

HRVATSKA RIJEČ

SUBOTICA, 15. RUJNA 2006.

5 DINARA - BROJ 187

INTERVJU

Dokazali zrelost društva,
ako se želi u Europu

FERENC NAGY

V VJEŠTINA v RUČNOG RADA BUNJEVKI

Jesenski seminar YEN-a:

Ujedinjene
boje Balkana

Pripreme za Festival
bunjevački pisama

Od eksperimentiranja
do pekarne

TREĆI MEMORIJALNI TURNIR "ČIKA VARGA LADISLAV"

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Lazar Baraković (predsjednik),
Dušica Dulić, Zdenko Đaković,
dr. Marija P. Matarić, Pavle Pejčić,
Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Stipan Stantić, Zvonko Tadijan

DIREKTOR I**V. D. ODGOVORNOG UREDNIKA:**

Zvonimir Perušić

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
ODGOVORNOG UREDNIKA:**

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić (Podunavlje),
Davor Bašić Palković (kultura),
Dušica Dulić (politika),
Jasminka Dulić (politika),
Dražen Prčić (sport i zabava),
Zdenko Samaržija (povijest),
Nada Sudarević (fotografije),
Željka Vukov (društvo),

TEHNIČKI UREDNIK:

Thomas Šujić
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković Lamić

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk**KOREKTOR:** Mirko Kopunović

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.co.yu**WEB:** www.hrvatskarijec.co.yu**TISAK:** »Rotografika« doo Subotica

List je registriran kod Tajništva za
informiranje Skupštine AP Vojvodine
pod rednim brojem 73.

List je oporezovan PDV-om od 8 posto,
po Službenom glasniku broj 140
od 1. siječnja 2005.

»Ujedinjene boje«

Prošloga tjedna završen je jesenski seminar YEN-a, međunarodne mreže omladinskih organizacija nacionalnih manjina, pod nazivom »Ujedinjene boje Balkana«. Mladi sudionici ovoga seminara, koji je održan na Paliću od 5. do 10. rujna u organizaciji udruge hrvatske mladeži »KroV« i vojvođanskog omladinskog foruma »VIFO«, posjetili su i Suboticu, Lemeš, Sombor i Petrovaradin. Sudionici seminara, sadržanog u brojnim programima realiziranim u radionicama, potvrdili su simboliku naziva ovog skupa, jer su to doista bile »Ujedinjene boje Balkana« predstavljene i iskazane mladošću, pameću, zdravljem, ljepotom, tolerancijom i dobrom voljom. Dobar primjer kako se gradi aktualna kultura življenja, koja je i putokaz za budućnost.

U hrvatskoj zajednici također ima mnogo mladih, pametnih, zdravih, lijepih, tolerantnih i onih dobre volje, ali kako život ne čine samo mladi, važno je utvrditi odgovor na pitanje postoji li u hrvatskoj zajednici problematika prakse »ujedinjenih boja« mladih sa starijima i s onima koji su već sijedi? Na svu sreću, to nije aktualna problematika u hrvatskoj zajednici, jer su stariji, kao i oni koji su već sijedi, svojim radom i ostvarenim rezultatima stvarali i otvarali nova polja mogućnosti za rad onih koji dolaze, što je omogućilo i omogućava interakciju između mlađih i starijih, kao i praksu zajedničke gradnje boljitka naše zajednice. Takva praksa rezultira upravo »ujedinjenim bojama« i kvalitetom kulture življenja, uz osiguranje kontinuiteta koji je bitan, jer je čovjek biće zajednice.

Iznimaka ima, jer je i to neminovni dio života. Uvijek ima onih, pa tako i u hrvatskoj zajednici, koji samo stoje po strani i broje pogreške onih koji rade i koji pokušavaju stvarati i graditi. Mogućnost izbora uvijek postoji za svakoga. Dobro, to valjda svi znamo, ali treba reći i to, kako šutnja nije uvijek zlato, nije ona to ni najčešće, i svakako nije s aspekta posla jednog novinara, ali sam isto tako siguran da bi spomenuti koji stoje po strani i kritiziraju, trebali pročitati klasik Williama Faulknera »Buka i bijes«, roman u kojemu se tri generacije jedne obitelji uzajamno razdiru.

Više o Faulkneru možda drugom prigodom, a što se tiče kulturno-umjetničke produkcije hrvatske zajednice u tijeku su pripreme za Dane Balinta Vujkova i Festival bunjevački pisama, prošloga petka održana je u Subotici multimedijalna večer na kojoj je predstavljena vještina ručnog rada Bunjevki, HKPD »Tomislav« iz Golubinaca predstavio se u Iloku, kao i na manifestaciji »Vinkovačke jeseni«, gdje su se predstavili i HKUPD »Dukat« Vajska-Bođani, HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice i HUK »Lajčo Budanović« iz Male Bosne, a članovi Likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo« sudjelovali su na likovnoj koloniji u Breškama kraj Tuzle, dok će sutra biti održana likovna kolonija u Sonti u organizaciji KPZH »Šokadija«.

Sve su to dobre vijesti i bit će ih sve više kao rezultata »ujedinjenih boja« u hrvatskoj zajednici.

Z. S.

*Samo ona manjinska zajednica koja ulaže u svoju mladež,
ima mogućnost opstati u većinskoj okruženju*

ČETVRTAK, 7.9.

Stanarska prava

Predstavnici izbjegličkih udruga Srba iz Hrvatske podržali su posljednje izvješće međunarodne organizacije za zaštitu ljudskih prava Human Rights Watch i na konferenciji za novinstvo istaknuli da je najveći problem vraćanje stanarskog prava izbjeglim Srbima iz Hrvatske te su zatražili početak dijaloga radi nalaženja rješenja.

Navedeno je da je prema podacima Komesarijata za izbjeglice Srbije potrebno vratiti stanarsko pravo za 30.000 stanovana. Predstavnici više izbjegličkih udruga međutim tvrde da je riječ o više od 40.000 u vrijednosti preko dvije milijarde eura.

Nastavak suđenja

Suđenje za ubojstvo srbijanskog premijera Zorana Đinđića nastavljeno je u Specijalnom sudu u Beogradu čitanjem optužnice i očitovanjem optuženih. Svi optuženi izjavili su da se ne osjećaju krivim.

Osuda

Vijeće srpske nacionalne manjine Virovitičko-podravške županije najoštrije je osudilo nove izjave Srpske radikalne stranke o ideji »velike Srbije«, kojima je potvrdila da se ne odriče politike po kojoj bi Srbija izišla na granice Karlobag - Ogulin - Karlovac - Virovitica.

»Srbi Virovitičko-podravške županije nisu sretni činjenicom što neki politički krugovi u Srbiji spominju Viroviticu kao svoj vojno-politički cilj. Mi Srbi u toj županiji poručujemo im da smo uvijek živjeli i da ćemo uvijek živjeti u našoj zemlji Hrvatskoj. Oni Srbi koji potječu iz naše županije, a i dalje sanjaju nekakve druge granice, poručujemo da ostanu ondje gdje jesu jer ovdje nisu poželjni«, piše u priopćenju predsjednik županijskog Vijeća srpske nacionalne manjine Staniša Žarković.

PETAK, 8.9.

Radnici

Hrvatska u Bruxellesu završava screening, dubinsku analizu usporedbe zakonodavstva s europskom pravnom stečevinom za poglavlje Sloboda kretanja radnika. Sloboda kretanja radnika spada u tzv. četiri slobode na kojima počiva unutarnje tržište EU-a, uz nju još i sloboda kretanja robe, usluga i kapitala.

Anketa

Većina građana Bosne i Hercegovine želi živjeti u toj zemlji s pripadnicima drugih nacionalnosti, no istodobno nije raspoložena za bliske obiteljske veze s onima koji nisu članovi njihove etničke skupine, pokazalo je istraživanje koje je proveo Razvojni program Ujedinjenih naroda (UNDP).

Kako prenosi sarajevsko

»Oslobođenje«, rezultati ankete UNDP-a pokazali su kako 87,8 posto Bošnjaka želi živjeti u BiH zajedno sa Srbima, a njih čak 94,8 posto gaj priateljske osjećaje prema Hrvatima.

Oko 76 posto Hrvata raspoloženo je za suživot sa Bošnjacima i Srbima, dok je ideja zajedničkog života najmanje popularna među srpskom populacijom.

Oko 59 posto ispitanika srpske nacionalnosti odgovorilo je kako želi zajednički život s Bošnjacima, a tek jedan posto više, njih 60 posto, ima pozitivno mišljenje o suživotu s Hrvatima.

Najveći oprez pripadnici sve tri najveće etničke skupine u BiH pokazuju prema mješovitim brakovima. U dijelovima te zemlje s hrvatskom većinom na mješoviti brak sa Srbima pristalo bi tek 32,5 posto ispitanika, a s Bošnjacima skromnih 27,5 posto. Među Bošnjacima za mješovite brakove s Hrvatima je njih 36,3 posto, a sa Srbima 29,8. Oko 31 posto Srba pristalo bi na mješoviti brak s Hrvatima, a s Bošnjacima 27,5 posto.

SUBOTA, 9.9.

G17 Plus

Aktualni srbijanski ministar financija Mladan Dinkić izabran je za novog predsjednika stranke G17 Plus, a Ivana Dulić-Marković, jedina Hrvatica u srbijanskoj Vladi i njezina potpredsjednica, izabrana je za njegovu zamjenicu.

Dinkić je u inauguralnom govoru rekao da su mu najvažniji ciljevi ekonomski razvoj Srbije, njezino brzo priključenje Europskoj uniji, kompromisno rješenje o Kosovu, donošenje novog Ustava Srbije i borba protiv populizma, govora mržnje i šovinizma u Srbiji.

Ivana Dulić Marković izjavila je da će stranka napustiti Vladu ako do 1. listopada ne budu nastavljene pregovori s Europskom unijom o sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju.

NEDJELJA, 10.9.

Ubojstvo

Jedan je kandidat za lokalnog vijećnika ubijen, a još jedan je ranjen u pucnjava na biračkom mjestu, tijekom lokalnih izbora u Novom Pazaru. Mediji su javili da je u pucnjava u glavnom gradu većinski muslimanskog Sandžaka ubijen kandidat koaliicijske Liste za Sandžak Ruždija Durović, dok je njegov rođak Sulejman Durović teško ranjen. Policija je uhitila dvojicu osumnjičenih, kojima je predsjednik Okružnog suda odredio 30-dnevni pritvor.

Koaliciju Lista za Sandžak predstavljaju četiri stranke, među kojima je i Stranka demokratske akcije (SDA) aktualnog predsjednika novopazarske općine Sulejmana Ugljanina. Stranke te koalicije u srbijanskom parlamentu podržavaju vladu premijera Vojislava Koštunice.

Hodočašće

Zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić predvodio je misno slavlje 275. jubilaroga zavjetnog hodočašća grada Zagreba u Mariju Bistricu, na kojemu se u najvećem hrvatskom marijanskom svetištu osim biskupa, stotinjak svećenika, đakona, redovnika i časnih sestara, okupilo više od 50 tisuća vjernika.

Crna Gora

Koalicija Demokratske partije socijalista i Socijaldemokratske partije osvojile su apsolutnu većinu u Skupštini Crne Gore. U parlamentu Crne Gore ove dvije stranke imat će 41 mandat od ukupno 81, uz mogućnost da osvoje i 42. mandat, kada budu sabrani svi glasovi.

Na drugom mjestu je Srpska lista, s 12 mandata. Koalicija Socijalističke narodne partije, Narodne stranke i Demokratske srpske stranke osvojila je 11 mandata, a toliko je osvojio i Pokret za promjene Nebojše Medojevića. Koalicija Liberalne stranke i Bošnjačke stranke osvojila je tri zastupnička mjesta, a četiri mandata su pripala albanskim nacionalnim partijama.

PONEDJELJAK, 11.9.
Ibarska magistrala

Poslije gotovo sedam godina od četverostrukog ubojstva visokih dužnosnika Srpskog pokreta obnove (SPO) na Ibarskoj magistrali i pokušaja ubojstva čelnika te stranke Vuka Draškovića, suđenje za taj zločin ponovno je na početku jer je Vrhovni sud Srbije u svibnju ove godine poništio prvostupanjsku presudu Okružnog suda i odredio održavanje novog suđenja.

Na prvom ročištu ponovnog suđenja u ponedjeljak u Okružnom sudu u Beogradu četvorica optuženih su se izjasnili da nisu krivi.

Milošević

Više od tisuću pristaša bivšeg predsjednika Srbije i SRJ, haškog optuženika Slobodana Miloševića okupilo se u dvorištu njegove obiteljske kuće u Požarevcu gdje je pokopan i u skladu s pravoslavnom tradicijom obilježilo šest mjeseci od njegove smrti. Milošević je umro 11. ožujka u pritvoru Haškog tribunala.

Križ

Trojica Vinkovčana vratila su ovoga vikenda vinkovačkom parohu, protorejere Predragu Azapu pozlaćeni mjeđeni križ koji se nalazio na, u Domovinskom ratu, srušenoj vinkovačkoj pravoslavnoj crkvi Silaska sv. Duha.

Nastanak toga križa, visokog oko 80-ak centimetara, veže se uz samu izgradnju crkve Silaska sv. Duha, koja je nedaleko od vinkovačkoga gradskoga središta izgrađena 1793., a srušena je u potpunosti 1991. godine.

UTORAK, 12.9.
Ustav

Srbijanski parlament prihvatio je izvješće Vlade o tijeku bečkih pregovora o Kosovu i odlučio da se što prije okonča rad na novom Ustavu Srbije u kojem bi Kosovo bilo definirano kao dio Srbije sa suštinskom autonomijom u suverenoj i demokratskoj Republici Srbiji. Zastupnici su u raspravi osudili izjavu posebnog izaslanika UN u pregovorima o statusu Kosova Martija Ahtisaarija o tome da su Srbi krivi kao nacija. Na kraju rasprave zastupnicima se obratio predsjednik Srbije Boris Tadić koji je rekao da je važno da novo ustavno rješenje na poseban način tretira Kosovo i Metohiju da bi se »stabilnost zemlje branila svim pravnim i političkim sredstvima«.

On je upozorio da se ne bi smjelo dopustiti otežavanje pregovaračkog procesa nekim nepromišljenim postupcima. »Bilo kakvo spominjanje rata i uporabe oružja, koje se lansira iz naših institucija snižava kredibilitet zemlje«, istaknuo je Tadić.

Naglasio je da već stižu upozorenja iz međunarodne zajednice da se u Srbiji »zvecka oružjem«.

Zastupnici Srpske radikalne stranke, na koje se pretežito i odnosila Tadićeva kritika, međusobno su glasno razgovarali, a neki i pjevali dok je šef države govorio.

O kriminalu

U zgradi Vlade Hrvatske održan je zajednički sastanak predsjednika Republike Stjepana Mesića, predsjednika Hrvatskoga sabora Vladimira Šeksa i predsjednika Vlade Ive Sanadera o borbi protiv organiziranog kriminala.

SRIJEDA, 13.9.
Odlazak

Predsjednik Ustavnog suda Srbije Slobodan Vučetić od predsjednika Skupštine Srbije Predraga Markovića traži prestanak sudačke funkcije. Vučetić navodi da 10. listopada ove godine stiče uvjet za odlazak u starosnu mirovinu. Suce Ustavnog suda predlaže predsjednik Srbije, a Boris Tadić je u ponedjeljak, u Poligrafu B92, rekao kako postoje problemi s popunjavanjem sudačkih mjesta u Ustavnom sudu jer se nitko ne želi prihvatiti te dužnosti kada se očekuje donošenje novog Ustava.

S A D R Ź A J

Ovogodišnji Dani Balinta Vujkova u Subotici održat će se od 5. do 7. listopada

Više sadržaja posvećeno najmlađima6

Ovogodišnji, šesti po redu, Festival bunjevački pisama u Subotici održat će se 27., 28. i 29. rujna

Trodnevni manifestacija izvorne narodne i nove pjesme7

Počele 41. »Vinkovačke jeseni«

Ljepota hrvatskoga folklora12,13

O odgovornosti i slobodi književnika

Sloboda odlučivanja23-25

Multimedijalna etno-večer posvećena tkanju i vezovima

Rukotvorine stvarane ljubavlju i maštom36-39

Dujizmi

- *I crnci pred istražnim organima problijede.*
- *Ja se nikada ne izvlačim. Ne želim biti sretni dobitnik!*
- *Otkada smo u granicama, bezgranično smo zajedno.*

Duje Runje

Ovogodišnji Dani Balinta Vujkova u Subotici održat će se od 5. do 7. listopada

Više sadržaja posvećeno najmlađima

»Program je proširen na tri dana budući da je Organizacijski odbor ove godine još više prostora želio posvetiti školama, odnosno učenicima koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku«, objašnjava predsjednica Organizacijskog odbora Katarina Čeliković

Ovogodišnji, peti po redu, Dani Balinta Vujkova – dani hrvatske knjige i riječi, održat će se u Subotici od 5. do 7. listopada. Prema riječima predsjednice Organizacijskog odbora ove manifestacije i ravnateljice Hrvatske čitaonice iz Subotice *Katarine Čeliković*, priprema ovogodišnjih Dana je u završnoj fazi.

»Umjesto dosadašnjeg dvodnevnog skupa Dani prerastaju u trodnevni i to je najveća novost. Program je proširen na tri dana budući da je Organizacijski odbor ove godine još više prostora želio posvetiti školama, odnosno učenicima koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku. Kako je prijašnjih godina istaknuto, naša je projekcija usmjerena prema djeci jer se upravo njima treba vratiti narodno blago koje je sakupio i zapisao Balint Vujkov«, objašnjava organizatorica.

PROGRAM: Program počinje u četvrtak, 5. listopada, kada će u Dječjem kazalištu, s početkom u 11 sati, biti održana priredba pod nazivom »Narodna književnost u školi« na kojoj će nastupiti djeca s dramatizacijama narodnih pripovjedaka i bajki. Stručno-znanstveni skup održat će se idućeg dana, u petak 6. listopada, i on će početi u 15 sati u Gradskoj knjižnici predstavljajući Zbornika radova s dosadašnjih skupova, a bit će nastavljen izlaganjem pri-

ređeno i iznenađenje koje će zasigurno obradovati i djecu i roditelje.

SUDIONICI ZNANSTVENOG SKUPA: Ove su godine svoje radove prijavili stručnjaci iz Hrvatske, Austrije, Mađarske i Vojvodine te će biti izloženo ukupno dvanaest radova. »U dogovoru s nekim od njih proširili smo teme te one obrađuju zastupljenost *Balinta Vujkova* u školskim programima i knjižnicama a ponuđene su ove teme: 'Opus Balinta Vujkova protiv zaborava ikavice autentičnog hrvatskog govora u Podunavlju'; 'Sociološki pristup pripovijetkama Balinta Vujkova'; 'Podunavske teme'; 'Balint Vujkov kao uzor, poticaj i ohrabrenje današnjim istraživačima' i 'Suвремена hrvatska književnost u Vojvodini'. Želimo dati mogućnost da se u okviru razgovora o Vujkovljevom doprinosu hrvatskoj književnosti govori i o suvremenim dostignućima«, kaže organizatorica.

PRATEĆI PROGRAM: Prema njezinim riječima, osim stručno-znanstvenog skupa Organizacijski je odbor i ove godine posebnu pozornost posvetio popularizaciji blaga koje je Vujkov sakupio i zapisao. »Budući da je vrlo malo dostupnih knjiga Balinta Vujkova, trudimo se svake godine sačiniti izbor za neku od slikovnica. Kao i svake godine dosad, i ove će godine biti upriličena izložba, ovoga puta izlo-

Katarina Čeliković

ne pripovijetke i bajke. To ćemo ove godine vidjeti u Dječjem kazalištu. Nešto će ostati tajna, a vjerujemo da će to biti vrlo lijepo iznenađenje na Multimedijalnoj večeri kada će se moći po povoljnoj cijeni kupiti knjige tijekom odvijanja programa u Gradskoj kući«, najavljuje Čelikovićeva.

FINANCIJSKA POTPORA: Glede financijske potpore, ona kaže kako su ove godine, zahvaljujući proračunu Općine Subotica, ušli malo spremniji u organizaciju Dana, ali i da »na žalost od pokrajinskih tajništava nisu dobili potporu«. »To doista iznenađuje ako se zna da ona ni jedne od prijašnjih godina nije izostala. Očekivali smo i nešto veću potporu od Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske, ali morat ćemo se snaći sa sredstvima koja su nam na raspolaganju i smanjiti neke programe. Naš najveći pothvat ove godine je tiskanje Zbornika radova koji će predstaviti sve ono o čemu su promišljali stručnjaci na četiri znanstvena skupa. Ovo je trenutačno naš najveći materijalni problem, ali se nadamo da ćemo naići na razumijevanje i da će i to biti pozitivno riješeno«, kaže Čelikovićeva, dodajući kako u organizaciji vjeruju da će ove godine pokazati kako je naša narodna stečevina toliko velika da se njome možemo ponositi ali da je moramo još češće, sustavnije i kvalitetnije približavati onima zbog kojih se sve i radi – naših najmlađih.

»A da to bude tako, potrebno je i znanstveno revalorizirati ono što je Balint Vujkov više od pedeset godina radio – skupljao i zapisivao«, napomenula je predsjednica Organizacijskog odbora na kraju razgovora.

D. B. P.

javljenih sudionika istoga dana do 18 sati te u subotu 7. listopada, od 9 do 12 sati, ali u Plavoj vijećnici Gradske kuće.

Multimedijalna večer održat će se u petak 6. listopada, u Velikoj vijećnici Gradske kuće, s početkom u 19 sati. Nastupit će Dramske sekcije iz Sontea i Sombora, a kako ističe naša sugovornica, bit će pri-

žit ćemo ilustracije najnovije slikovnice koju su ilustrirali *Ivan Balažević* iz Novog Vinodolskog, *Lea Vidaković* iz Zagreba, *Jasmina Vidaković Jovančić* iz Subotice, *Cilika Dulić Kasiba* također iz Subotice i *Cecilija Miler* iz Sombora. Drugi važan segment je poticanje učenika osnovnih škola da čitaju i potom prezentiraju narod-

Ovogodišnji, šesti po redu, Festival bunjevački pisama u Subotici održat će se 27., 28. i 29. rujna

Trodnevna manifestacija izvorne narodne i nove pjesme

*Festival bunjevački pisama zakazan je za petak 29. rujna * U četvrtak 28. rujna, održat će se druga po redu Smotra dječjih pjevača i zborova, kojoj će dan ranije 27. rujna, prethoditi generalna proba Smotre priređena za svu djecu koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku i koja slušaju nastavu iz predmeta hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u Vojvodini*

Festival bunjevački pisama čija je osnovna svrha promocija i popularizacija nove bunjevačke glazbe i koji se ove godine održava po šesti puta, zakazan je za petak 29. rujna u Velikoj dvorani HKC »Bunjevačko kolo« u Subotici.

Kao i prošle godine, dan ranije, u četvrtak 28. rujna, održat će se, druga po redu, Smotra dječjih pjevača i zborova, koja je zamišljena kao poticaj onim najmlađima da putem njegovanja izvorne narodne i komponirane pjesme pridonese očuvanju ovog dijela kulturne baštine bunjevačkih Hrvata.

dr. Marko Sente

GENERALNA PROBA: Prema riječima predsjednika Organizacijskog odbora dr. Marka Sente, Smotri će kao novina ove godine prethoditi dodatna priredba koja će se održati u srijedu 27. rujna. »Željeli smo napraviti generalnu probu koja će imati kompletan program Smotre, a na kojoj planiramo okupiti svu djecu koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku i koja slušaju nastavu iz predmeta hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u Vojvodini. To će imati značajan poticaj za njihovo međusobno upoznavanje i daljnje druženje, jer će osim praćenja glazbenog programa koji će biti održan popodne od

15 do 17 sati, za njih biti organiziran i posjet Gradskom muzeju u Subotici«, kaže dr. Sente.

On napominje kako su pripreme za Smotru već počele i da prof. Mira Temunović priprema Dječji festivalski orkestar i izvođače za ukupno 18 pjesama koje će se naći na repertoaru. »Dječji festivalski orkestar ove će godine činiti članovi tamburaškog orkestra pri HKC 'Bunjevačko kolo' koji će i u budućnosti praktično biti, uz ostale obveze, jezgra budućeg 'velikog' Festivalnog orkestra, te glazbenike nećemo morati skupljati ad hoc«, kaže naš sugovornik.

U sklopu priprema u župi sv. Roka i OŠ »Matko Vuković« u Subotici, kao i u Maloj Bosni, Tavankutu i Đurđinu održane su audicije na kojima su odabrani izvođači za Smotru. »Trudit ćemo se u ovaj projekt ubuduće maksimalno uključiti i djecu iz Sombora i okolice, što je planirano i ove godine, ali se nije iz tehničkih razloga stiglo 'odraditi'. Željeli bismo da ovaj projekt zaživi u cijeloj Bačkoj kako bi sva djeca koja to žele, kao svoje prve mogla naučiti naše autohtone bunjevačke pjesme«, objašnjava dr. Sente.

ŠESNAEST NOVIH PJESAMA: Što se tiče središnjeg Festivala bunjevački pisama, predsjednik Organizacijskog odbora ističe kako će publika ove godine imati prigodu čuti 16 novih pjesama čiji su autori i interpretatori, uz nekoliko novih, pretežito već sudjelovali i na prijašnjim festivalima, dok će Festivalskim orkestrom kao i prošle godine ravnati Branko Ivanković Radaković, profesor u subotičkoj Muzičkoj školi. Također, dr. Sente objašnjava da će, ukoliko ne dođe do nekih tekućih promjena, žiri biti u istom sastavu kao i prošle godine. Stručni žiri zadužen za ocjenjivanje kvalitete skladbi, aranžmana i interpretacije vokalnih solista činit će

Mira Temunović, Berislav Skenderović, Jozefina Skenderović, Đuro Molnar i Đuro Parčetić, dok će kvalitetu tekstova vrednovati Katarina Čeliković, Ljiljana Dulić, Ivana Petrekanić Sić, Milovan Miković i Tomislav Žigmanov.

Glede financiranja potpora bi, kako dodaje dr. Sente, trebala uslijediti od Hrvatskog nacionalnog vijeća, Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici i samog Centra koji organizira festival, te manjim dijelom i od lokalne samouprave i drugih sponzora.

Kako najavljuje, festival bi trebao biti »na prošlogodišnjoj, ako ne i na višoj razini«. »Trudimo se svake godine biti bolji, bez obzira što svi organizatori skupa sa sudionicima rade na dobrotvornoj amaterskoj razini, bez honorara«, kaže dr. Sente na kraju razgovora.

D. B. P.

Karte i izravni prijenos na Radio Subotici

Karte će biti puštene u prodaju nekoliko dana prije festivala, a cijena karte će, iako još neslužbeno, iznositi 250 dinara. »Pretpostavljam da ćemo i ove godine imati nedostatak karata jer nemamo dovoljno mjesta u dvorani, ali će zato biti osiguran izravni prijenos na Radio Subotici. Također, festival će kao i prijašnjih godina biti zapisan u video formatu, što će biti naknadno emitirano na nekoj od televizijskih postaja«, kaže dr. Sente.

Jesenski seminar YEN-a na Paliću

Boje manjina

Tijekom nekoliko dana u Subotici, Svetozaru Miletiću, Somboru i Petrovaradinu šezdesetak mladih pripadnika YEN-a kroz tematske radionice i zajedničko druženje razmatralo je aktualne probleme manjinskih zajednica

Piše: Domagoj Perasović

Od 5. do 10. rujna na Paliću je održan redoviti sastanak međunarodne organizacije »Omladina Europskih Nacija« – Youth of European Nationalities (YEN), a čiji su domaćini bile omladinske udruge nacionalnih manjina, i to KroV ispred hrvatske mladeži i Vojvođanski omladinski forum VIFO koji predstavlja mađarsku omladinu. YEN je nezavisna, internacionalna nevladina omladinska organizacija koja je osnovana još 1984. godine, i najveća nevladina »kišobran« organizacija u Europi koja predstavlja lingvistički i kulturalno različite nacionalne manjine starog kontinenta. Ova mreža predstavlja europsku kulturu, kao i jezike raznih nacionalnih manjina. Uživa priznanje i podršku Vijeća Europe i Europske unije, te je član Federalne Unije Europskih Nacionalnosti (FUEN-a). Administrativno je podržan od Europske komisije i Europskog omladinskog fonda (YFJ).

Sudionici seminara u Vojvodini bili su članovi organizacija YEN mreže, i to Frižani iz Nizozemske, Danci iz Njemačke, Hrvati i Nijemci iz Mađarske, Finci iz Švedske, Nijemci iz Južnog Tirola - Italija, Retoromanci iz Švicarske, Hrvati i Slovenci iz Austrije, Nijemci iz Rumunjske, Srbi iz Hrvatske i drugi. Znakovito je kako su na ovome seminaru po prvi put sudjelovali i Arumuni iz Rumunjske, koji imaju visokog predstavnika u FUEN-u.

YEN: Sve organizacije u okviru YEN-a su demokratski opredijeljene i bazirane na

Upravni odbor YEN-a

volonterskom radu. Po statutu organizacije, primarna je podrška zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda na temelju na kojem je federalna baza europske kooperacije koja štiti samostalnost i kulturu manjina. Od njenog osnivanja 1984. godine u Knivsbergu (sjeverni Schleswig na njemačko-danskoj granici YEN je ostavio trag na aktivnostima manjina na europskoj razini i posredno je utjecao na regionalnu suradnju članova organizacije. Ova omladinska organizacija prati potrebe nacionalnih manjina prvenstveno članica, te zajednički s organizacijama članicama razvija strategiju u cilju očuvanja nacionalne pripadnosti, i kako bi se što sigurnije integrirala u regiju gdje postoji.

Ciljevi i aktivnosti YEN-a usmjereni su prvenstveno na smjernice razvoja kulture, jezika i prava manjina na bazi kooperacije na europskoj razini. Poslije dvadeset godina rada mreža omladinskih udruga orijentiranih prema nacionalnim manjinama se širi, kao i broj multilateralnih razmjena organiziranjem kongresa i projekata na bazi »mladi – mladima«. Posao YEN-a je raznolik, očituje se u gradnji mreža multilateralne razmjene, sastanaka, reagiranja do projekata usmjerenih omladini, te gradnje komunikacionih struktura, kao i međukulturalne aktivnosti. U radu YEN-a veoma su bitni i omladinski susreti, na kojima se sastaju organizacije članice. Tradicionalni susreti su »Uskršnji

Workshop

Svečano otvorenje

15. rujna 2006.

Nikola Perušić

seminar«, »Jesenski omladinski seminar« i kamp »Glasovi Europe«. Ovo su veoma značajne aktivnosti YEN-a, jer su ovi seminari posvećeni omladinskim liderima, na kome mladi stiču znanje o raznolikosti, problemima i načinu stimuliranja mladih kao ambasadora (veleposlanika) pojedinih kultura manjina.

WORKSHOPOVI: Seminar je otpočeo upoznavanjem Vojvodine, pri čemu je povjesničar *Géza Vas*, upoznao sudionike s temeljnim podacima i zbivanjima značajnim za ovu regiju, kao osnovu za daljnji rad. Seminar je imao naziv »Ujedinjenje boje Balkana«, a mladi su bili podijeljeni u tri radne skupine i obrađivali temu

Miroslav Hoćak

stereotipa, potom budućnost Balkana, a u okviru umjetničke radionice osmislili su jedan dan mladog Balkana. U okviru prve radionice, mladi su iznijeli stereotipe koje

su imali o Balkanu, a nakon toga su se upoznavali s političkim sustavom i manjinskim pravima.

Fokus skupine je bio na odnosu manjinskog i većinskog stanovništva, a u cilju tih saznanja, mladi su imali zadatak anketirati prolaznike na ulicama Subotice. Mnogi, nasumično anketirani, ljudi su istaknuli kako je po njihovom mišljenju Vojvodina još uvijek problematična regija i kako po njima postoji određeni konflikt. Drugi workshop (radionica) obuhvaćao je razmjenu informacija i saznanja mladih kako bi se vidjelo što znaju o ovoj regiji. Naglasak je stavljen na problematiku regije od devedesetih godina do danas, na život i rad manjina, u Srbiji, Hrvatskoj, Crnoj Gori, Bosni i Hercegovini, te Makedoniji.

SVEČANO OTVORENJE: Seminar »Ujedinjene boje Balkana« otvorio je predsjednik YEN-a *Aleksander Studen Kirchner*, koji je istaknuo kako se ovaj redoviti jesenski sastanak mreže po prvi put održava u ovoj regiji, što je od velikog značaja za daljnji rad i razvitak. Suradnja dvaju udruga nacionalnih manjina u organiziranju ovoga seminara, pokazala se odličnom, a time se na djelu pokazao i princip YEN-a o suradnju manjina. Bitno je naglasiti kako je u Europi, skoro svaki sedmi građanin pripadnik određene nacionalne manjine. Nažalost, raznovrsnost jezika koji se govore, pa i manjinskih jezika, umjesto da budu prednost, na nekim teritorijima i u nekim situacijama, kao što je i Balkan, izazvao je konflikte ogromnih razmjera. Ispred udruga organizatora seminara suradnike su pozdravile: predsjednica udruge KroV *Olga Perušić* i potpredsjednica Vojvodanskog omladinskog foruma VIFO *Dajana Horvát*, koje su istakle kako im je drago što udruge ovo prilikom mogu ugostiti omladinske predstavnike nacionalnih manjina, u centru dviju manjinskih zajednica. Cilj udruga KroV i VIFO oličen je prije svega u afirmiranju vrijednosti europskih demokratskih tekovina, a danas su sigurne u to kako su doista na dobrom putu.

Svoje zadovoljstvo glede organiziranja ovakve manifestacije podijelio je s nazočnima i *Zvonimir Perušić*, ispred Hrvatskog nacionalnog vijeća, kao predstavničkog tijela hrvatske nacionalne zajednice, koji je istaknuo kako sve značajniju ulogu, od tridesetak udruga hrvatske zajednice, zauzima i udruge hrvatske mladeži KroV. »Moramo priznati kako do sada u hrvatskoj zajednici, mladima nije poklanjana ona pozornost i potpora kakvu jedna suvre-

Erika Porta i Viola Diósi

mena manjinska zajednica treba davati. Sasvim je točno kako svijet na mladima ostaje, tako je i budućnost manjine u većinskom okruženju temeljena na mladima«, rekao je Zvonimir Perušić.

Skup je pozdravio i generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici *Davor Vidiš*, koji se složio s predsjednikom YEN-a, kako bi se na ovim sastancima od mladeži moglo puno toga naučiti o multikulturalnosti i o iskustvima koje omladinske udruge posjeduju. Vidiš je izrazio nadu da će sudionici doma ponijeti pozitivne dojmove o Balkanu, a ujedno i prenijeti europska iskustva na ove prostore.

NACIONALNE MANJINE: U prostorijama Ekonomskog fakulteta u Subotici, u četvrtak 7. rujna program je bio otvorenog karaktera, na kojemu su se predstavile manjine koje žive u Vojvodini. Tom prigodom predstavile su se mađarska, hrvatska, ukrajinska, njemačka i makedonska naci-

Olga Perušić i Ozren Simjanovski

onalna zajednica, diskutirajući po pitanju broja pripadnika koji žive na teritoriju Vojvodine, mjestu sjedišta, načina organiziranja, zastupnika u političkoj strukturi, najposjećenijih manifestacija, kao i

Predavanja i diskusija na Ekonomskom fakultetu u Subotici

Diogo Pinto

o suradnji s udrugama iz neposrednog okruženja.

Nakon prezentacije manjina predstavila se organizacija YEN i nastavljen je rad u skupinama.

Ispred Mađarskog nacionalnog vijeća, Viola Diósi istaknula je kako je očit masovni odlazak iz Vojvodine. Broj mađarske manjine manji je za jednu trećinu nego prije petnaest godina. Unatoč svemu zajednica je dobro organizirana, a u mnogim

Vize

U prostorijama Ekonomskog fakulteta u Subotici, u četvrtak 7. rujna organizovano je predavanje i otvorena rasprava na temu viznih režima. Ispred Europskog omladinskog fonda (YFJ) viznu je kampanju predstavio Diogo Pinto, koji zastupa tezu olakšavanja procedure dobivanja viza i omogućavanja mladima putovanja u svijet. Istodobno, ispred općine Subotica, Čedo Hajder pojasnio je praktičnu proceduru odobravanja viza u našoj zemlji.

mjestima u Vojvodini građanstvo je posve homogeno. Veliki problem ove manjine očituje se u slabom financijskom stanju većeg dijela građanstva i nedostatku srednje klase pod pritiskom evidentno niskog životnog standarda. Prema riječima Viole Diósi poznavanje oba jezika trebala bi biti prednost Mađarima, koja se treba iskoristiti radi uspostavljanja međudržavnih kontakata.

Hrvatsko nacionalno vijeće predstavio je Nikola Perušić, a svoje predavanje otpočeo je kratkom povijesti o dolasku slavenskog življa na ove prostore, uslijed progona pod osmanlijskim carstvom. »Brojni ratovi doveli su danas da ova regija stagnira i urušava se s slabom povezanošću s matičnom zemljom, a broj pripadnika nacionalne manjine opada, pa i njen utjecaj. Rješavanje manjinskih pitanja različito se provodilo tj. ne provodilo tijekom vreme-

Čedo Hajder

na. Krvavi ratovi su se jako odrazili na našu zajednicu, jer po nekim procjenama oko tri stotine tisuća je ljudi napustilo svoje domove u Vojvodini«, pojasnio je Perušić. Hrvati su predstavljeni kao pošteni ljudi koji nikad nisu sudjelovali u nekim sukobima, mirni i pobožni, a manifestacije poput Dužijance, koja je u osnovi sakralna, predstavljaju ih u najboljem svjetlu.

Upravni odbor u HKC »Bunjevačko kolo«

Ukrajinsko nacionalno vijeće predstavio je *Miroslav Hoćak*, koji je istaknuo kako ukrajinska populacija u Srbiji ima sjedište u Novom Sadu, dok su pripadnici manjine prisutni i u Kuli, Indiji, te Srijemskoj Mitrovici. Ukrajinska manjina je mala, današnji mladi rijetko pričaju ukrajinski, dok se kao jedan od programa zajednice upražnjava fakultativno učenje na kampovima i mnogim prigodnim manifestacijama.

Makedonska omladinska organizacija »Akademski klub« broji 700 studenata, čiji je osnutak poduprla Vlada republike Makedonije. Centar makedonske manjine službeno nije utemeljen, kao niti Nacionalno vijeće, dok u okolici Pančeva živi najveći dio ove nacionalne manjine, pogotovo u selu Jabuka gdje je devedeset postotno stanovništvo makedonsko, istaknuo je *Ozren Simjanovski*, predstavnik ove manjinske zajednice.

Njemačka je nacionalna zajednica najrazvijenija u Banatu, a prilično je razučena u Vojvodini, pojasnila je *Erika Porta*. Kikinda je grad blizu rumunjske i mađarske granice, u kome živi značajan broj Nijemaca. Bitno je spomenuti kako je njemačka nacionalna manjina puno propatila poslije Drugoga svjetskog rata, kada se mnoštvo preselilo u Njemačku, a mnogi su stradali u logorima koji su postojali u Vojvodini i Srbiji.

UPRAVNI ODBOR: U petak 8. rujna, u Velikoj dvorani HKC »Bunjevačko kolo« održan je sastanak Upravnog odbora orga-

nizacije YEN, gdje je između ostalog dana potpora za razvitak nacionalnih manjina na teritoriju Jugoistočne Europe i tim povodom dana je suglasnost oformljavanja nove funkcije Omladinskih lidera Balkana. Taj projekt u okviru rada YEN-a, uskoro će početi s djelovanjem u praksi. Nakon upravnog odbora oformljen je i radni tim koji je održao i svoj prvi radni sastanak s ciljem reorganiziranja YEN-a, uz usklađivanje s novim uvjetima rada na Balkanu. Upravo zato su zaključci do kojih su sudionici došli poslije pet radnih dana, veoma značajni u daljem radu međunarodne organizacije i uspoređivanja prilika u Jugoistočnoj Europi s onima u Zapadnom dijelu.

DRUŽENJE: Osim rada po pitanju budućnosti nacionalnih manjina koje žive na Balkanu, program je bio obogaćen obilaskom kulturnih znamenitosti u Subotici, Lemešu, Somboru i Petrovaradinu. Upoznavanje vojvođanske regije bilo je dopunjeno i sudjelovanjem na lemeškom proštenju (Svetozar Miletić) i koncertom ženskog zbora koji je organiziran u tu čast. Sudionicima je ipak najveće oduševljenje pričinio tradicionalni »Exchange Market« u na kojemu se razmjenjuju nacionalna hrana i piće. Tom prigodom svirao je ansambl »Ravnica« i »Juhas band«.

Koncert ženskog zbora u Lemešu

Počele 41. »Vinkovačke jeseni«

Ljepota hrvatskoga folklora

Čast da ova predivna manifestacija pođe upravo od njih, pripala je i ove godine Vinkovačkim šokačkim rodovima, udruzi koja promiče šokaštvo i čuva staru šokačku običaje vinkovačkoga kraja

»O j Vinkovci alaj ste na glasu, vinkovačke jeseni vas krasu«, najpjevaniji je bečarac ovih dana diljem Slavonije i Šokadije, jer su protekloga vikenda upravo započele 41. »Vinkovačke jeseni«. Čast da ova predivna manifestacija pođe upravo od njih, pripala je i ove godine Vinkovačkim šokačkim rodovima, udruzi koja promiče

TRADICIJSKA KULTURA: Najprije je goste i sudionike, sve nazočne Vinkovčane pozdravio gradonačelnik dr. Mladen Karlič. »Meni je izuzetno drago da ste večeras svi ovdje i da ćete ponijeti lijepe uspomene iz grada na Bosutu, a ponovno ćemo svi skupa uživati u ljepoti i bogatstvu hrvatskoga folklora, u jedinstvu kakvo nema niti jedan drugi narod u Europi, pa ćemo svima

su da ima sve više želja i zanimanja da se sve to pokaže na Vinkovačkim jesenima, da se pokaže i predstavi širokoj javnosti, pa moramo već sada razmišljati da produžimo ove naše jeseni s dva tjedna na čitavi rujan, i učinimo ih još zanimljivijima i još bogatijima«.

MIMOHOD DJEČJIH SKUPINA:

Svečani čin otvaranja Vinkovačkih jeseni uslijedit će kada ovaj broj »Hrvatske riječi« već stigne do svojih čitatelja, ali u međuvremenu biti će tu lijepih i zanimljivih zbivanja i događanja. U okviru jeseni održan je i 3. Festival slavonskog kulenakulina koji je okupio brojne proizvođače ove slasne i nadaleko poznate slavonske delicije. Otvoren je i sajam tradicijskog obrtništva i rukotvorstva, biti će tu promocija, modnih revija, pregršt koncerata, poput onih *Danijele Martinović* i Prljavog kazališta. Nedjelja je bila rezervirana za dječje skupine, a lijepo je vrijeme poslužilo djeci da se divno zabave i da pokažu umijeće i prelijepe narodne nošnje, a mimohod dječjih skupina vinkovačkim šorovima izmamio je sve živo u središte grada i pokazalo se da će »Vinkovačke jeseni« trajati, jer je mladost zaloga trajanja ove prelijepe manifestacije.

Završna i najljepša priredba održat će se u nedjelju 17. rujna, kada će se okupiti sva Ljepota Šokadije, sve bogatstvo hrvatskoga folklora i kulturne baštine i sve će to prodefilovati ulicama grada u svečanom mimohodu u prijedopodnevnim satima. Nitko nema tako lijepu pjesmu u brkovima kao Šokci kad konje uzjašu, kad se snaše i baće spreme u svečano ruho i posjedaju u svatovske zaprege, pa pršti vriska snaša i rzanje ždribaca, škripe sersani i klokoču kola netom ofarbana, ječi pjesma bečarska i puca žica na tamburi. E, to se ne da opisati, to se mora doživjeti, a može se doživjeti samo u Vinkovcima i samo na »Vinkovačkim jesenima«. I poslijepodne je živo i veselo na međunarodnoj smotri folklora, kojom će ovogodišnje jeseni biti zatvorene. Ali već sutra dan, Vinkovčani će sjesti i pripremati se za sljedeće, 42. Vinkovačke jeseni, još ljepše i još bogatije.

S otvorenja manifestacije: Župan vukovarsko-srijemski Božo Galić

šokaštvo i čuva staru šokačku tradiciju i lijepe običaje vinkovačkoga kraja, te su šokačkim divanima i ove godine svratili na sebe pozornost žitelja čitavoga kraja, koji će u manifestaciji uživati sve do nedjelje 17. rujna.

Opet su vinkovački Šokci ispratili župana *Božu Galića* i gradonačelnika *dr. Mladena Karliča* na svečano urešenom fijakeru s jahačima i svatovskim zapregama, do trga »Vinkovačkih jeseni«, gdje su otvorili Folklorne večeri, a narednih će se dana tu smjenjivati skupine iz Vukovarsko-srijemske županije, iz cijele Hrvatske i susjednih zemalja, te dječje folklorne skupine i narednih će desetak dana sve biti u svečanome ruhu.

pokazati koliko smo bogati i koliko nam je na srcu naša tradicija i kultura, koliko je raznolika i raznovrsna, ali uvijek ujedinjena na našim »Vinkovačkim jesenima«, koje su bile i ostale čuvar tradicijske kulture i narodnih običaja«.

Manifestaciju je otvorio Božo Galić, župan vukovarsko-srijemski. »Pozdravljam vas dragi prijatelji i pozivam da večeras i narednih dana uživamo u ljepoti koju će nam dočarati na stotine kulturno-umjetničkih društava i na tisuće sudionika, a morate priznati da su ove naše jeseni iz godine u godinu sve ljepše i sve bogatije i obiljem tradicije i čuvanjem običaja, ali i pratećim manifestacijama, čuvanjem tradicijskih i autohtonih proizvoda i baštine. Pokazalo

VINKOVAČKI ŠOKCI: »Ovo je peta za redom večer Šokačkih rodova u organizaciji naše udruge Vinkovačkih šokačkih rodova, kaže *Zvonimir Liščić*, predsjednik udruge. »Peti puta mi vinkovački Šokci voze župana i gradonačelnika da otvore folklorne večeri, kojima započinju Vinkovačke jeseni. Nije to ni slučajno. Ovu našu udruhu osnovale su stare vinkovačke obitelji i rodovi, čija se imena i prezimena spominju u Vinkovcima i prije 300 i 400 godina, koji su osvjedočeni čuvari i promicatelji ove naše lijepe tradicije i običaja, a ovi konji i jahači, ove svatovske zaprege i ovaj lijepo urešeni fijaker koji je provozao župana i gradonačelnika samo su svjedočanstvo onoga što vam govorim. Ja neću reći da su Vinkovačke jeseni prije 41 godinu osnovali Šokci, osnovali su ih građani Vinkovaca, a mi Šokci smo tome uvijek davali punu potporu i od samoga osnutka ove naše udruge, uvijek smo u svečanom mimohodu, uvijek smo čuvari tradicije i običaja«.

Zdenko Bundić predsjednik je Matice bačkih Hrvata koja je ovdje u Vinkovcima

osnovana 4. rujna ove godine. »Rodom sam iz Bača, a to je šokački i hrvatski kraj, Bač, Plavna, Bođani, Vajska. Na tim prostorima hrvatska zajednica više nije tako brojna, ali je živahna, i što je najvažnije, još nas ima. Zato smo i osnovali ovu našu udruhu, da se okupljamo s vremenom na vrime i da možemo pomagati našim ljudima u Bačkoj da ostanu i opstanu. Ja sam sada u Vinkovcima, tu mi je prebivalište, ali svakoga sam vikenda u Baču. Slavonija je lijepa, ima ono, nešto svoje specifično, ali Bačka mi je u srcu i kad god dođem u Bač srce je veliko ko kuća, kao šor gradski. Ovdje nas najviše ima u županiji Vukovarsko-srijemskoj i Osječko-baranjskoj, ima nas u Slatini i okolici, u Okučanima i okolici, nešto malo u Zagrebu i gdje tko na moru. Najviše nas je u Slavoniji i zbog Šokadije, i zbog ravnice i mirisa žita. Možeš ti

»Oj bečari tko vam konje 'rani'«:
fijakeristi na manifestaciji

Bačvana otjerati i protjerati iz ravnice, ali ravnicu iz njega nećeš nikako«, kaže *Zdenko Bundić*.

Slavko Žebić

Najmlađa folklorna skupina HKC »Bunjevačko kolo« u Vinkovcima

U nedjelju 10. rujna, najmlađa dječja folklorna skupina HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice gostovala je na 41. »Vinkovačkim jesenima«. Djeca uzrasta od 5 do 8 godina iz Subotice i Starog Žednika sudjelovala su s još 50 KUD-ova na manifestaciji »Dječje Vinkovačke jeseni«.

»Ljepotom bunjevačkih nošnji i načinom hoda u mimohodu, te svojim ponašanjem koje je dolikovalo pravim

malim profesionalcima, djeca su apsolutno oduševila publiku. Izrazito najmlađa skupina, svojim prvim kvalitetnim inozemnim nastupom pridobila je i organizatore 'Vinkovačkih jeseni' te se nadamo da će vodstvo Centra uspjeti održati kontinuitet rada ove djece i što veći broj turneja srazmjerno brojnosti djece u tom uzrastu«, rekao je voditelj Ansambla narodnih plesova i pjesama *Davor Dulić*.

Nakon mimohoda, održan je program u kojem su nastupile odabrane dječje skupine a među njima i HKC »Bunjevačko kolo«. Bilo je to premijerno izvođenje koreografije dječjih Bunjevačkih plesova i pjesama skupine HKC-a. Male folklorše pratio je tamburaški odjel Centra koji je uzrastom odgovarao folkloršima a koje je pripremila *prof. Mira Temunović*. Oni su također prvi put nastupili u ovom sastavu.

Po završetku programa djecu je ugostilo KUD »Tomislav« iz Cerne, čiji je predsjednik *Vlado Baličević*.

Ova skupina je gostovanjem u Vinkovcima pokazala da se škola folklor dobro pokazuje u praksi, jer se s programom primjerenim uzrastu, mogućnostima i sposobnostima djece mogu postići dobri rezultati i kvalitetne izvedbe i nastupi djece.

M. Matković

Ferenc Nagy, generalni konzul Republike Mađarske u Subotici

Dokazati zrelost društva, ako se želi u Europu

*Vojvođanska autonomija iz 1974. godine, manjinama je dala ozbiljna prava koja su tijekom povijesti izgubljena * Ako se vrati okvir autonomije kakav je bio prije, onda manjine mogu procvjetati, jer smatram da je suradnja u Vojvodini između nacionalnih zajednica fantastična **

*Prvog listopada će se održati lokalni izbori u Mađarskoj, i ti izbori znače i izbore za manjine * Europa se ne bazira na granicama i ne razmišlja u okvirima granica, već regija*

Razgovor vodio: Nikola Perušić

Generalni konzul Generalnog konzulata Republike Mađarske u Subotici odaje dojam elegantnog, jednostavnog i srdačnog čovjeka, koji umjesto praznih riječi prelazi na konkretne stvari, razvija ideje radije no da kritizira, osvaja iskrenošću prije nego da bi se postavljao iznad aktera ovdašnje situacije. Tijekom razgovora nije dao odgovor na samo jedno pitanje – položaj Bunjevaca u Mađarskoj. Generalni konzul proveo je više godina na prostorima bivše SFRJ (Ljubljana, Beograd), ali po ekonomskim pozicijama. I ekonomiju zacijelo doživljava kao najzanimljiviji dio politike.

HR: Kako ocjenjujete položaj manjina u Vojvodini?

Pozdravio bih čitatelje Hrvatske riječi. Što se tiče položaja manjina u Vojvodini, poslužio bih se riječima *Sándora Egeresija*, koji je upotrijebio izraz nacionalne zajednice. Imao sam prigodu biti nazočan na konferenciji prethodnog vikenda, koja je bila posvećena prekograničnoj suradnji i pomoći Europe i manjinama. Tamo sam imao prigodu poslušati i predsjednika Hrvatskog nacionalnog vijeća *Josipa Z. Pekanovića*, koji je rekao kako je u proteklih 13 godina značajno opao broj pripadnika nacionalnih manjina, te da je to trenutačno 35 posto stanovništva Vojvodine. Čak i 35 posto je nevjerojatno veliki postotak od 2 milijuna žitelja. Navikao sam govoriti da život ide kao po sinusnoj krivulji. Vojvođanska autonomija iz 1974. godine, manjinama je dala ozbiljna prava koja su tijekom povijesti izgubljena. Nakon toga se stvorilo više državnih formacija i smatram da će ova koja se trenutačno formira, Srbija kao vjerojatno republika, u svom Ustavu, koji je sada na dnevnom redu, dostići prava i slobode koje su ranije imale nacionalne manjine u Vojvodini. Ovo savjetovanje prošlog vikenda bilo je veoma važno, jer je i predsjednik pokrajinskog parlamenta izrazio nadu da će se tijekom daljnje demokratizacije povratiti zakonodavna, izvršna i sudska vlast Vojvodine. To ima veliki značaj i za manjine, jer bi ona sredstva koja Vojvodina privređuje mogla ostati ovdje. Odlučivanje o ulaganjima bi bilo ovdje te bi se time doprinosilo ovdašnjem napretku i na taj način približavanju Europi. Svakako, nacionalne manjine u svemu

tome imaju važnu ulogu. Imam osjećaj da, ako se vrati okvir autonomije kakav je bio prije, onda manjine mogu procvjetati, jer smatram da je suradnja u Vojvodini između nacionalnih zajednica fantastična. Dobro se razumiju, i po mom mišljenju postoji

Ovo je također jako zanimljivo pitanje, koje je trenutačno aktualno i u Mađarskoj. Prvog listopada će se održati lokalni izbori u Mađarskoj, i ti izbori znače i izbore za manjine. Što je još zanimljivije, koncem prošle godine je promijenjen izborni zakon

nada da će ta manjinska prava ponovo zaživjeti u novoj autonomiji Vojvodine.

HR: Mađarski i srbijanski izborni zakoni se razlikuju. Sve je više manjinskih stranaka, koje traže izravnu zastupljenost predstavnika nacionalnih manjina u Skupštini Srbije putem garantiranih mjesta. Što mislite o tome?

po kojem se istodobno s održavanjem izbora za lokalne samouprave održavaju i manjinski izbori na tim mjestima, ali u posebnim kutijama za manjinske samouprave. To je jednokružni sistem i baš sam, pripremajući se za ovaj razgovor, provjerio - prema najsvježijim informacijama u 2.077 naselja oko 7.000 pripadnika manjina će krenuti na izbore za svoja manjinska

zastupnička tijela. U Mađarskoj imamo 13 nacionalnih i etničkih manjina, koje imaju i pravo izbora. Zanimljivo je da sada neće biti neovisnih kandidata, već nevladine udruge trebaju predložiti kandidate. Znači, prvo je potrebna neka organizacija koja predlaže kandidata. U ranijem manjinskom izbornom zakonu su se pojavljivale takve

modus da se oni uključe i u rad parlamenta. Trenutačno bi se razbila ravnoteža u brojnom predstavljanju, kada bi ušlo 13 predstavnika tih 13 manjina u parlament. Nije sigurno, ali je to moguće. Ali, to je dakle prvi korak da manjine budu predstavljene u skladu s europskim normama. Pojedine manjinske lokalne samouprave će, neovi-

Dakle, bit će stotine tisuća birača koji će glasovati za oko 7 000 kandidata. Ja ne znam kako napreduje nacrt ustava Srbije u smislu izbornog prava, ali svaka država pokušava naći najoptimalnije rješenje. Imao sam prigodu raditi u Sloveniji, tamo imaju dvije autohtone manjine, Talijane i Mađare, obje manjine su dobile po jednog predstavnika u skupštini bez obzira na brojnost. No, postavilo se pitanje što je s ostalim manjinama. Uvjeran sam da će i srbijanski zakoni ići prema europskim normama da i manjine budu zastupljene.

HR: Ostali bismo još malo kod izbora, nažalost, imamo iskustvo da prigodom izbora dolazi do radikalizacije odnosa u društvu, dolazi do incidenata. Premda ih nije bilo u posljednje vrijeme, manjine ih se pribojavaju. Kako diplomacija gleda na to?

I moje je mišljenje da je, a hvala Bogu to potvrđuju pokrajinske i državne vlasti, značajno pao broj incidenata. Smatram da je stanovništvo u većini zrelo. Razumije da se time ne može ništa postići. To što nekoga pretuku, to samo zaoštrava situaciju i mislim da dolazimo do toga da se razumije, da ovakve stvari ne donose ništa dobrog. Pogledajte i ove atrocitete koji se dešavaju prema Mađarima u Slovačkoj. Kome to doprinosi? Koriste li onom koga su prebili, koriste li onom koji su tukli, zar dolazimo do toga da država treba da daje izjave tim povodom? Imam osjećaj da ćemo doći do toga da će se vidjeti da to nema smisla, da smo to prevladali.

Nadam se da smo na tom putu. Jedan od pokazatelja je program tolerancije. Vlade Mađarske i Srbije su uložile ozbiljan trud da se pokrene program »Tolerancija«, čiji su rezultat dvije izložbe, u Novom Sadu i Subotici, a izložbe će biti i u Somboru. Prizakuje se 500-godišnja suradnja Mađara i Srba. Pretprošlog tjedna je bio drugi tabor »Tolerancije« u Segedinu i bila je velika počast to što su dva predsjednika parlamenta bili pokrovitelji. Oni su zaključili da je i jedan incident mnogo, da se treba truditi da ne bude niti jedan. Mislim da ne smije biti incidenata niti pred izbore, da se ne smije radikalizirati situacija. Treba o tome govoriti i na skupovima građana - da to nema smisla. Zajedno živimo, zajedno smo bili do sada i zajedno ćemo i ostati. Bez obzira kakve će biti državne granice

anomalije da se na području gdje uopće nema manjina, pojedinci tako izraze i oforme manjinsku samoupravu, a da nisu imali veze s tom manjinom. Ovu anomaliju zakon tako pokušava ispraviti da samo oni građani Mađarske mogu biti kandidati manjinskih skupina, koji na zakonom utvrđen način dokažu kako pripadaju toj manjini, moraju izraziti da prihvaćaju zastupanje manjine, da poznaju njezin jezik, kulturno naslijeđe, kao i ukoliko su bili i ranije predstavnici. U praksi, svaka upisana formacija može krenuti s kandidatom koji odgovara zahtjevima mađarskih zakona. Ove godine ćemo imati izabrane predstavnike manjina u nižim organima, tj. lokalnim samoupravama, a iduće godine na srednjoj razini i na državnoj. Tek nakon toga će postojati mogućnost da se nađe

sno o veličini naselja, biti brojnije. Izbori se mogu održati, ako postoji minimum pet kandidata. Može i više, ali minimum pet. Može se desiti da kasnije netko ispadne, pa da bi postojao netko tko će uskočiti. I jako je važno da oni mogu glasovati koji su sebe postavili na birački popis, što je završeno sredinom lipnja. Izborni ured je obavještavao građane o tome, i ja sam kao građanin dobio tu informaciju, ako želim sudjelovati na manjinskim izborima i ukoliko mogu dokazati da sam Armen ili Gruzijac ili netko od 13 manjina, mogao sam dobiti pravo glasa za tu manjinu. Još imam jako zanimljiv podatak, a to je da će od 1. listopada izbori biti održani na preko 2 tisuće manjinskih samouprava. Bit će 1 130 romskih, 380 njemačkih, 122 slovačke, 115 hrvatskih samouprava itd.

– nadamo se da ih što prije neće biti – već da će i Srbija biti članica EU. Tada će biti potpuno suvišna mržnja prema drugima, jer se Europa ne bazira na granicama i ne razmišlja u okvirima granica, već regija. Društvo mora dokazati da je zrelo, ako želi ući u Europu. Moramo shvatiti da takve stvari, kao što su incidenti nemaju smisla.

HR: Kako ocjenjujete odnose Hrvatske i Mađarske?

Drago mi je da to pitate. Diplomatski odnosi su uspostavljeni 1992. godine. Nakon toga je otvoren Generalni konzulat u Osijeku, imamo počasnog konzula u Rijeci i Splitu. Sastanci na visokoj razini su redoviti, 2003. godine, predsjednik *Stjepan Mesić* je bio u posjetu Mađarskoj, 2005. godine premijer *Ivo Sanader*, ne želim nabrojiti sve posjete, već naznačiti da je Hrvatska Mađarskoj veoma značajan partner u Jugoistočnoj Europi. Mi smo apsolutno uvjereni da će Hrvatska odgovoriti uvjetima članstva u EU. Svake godine imamo zajedničke sjednice dviju vlada, to je ove godine bilo u siječnju u Budimpešti. Tridesetak ministara se nađe na sastanku i nakon toga vode razgovore po oblastima, to doprinosi suradnji. Na koncu želim reći da nas dodatno povezuje i napor na kandidaturi da zajednički ugostimo europsko nogometno prvenstvo 2012. godine.

HR: Kako po Vašem sudu mogu matične države najviše pomoći svojim sunarodnjacima u ovom trenutku i koje su njihove najveće potrebe?

To je pitanje nacionalne politike, kako će se matična zemlja odnositi prema svojim sunarodnjacima, koji su manjina u prekograničnim oblastima drugih država. U proteklih 10 godina je iz Mađarske izišlo oko 100 milijardi forinti (400 milijuna eura) u svrhu pomoći manjinama. Veliki dio je, jasno, bio za ciljeve koji imaju rezultat, ali nažalost često nije bilo transparentno kuda odlaze ta sredstva i kako se troše. Sredstva su izlazila na mnoge načine i to jako razgranato, često paralelno, često se mimoila, često nisu stigla ili su drugdje stigla dvaput. Tako da aktualna vlada kaže kako treba preispitati taj cio sustav i ne smanjiti sredstva, već usmjeravati tako da to bude transparentno. U praksi je ideja da budu tri razine potpore unutar nacionalne politike. Najviša razina bi bila

da se pogledaju strateške potrebe. To bi s jedne strane radili odgovorni za nacionalnu politiku u Mađarskoj i relevantno prekogranično vodstvo zaduženo za pribavljanje sredstava s druge strane. Želimo postići da se ti strateški ciljevi uklupe u nacionalnu strategiju razvitka, da ne žive neki zaseban život. Tada dolazi druga razina, kada stručna tijela dobiju te strateške ciljeve, i točno kažu programe za realizaciju, a da se politika ne upliće u to, već samo struka. Oni bi na transparentan, provjerljiv način to pripremili, tako da se može dobro iskoristiti donacija. Treća razina je izvršna koji raspisuje tendere, prebacuje sredstva, kontrolira provođenje. Želim naglasiti da pomoć onda ima smisla ukoliko se uklapa u veće

da se kažu konkretne potrebe, zatim će se pogledati kako se to uklapa u nacionalni plan, i ako je to u nacionalnom planu, onda se možda mogu tražiti i sredstva od EU. U tom slučaju planovi možda mogu dobiti i potporu Interreg programa, pa ne kapaju sredstva samo iz jedne male česme, već i iz neke veće.

HR: Kakva je suradnja generalnih konzulata Rebukle Mađarske i Republike Hrvatske u Subotici?

Smatram da je naša suradnja iskrena, kao i suradnja naših dviju zemalja. Redovito informiramo jedni druge, susrećemo se na istim manifestacijama, Jako sam se radovao kada sam kolegu *Davora Vidiša*

razvojne planove. Navest ću jedan primjer. Recimo, u određenoj općini žele sagraditi takvu kuću koja će služiti za kulturu i obrazovanje. Dobro, drugi korak će biti da se prime ljudi koji će raditi, a onda ih treba i financirati. Pa zatim urediti te ustanove, pa nakon toga godinama ih održavati - i nije uvijek sigurno da se to radi na najboljem mjestu i da su mogućnosti najbolje iskorištene. Mađarska vlada je i dalje odlučna pomoći. Treba da nam se pomogne tako

pridobio da odemo u Segedin na sastanak poslovnih ljudi. Motiviralo nas je da ako imamo mogućnosti pristupa europskim sredstvima, kao što je Interreg, da umjesto minimum s dvije zemlje pokušamo surađivati s tri zemlje, Mađarskom, Srbijom i Hrvatskom. Siguran sam kako bi bilo poduzeća, ima i hrvatskih, koja bi surađivala trostrano. Smatram da je naša veza iskrena, prijateljska i konstruktivna, i želim da takva bude i nadalje. ■

Stranke vojvođanskih Mađara nalaze zajednički jezik

SVM i DSVM pripremaju koaliciju

Sporazum SVM-DSVM predviđa da se »po mogućstvu« na izborima nastupa u koaliciji, ili uz uzajamnu podršku kandidata, posebice ukoliko bi bez zajedničkog nastupa njihov ulazak u dano predstavničko tijelo mogao biti upitan

Prije dva tjedna objavili smo kako se vodstvo dvije najjače mađarske stranke u Vojvodini, Saveza vojvođanskih Mađara i Demokratske stranke vojvođanskih Mađara složilo oko zahtjeva za izravno zastupanje manjina u Skupštini Republike Srbije. Prema posljednjim najavama, suradnja bi mogla ići i korak više. Naime, u subotu je Savjet SVM-a na sjednici održanoj u Belom Blatu odobrio nacrt teksta sporazuma između dvije stranke u kojem je sadržana i odredba po kojoj potpisnici neće u javnosti iznositi kritike na aktivnosti drugog potpisnika sporazuma prije no što ih međusobno izravno ne rasprave, bez javnosti.

Na putu da prihvati ponudu:
András Ágoston

Za međusobne kritike bez uvreda:
József Kasza

SVM je predložio i stav po kojem potpisnici u slučaju nepostizanja međusobnog suglasja kritike u javnosti neće iznositi tako da budu osobne, tj. bit će bez uvreda, izrugivanja i ponižavanja. Sporazum SVM-DSVM predviđa da se »po mogućstvu« na izborima nastupa u koaliciji, ili uz uzajamnu podršku kandidata, posebno ukoliko bi bez zajedničkog nastupa njihov ulazak u dano predstavničko tijelo mogao biti upitan. To znači da ne žele dopustiti da protukandidature dvije stranke ne bi smjele ugroziti izbornu pobjedu neke od njih, ali uoči izbora bi vodili pregovore o koaliciji i zajedničkom nastupu.

PRIPREMA ZA IZBORE: Što se politič-

kih ciljeva tiče, to je zalaganje za proširenje autonomnih nadležnosti Nacionalnog vijeća vojvođanskih Mađara, kao i potpora »svim formama manjinske autonomije, uključujući i takvo udruživanje sjevernobackih lokalnih samouprava s mađarskom većinom, koje bi kao posebna jedinica uprave i uz pomoć samostalnih nadležnosti doprinijelo potpunog nacionalnoj ravnopravnosti svih građana na tom području, odnosno efikasnoj ravnopravnosti mađarske kulture i jezika«. Navedena je i podrška stvaranju zakonskih pretpostavki za zastupljenost predstavnika vojvođanskih Mađara u parlamentu Srbije srazmerno omjeru Mađara u ukupnom stanovništvu, bilo putem brisanja izbornog praga, bilo osiguranjem garantiranog broja mandata.

Već drugi dan nakon ovih zaključaka SVM-a oglasio se predsjednik Demokratske stranke vojvođanskih Mađara *András Ágoston* pozdravljajući pozitivan ishod ideje o suradnji, o kojem će Izvršni odbor njegove stranke odlučivati sredinom tjedna. Prethodno je Ágoston ponudio *Józsefu Kaszi* kako će prihvatiti međustranački etički kodeks ukoliko SVM podrži pitanje personalne autonomije Mađara i princip srazmerne zastupljenosti Mađara u skupštini Srbije. Ukoliko se prihvati ponuda SVM, postojali bi uvjeti za zajednički nastup na izborima koji se očekuju naredne godine.

ZAVRŠETAK **ISCRPLJIVANJA:** Sukobljenost dvije stranke potječe iz vremena kada se raspala velika Demokratska zajednica vojvođanskih Mađara u kojoj su bili i sadašnji lideri. SVM je bio na glasu kao mirnija, strpljivija stranka koja je gradila svoj položaj u Srbiji i svoje članstvo, dok se DSVM tvrdoglaviše zalagao za prava koja su u to vrijeme nisu ni mogla predstaviti javnosti. Dugo međusobno iscrpljivanje počelo je davati loše znake na proteklom lokalnim izborima kada je SVM izgubio mnoge svoje tradicionalne pozicije u mađarskim gradovima i selima. Građanski orijentirane stranke G 17 Plus i Demokratska stranka privukle su Mađare koji su se udaljili od dvije stranke ili osobe koje nisu vidjele prohodnost kroz njihove strukture, te su jačale i zauzele neke važne pozicije.

Nikola Perušić

Put kojim se ide u budućnost

U vrijeme ujedinjenja DSHV-a i HNS-a, mnogi su se Mađari nadali da će jednom doći kraj prepucavanjima stranaka s njihovim nacionalnim predznakom. Međutim, ne treba zaboraviti da se na istoj skupštini na kojoj je došlo do ujedinjenja DSHV-a i HNS-a izdvojila skupina predvođena *Blaškom Temunovićem* koja je oformila Hrvatsku bunjevačko šokačku stranku koja nije izborila niti jedno vijećničko mjesto u Skupštini Općini Subotica na posljednjim lokalnim izborima. Prema analitičkim podacima, da su ti glasovi pripali DSHV-u postojao bi jedan vijećnik Hrvat više u lokalnom parlamentu. Stoga, ipak bi ovu vijest o suradnji dvije mađarske stranke trebalo shvatiti ne kao slijed puta kojim su Hrvati već prošli, već kao ideju kojim putem ići u budućnost. Zašto bi suradnja stranaka s hrvatskim predznakom bila nezamisliva? Što se mađarskih stranaka tiče, one nisu vodile niti tako besciljne i besproduktivne borbe oko nacionalnog vijeća kao što ih vode Hrvati. Nije se moglo čuti kako SVM »diktira« svojim sunarodnjacima po određenim pitanjima ili da vodi polemiku s medijima. Onima koji rade, rezultati rada su dovoljni pokazatelji. Naravno, kao i svuda gdje se ne radi i gdje nema rezultata, prisutnost u medijima se ostvaruje priopćenjima u kojima se uvijek nanovo nalaze izgovori, unutarnji i vanjski neprijatelji...

»Kurir« opet protiv potpredsjednice

Nastavak hajke na Ivanu Dulić-Marković

Samo par tjedana nakon fotomontaže Ivane Dulić-Marković i Ante Đapića, opet se stvara atmosfera linča

Kako prenosi B92, Ministarstvo kulture pozvalo je tužiteljstvo da reagira na novi napad na nacionalnoj osnovi na potpredsjednicu Vlade Ivanu Dulić-Marković u jednom tabloidu.

»Kurir« je, naime, u ponedjeljak objavio navodno svedočenje ustaškog zločinca Ivana Jovanovića Crnog iz 1957., u kome on priznaje kako je godinama radio na imanju obitelji Dulić nakon Drugoga svjetskog rata. Ministarstvo kulture koje je zaduženo i za informiranje priopćilo je kako objavljivanje takvih informacija može imati ozbiljne posljedice jer predstavlja podsticanje na diskriminaciju i zagovara nacionalnu mržnju, te kako bi tužitelj morao reagirati i predložiti zabranu distribucije takvih informacija. Međutim, u Demokratskoj stranci Srbije kažu kako su protiv zabranjivanja novina.

Neovisno udruženje novinara Srbije najoštrije je osudilo govor mržnje i najnoviji napad na Ivanu Dulić-Marković: »Najnoviji napad na potpredsjednicu Vlade Srbije zbilja je bez premca u skorijoj povijesti beščašća jednog dijela tiska u ionako osiromašenoj napačenoj Srbiji.« Predsjednica NUNS-a Nadežda Gaće kaže kako je ta udruga više puta zahtijevala

reagiranja i kažnjavanje medija i novinara koji siju rasnu i vjersku mržnju.

Asocijacija neovisnih elektroničkih medija u svom priopćenju prosvjeduje povodom teksta i ocjenjuje kako on predstavlja nastavak nedopustive kampanje na nacionalnoj osnovi koja se vodi protiv Ivane Dulić-Marković.

Udruga radio i televizijskih novinara Srbije i Asocijacija profesionalnih emitera Srbije u zajedničkom priopćenju upozorili su na »povampirenje govora mržnje u domaćem tisku, prije svega u nekim tabloidima, što se pretvara u hajku na sve neistomišljenike«. I Udruženje novinara Srbije prosvjedovalo je zbog teksta koji nosi naslov »Ustaški jatak« te su naveli kako iznošenje podataka iz obiteljskog života u tekstu u kojem se prvo stvara slika da je otac Ivane Dulić-Marković »skriva« ustaškog zločinca, a da bi se zatim to dovelo u pitanje navodom da se ipak ne zna »jesu li Dulići znali tko je Jovanović«, predstavlja novinarsku zlouporabu u kojoj se senzacionalizam stavlja iznad potreba za istinitim i objektivnim informiranjem. G17 Plus očekuje da tužiteljstvo pokrene postupak protiv odgovornih lica u dnevnom listu »Kurir« zbog teksta »Ustaški jatak«, izjavila je glasnogovornica te stranke Ivana Grbić: »G17 Plus najoštrije osuđuje laži kojima je ponovno 'Kurir' napao potpredsjednicu G17 Plus (i potpredsjednicu Vlade Srbije) Ivanu Dulić Marković.«

N. Perušić

Imenovano rukovodstvo Radio-televizije Vojvodine

Za direktora TV Novi Sad imenovan je Nemanja Milenković (1975.), sadašnji direktor marketinga »Građanskog lista«, a glavna urednica televizije je Nada Kalkan (1954.), sadašnja vršiteljica dužnosti urednika, objavio je u utorak novosadski »Dnevnik«.

Milenković, inače profesor povijesti, radio je kao novinar-suradnik u TV Novi Sad i na više novosadskih radiopostaja, a bio je PR Exita. Kako prenosi »Dnevnik«, sudjelovao je i u kampanjama obnove manastira Mileševske eparhije i »Živimo zajedno« o verskoj toleranciji.

Za direktora Radio Novog Sada imenovan je profesor srpskog jezika Srđan Miljković (1975.), poslijediplomac na novosadskom

Filozofskom fakultetu, a koji trenutno radi kao profesor vjerske nastave u školi za dizajn »Bogdan Šuput«.

Za glavnog urednika radija postavljen je novinar Brano Pjetlović (1961.), koji je od 1999. stalno zaposlen na novosadskoj televiziji, a radio je kao izvještač iz parlamenta, ali i kao ratni reporter sa svih ratom zahvaćenih područja.

Odluke o rukovodstvu donio je Upravni odbor Radio-televizije Vojvodine, na prijedlog direktorice te radiodifuzne ustanove Dine Kurbatvinsky-Vranešević.

Od eksperimentiranja do pekarnice

Integralni kruh i peciva

*Osim proizvoda od integralnog brašna za široku potrošnju, koji se mogu kupiti od Subotice do Novog Sada, pekarna »Unipek« proizvodi i specifične vrste kruha za djecu i odrasle, kojima, uslijed bolesti crijeva, smetaju pojedini sastojci iz pšenice, raži, ječma i zobi * Proizvodi se i beskvasni kruh*

Integralni od zobi, vodeničarski, integralni sa suncokretom, specijalni i kukuruzni kruh samo su neki od proizvoda subotičke pekarnice »Uni-pek«. Ovi su proizvodi, a pokraj njih i različita peciva, kao i sama pekarna, nastali kada je prehrambeni tehnologinja Manda Mačković, s punih trideset i pet godina staža otišla iz Fidelinke u mirovinu.

Ono što je vidjela na sajmovima kruha i peciva po Njemačkoj, a u velikoj kompaniji u kojoj je radila dugi niz godina nije mogla, ostvarila je u svojoj pekarni.

POČECI PEKARNE: Ideja o proizvodnji kruha od integralnog brašna nastala je davno, kaže Manda Mačković, kada je još radila u Fidelinki kao tehnologinja. »Po povratku sa sajma u Njemačkoj razgovarala sam s pekarima, ravnateljem i tehnologom i šefom proizvodnje i svima predlagala da krenemo s proizvodnjom kruha i peciva od integralnog brašna. Željela sam raditi na tome, međutim, oni nisu htjeli, nije ih to interesiralo«. Jedan od razloga je, smatra ona, što se bijeli kruh proizvodi potpuno automatizirano, dok u proizvodnji kruha i peciva od integralnog brašna ima mnogo više »ručnog« rada.

»Ja sam onda kod kuće stalno eksperimentirala u vlastitoj, običnoj pećnici. Kada sam 1994. godine otišla u mirovinu, kupila sam, sa svoja dva sina, strojarom i elektrotehničarem, iz sredstava za njihovo samozapošljavanje u visini od 2000 tadaš-

njih njemačkih maraka, prvu »malu peć« za kruh«, opisuje početke pekarnice Manda Mačković. Kasnije, postupno i bez kredita ili pomoći, kupili su mješalicu za tijesto, komoru za fermentaciju te »veliku peć«. Pekarna, koja se nalazi uz obiteljsku kuću, za sada je radno mjesto samo za Mandu i mlađeg sina, koji proizvode kvalitetne proizvode, ograničenog obima i koji se plasiraju mahom po prodavaonicama, kako se najčešće nazivaju, zdrave hrane te u prodavaonicama »Trgoprometa«.

BUDUĆNOST: Trenutačno ova pekarna proizvodi deset vrsta kruha: pšenični, od zobi, raženi, ječmeni, od suncokreta, specijalni, i tri vrste beskvasnog kruha te petnaestak vrsta peciva, koje ljubitelji proizvoda od integralnog brašna već dobro poznaju. To su: trokut sa sirom, lisnato pecivo punjeno makom, višnjama, jabukama, štanglice sa sezamom, pereci, kajzerice, kifle od integralnog brašna...

Osim proizvoda za široku potrošnju, koji se mogu kupiti od Subotice do Novog Sada, pekarna »Unipek« proizvodi i specifične vrste kruha za djecu i odrasle ko-

Integralni i »obojani« kruh

Od prije nekoliko godina na tržištu su se pojavili proizvodi navodno od integralnog, odnosno »crnog« brašna, koji, međutim, nisu proizvedeni od integralnog brašna već su jednostavno obojani. »To su proizvodi«, kaže gospođa Mačković, »koji nisu štetni, niti je zabranjena njihova proizvodnja, ali se ipak radi o obmanjivanju kupaca kad se nazivaju integralnim ili crnim kruhom. Danas, međutim, inspekcija, koja vrši kontrolu proizvodnje, traži samo bakteriološke analize i da se proizvođač drži svoje proizvođačke specifikacije, dok nikoga ne interesira kvaliteta samoga proizvoda.«

jima, uslijed bolesti crijeva, smetaju pojedini sastojci iz pšenice, raži, ječma i zobi. Nedostatak enzima, koji razlaže određenu aminokiselinu, dovodi do toga da ove osobe ne mogu jesti prerađevine od ovih žitarica, ali zato mogu jesti rižu, soju, eventualno heljdu, oplemenjeni štir i još neke vrste biljaka. Manda Mačković dva puta tjedno proizvodi stoga i ovakve pekarske proizvode, kako kaže - ne iz komercijalnih razloga, već prije svega iz želje da pomogne ovim ljudima.

Kako za proizvode od integralnog brašna, tako i za specijalne vrste kruha, bez kvasa i bez fermentacije, postoji krug potrošača i sve više ljudi je svjesno prednosti i zdravstvene koristi ovih proizvoda. Sve više i liječnici preporučaju integralni kruh umjesto bijelog. Na tržištu, međutim, još uvijek dominira bijeli kruh, ne uvijek niti naročite kvalitete. Je li to dovoljan razlog da se uđe u proširenje proizvodnje i uzimanje kredita? »Ne usudujemo se uzeti pravi kredit. Razmišljamo o kreditima koje daje Pokrajinski fond za razvoj gdje kamata nije velika, ali još uvijek se bojimo inflacije i još uvijek se ustežemo. Dosadašnja ulaganja su sva išla iz vlastitih sredstava, osim 2000 njemačkih maraka za samozapošljavanje u početku, te se bojimo da bi nam sve otišlo, ako bi došlo do inflacije».

I na kraju, nekoliko riječi o cijeni kruha. Manda kaže kako joj strahovito smeta kada je povika na cijenu kruha: »Kad kažu: kruh je opet poskupio! Međutim, ako se i trideset vekni tjedno pojede i onda je to samo 600 dinara mjesečno, što je u odnosu na ostale troškove neznatno. No, političari

s ovom pričom manipuliraju kao što je to bilo i ranije«, kaže Manda, ali ipak svjesna socijalne situacije, u kojoj se društvo i mnogi kupci, osobito bolesni, nalaze ni njezini proizvodi nisu mnogo skuplji od prosjeka.

Jasminka Dulić

Trušnica i varkača

Ugodan miris pečenja kruha kroz dimnjak širi se nadaleko. Pečenju kruha radovali su se ljudi, jer će jesti masnu lepinju, poslije ukusan somun (oblik kvasnog kruha), djeca će uslast grickati pupušku (hrskavu ispupčenu koru), a psi okusit omiljenu trušnicu ili varkaču.

Prema veličini gazdinstva salašari su imali i broj pasa čuvara i barem jednog-dva pulina (pastirski pas). Salašare je krasila krepost štednje, štedili su na svemu, pa i na hrani. To su osjetili i psi, zato su bili više gladni nego siti. Psi su većinom hranili prekrupom izmješanom s vodom, katkad s malo mlijeka ili surutke, skromnim otpacima hrane, crijevima često zaklane peradi i drugih životinja. Kad su pekli kruh i psi su dobili nekoliko obilnijih obroka, a ispekli su im trušnicu ili varkaču.

Trušnicu od onečišćenog ili natrunjenog brašna, koji nije za ljudsku hranu, pomješali su s mekinjama. Kad je pekla kruh domaćica je obaško zakuhala tijesto trušnice, oblikovala ga u bublju (grudvu) i ispekla. Pečena trušnica je tvrda pa su je prije davanja psima pokvasili u vodi ili sirutki.

Varkaču je domaćica zakuhala od zgrehanog tijesta s načava (drveno korito za miješanje tijesta), katkad mu dodala mekinja, oblikovala u bublju, ispekla, pokiselila u vodi ili surutki i hranila pse. I djeca su volila grickat tvrdu koru varkače.

Osobita poslastica odraslima je bila masna lepinja, djeci pupuška, a psima trušnica i varkača.

Alojzije Stantić

Na temelju članka 11. Pravilnika o dodjeli sredstava proračuna Općine Subotica u oblasti kulture i nakladničke djelatnosti (»Sl.list Općine Subotica«, broj 5/2005), Povjerenstvo za kulturnu i nakladničku djelatnost Općine Subotica raspisuje

NATJEČAJ

Za dodjelu sredstava za posebne programe i manifestacije u kulturi za 2006. godinu i to za:

Djelatnost kulturno – umjetničkih društava i amatera-pojedinaca s teritorija Općine Subotica - Manifestacije u kulturi.

Sredstva se dodjeljuju za djelatnost kulturno-umjetničkih društava i amatera pojedinaca u ukupnom iznosu od 400.000,00 dinara, i za posebne programe i manifestacije u kulturi u ukupnom iznosu 550.000,00 dinara.

Korisnici sredstava mogu biti ustanove, organizacije, udruge iz oblasti kulture, ostale organizacije, udruge, kao i autori - pojedinci koji se bave djelatnošću iz oblasti kulture koji su registrirani i imaju račun u skladu s novim propisima.

Sredstva iz oblasti **djelatnosti kulturno umjetničkih društava i amatera pojedinaca** mogu se dodijeliti za grupe programa ili projekata i to:

- a) programi ili projekti kulturno umjetničkih društava i amatera pojedinaca koji doprinose afirmaciji mladih stvaratelja u oblasti glazbe, folkloru i drugih oblika rada;
- b) organiziranje festivala, natjecanja, smotri i izložbi kao i sudjelovanje na istim po pozivu;
- c) nabava (otkup) narodne nošnje i druge opreme izvornog podrijetla.

Sredstva iz oblasti **manifestacije u kulturi** mogu se dodijeliti za stvaralaštva – programe ili projekte iz sljedećih grupa stvaralaštava:

- a) Glazbeno stvaralaštvo: klasična, džez i suvremena, ozbiljna glazba i zborsko pjevanje;
- b) Likovno stvaralaštvo: autorske i grupne izložbe;
- c) Književno stvaralaštvo: književni susreti;
- d) Dramsko stvaralaštvo: suvremena drama (tekst i realizacija predstave);
- e) Filmsko stvaralaštvo: kratkometražni dokumentarni film;
- f) Organiziranje festivala, natjecanja i smotre kao i sudjelovanje na istima;
- g) Organiziranje kao i sudjelovanje na savjetovanju i konferenciji iz oblasti: zaštite spomenika kulture, biljnih i drugih rijetkosti;
- h) Otkup likovnih djela, muzejskih predmeta i stare i rijetke knjige, odnosno pokretnih kulturnih dobara.

Odabrani za dodjelu sredstava moraju dati suglasnost (prije dobijanja sredstava) da će odobreni iznos namjenski utrošiti za predviđene svrhe. Povjerenstvo zadržava pravo, po potrebi, tražiti i drugu dokumentaciju i informacije od podnositelja natječaja, ili se informirati na licu mjesta, odnosno tražiti dalje ispunjenje uvjeta.

O rezultatima natječaja sudionici će biti pismeno obaviješteni.

Sudionici natječaja prijave podnose na natječajnoj prijavi – formularu, koji mogu preuzeti na porti službenog ulaza u Predsjedništvo Skupštine Općine Subotica (Gradska kuća – ulaz pored Apoteke) radnim danom od 7 – 14 sati. Natječajni formular se nalazi i na Internetu. www.subotica.co.yu. Natječajni formular na Internetu se može preslikati.

Popunjene prijave – formulare sudionici natječaja predaju u Uslužni centar Općine Subotica, Trg slobode 1-Gradska kuća.

Rok za predaju natječajnih prijava – formulara je 15 dana od dana objavljivanja Natječaja u listovima: Subotičke novine, Dani, Hét Nap, Hrvatska Riječ, Službeni list Općine Subotica i na Internetu (www.subotica.co.yu).

Korisnici sredstava su dužni, u roku od 30 dana od dana završetka realizacije programa ili projekta, dostaviti izvješće o realizaciji s financijskim pokazateljem utroška sredstava. Izvješće dostaviti Službi za društvene djelatnosti, Trg slobode 1/III.

Nepravovremene i nepotpune prijave neće se uzeti u obzir. Također se neće uzeti u obzir ni prijave onih organizacija koje u prošloj 2005. godini nisu priložile financijsko izvješće o dobijenim a utrošenim sredstvima., kao i prijave onih organizacija koji su sredstva dobili i realizirali po konkursu objavljenom u ožujku 2006. godine.

O odgovornosti i slobodi književnika

Sloboda odlučivanja

Sloboda i odgovornost književnika i umjetnika postoji i danas, kao i u prohujalim vremenima i pred njima je mogućnost slobode odlučivanja hoće li propitivati i predočavati u svojim djelima one istine koje se žele potisnuti i prikriti

Piše: Zvonko Sarić

Tema ovogodišnjeg savjetovanja na 54. koloniji književnika u Kanjiži je »Odgovornost književnika i sloboda«, koja u podnaslovu sadrži odrednice: »Beograd – Nandorfehervar- 1956., - tranzicija«, ali prije razmatranja ove teme smatram važnim utvrditi karakter kritike koja nastaje kao rezultat teorijske produkcije prilikom istraživanja raznih tema na našim književnim savjetovanjima. Treba istaknuti kako je teorijska produkcija, koja se posljednjih godina ostvaruje na savjetovanjima Kolonije književnika u Kanjiži, dragocjena zbog lokalne prirode karaktera kritike, a kao produkt književnika ovdje živućih manjina, ona je specifikum i kvaliteta s tendencijom nalaženja mjesta i u sustavnim cjelinama matičnih kultura i književnosti, ali i dokument komunikacije s kulturom i književnošću većinskog naroda, te potvrda svijesti o karakteristikama postmoderne epohe u kojoj ova produkcija nastaje. Ovako utvrđeni karakter kritike je važan zbog mogućnosti određenja autonomne sustavne cjeline naših savjetovanja, a koja je kao funkcionalni živi organizam moguća samo u interakciji sa spomenutim kulturama i književnostima. Također, ovako utvrđeni karakter je važan i kao segment u cjelini razmatranja pitanja o slobodi i odgovornosti književnika koje će uslijediti.

U pokušaju uspostavljanja putokaza za promišljanje ovogodišnje teme savjetovanja, citirat ću Paula Kleea, slikara, glazbenika, teoretičara umjetnosti i pjesnika slika i riječi, a taj citat glasi: »Umjetnost ne reproducira vidljivo, ona čini da vidimo«. Mislim kako će nas ovaj pomoću citata uspostavljeni tekstualni putokaz usmjeriti i ukazati na probleme, koji posebno zaslužuju našu pozornost glede teme koju razmatramo. Kao što su slike Paula Kleea vodile i vode dijalog sa stvarnošću, ne reproducirajući, nego čineći da vidimo, tako ćemo i mi pokušati uspostaviti i putem ovoga teksta dijalog s aktualnom stvarnošću, ali i s našim pamćenjem, te diskurzima koji tvore povijest, imajući pri tome u vidu prije svega pojmove slobode i tranzicije, pitajući se o odgovornosti književnika.

ČOVJEK JE BIĆE ZAJEDNICE: Sloboda čovjeka je složen fenomen, a tema je glavnih disciplina filozofije – ontologije, etike, filozofije prava i politike. Znamo kako u osnovnom ontološkom smislu sloboda čini bit čovjeka, što znači da je čovjek u situaciji da sam oblikuje svoj opstanak i daje mu smisao, ostvarujući različite povijesne mogućnosti. Upravo književnici osobnu slobodu iskazuju i svojim djelima, kao vidom samoodređenja ili autodeterminacije. Objektiviranje te slobode bilo u

i na različite društvene kontekste ako promišljamo o slobodi i odgovornosti književnika.

Pojam slobode različito se tumačio tijekom povijesti, a nas će ovom prilikom interesirati tumačenje srednjovjekovne filozofije. Prema Filozofijskom rječniku (Nakladni zavod Matice hrvatske, Zagreb 1989.) sv. *Augustin* navlastito razlikuje dvije razine slobode, pri čemu se težište problematike iz politike premješta u unutrašnjost subjekta kao volje. S jedne je strane sloboda opća

Obrazovanje na materinjem jeziku tek od 2002./2003. školske godine

djelima umjetnosti, filozofije ili znanosti, pokazuje nam kako je sloboda i bitak-zadružno, jer su ta djela stvaranja za svijet, a ne isključivo za nas same. To je samo jedna od mnogih potvrda činjenice da je čovjek biće zajednice i zbog toga moramo imati u vidu da raznovrsnim oblicima slobode odgovara i specifični društveni kontekst, što znači da uvijek moramo obratiti pozornost

sposobnost ili mogućnost odluke (libertas indifferentiae), s druge pak njezina aktualizacija kao slobodan izbor (liberum arbitrium), a što *Toma Akvinski* izjednačuje i s voljom uopće.

SVJEDOČANSTVA I PUTOKAZI: Dakle, promišljajući o književnoj praksi, slobodi i odgovornosti, pred piscem je, naravno, u sklopu cjeline određenih društve-

nih konteksta, uvijek alternativna mogućnost koja se očituje kao njegova sloboda izbora raznih mogućnosti kreacije književne građe, kojima će nam se omogućiti da vidimo život i svijet onakvim kakav on jest, ali ne pukim reproduciranjem vidljivoga, kao što je to rekao Paul Klee, nego iskazujući esenciju, otkrivajući ono što nam nije pred očima u svakidašnjici, kao i one istine i znanja koja se nastoje potisnuti i prikriti. Takve književne kreacije pružaju nam uvid i u raznolikost konkretnih povijesnih mogućnosti, kao i oslobođenje od nekritički usvojenih konvencionalnih pogleda i tu se očituje odgovornost književnika, dakle, u izboru književne građe i kreaciji, književnoj obradi tih tema, kao mogućnosti slobode izbora iskazivanja i progovaranja o raznim istinama, sudbinama i događajima, čime djela postaju svjedočanstva o određenim vremenima, ali i putokazi za daljnje promišljanje, čime književna djela pružaju mogućnosti uspostavljanja budućnosnih projekcija. Ogovornost književnika je upravo u uspostavljanju orijentira koji »čine da vidimo«.

SLUČAJ IZ ŽIVOTA HRVATA U OVOME PODNEBLJU: O postojanju »zarobljenih znanja« i o praksi potiskivanja i prikrivanja istina može posvjedočiti kao primjer slučaj iz života Hrvata u ovome podneblju, slučaj koji je primjer za jedan može biti drugi, opširniji, sveobuhvatniji poseban ogled. O tom slučaju može se promišljati od početka prosvjetiteljskog rada biskupa *Ivana Antunovića* tijekom 19. stoljeća, dakle od stoljeća kada je od strane austro-ugarskih vlasti izmišljena podjela na Bunjevce i Šokce, za koje se tom izmišljenom podjelom tvrdi da nisu Hrvati, ali će za ilustraciju o cilju potiskivanja i prikrivanja istine u slučaju ovdašnjih Hrvata biti dovoljno, da se ovom prilikom podsjetimo nama bližeg vremenskog perioda, onoga od pedesetih godina prošlog stoljeća, pa sve do godina na početku novoga milenija. U tom vremenskom periodu na popisima pučanstva se moglo izjašnjavati Hrvatom, ali činjenice o nemogućnosti obrazovanja na materinjem jeziku, nepostojanju informiranja na materinjem jeziku, nemogućnosti službene uporabe materinjeg jezika, nepostojanja sustavne nakladničke djelatnosti na materinjem jeziku, stradanje više od stotinu hrvatskih intelektualaca početkom 70-tih godina, koji su zbog nastojanja osnivanja Matice hrvatske, ogranka u Subotici, kao institucije koja će promovirati kulturu ovdašnjih Hrvata, ostajali bez posla, a neki i robijali, te prisilno brisanje hrvatskog predznaka iz naziva kulturno-umjetničkih društva, činjenice su koje dovoljno govo-

re, a za promisliti je koliki je to samo bio gubitak zbog takvih događanja, možda čak i nemjerljiv za ovdašnje Hrvate. Treba ovom prilikom istaknuti kako je u tom periodu Katolička crkva doprinijela očuvanju vjerskog i nacionalnog identiteta ovdašnjih Hrvata.

Pisati i govoriti o navedenim činjenicama odgovornost je prije svega hrvatskih književnika iz Vojvodine, baš kao što je odgovornost bilo kojeg književnika pisati i govoriti o represijama koje su sprovede

Povijest hrvatskih imena mjesta u bačko-bodroškoj županiji

ili se sprovode u cilju potiskivanja i prikrivanja raznih istina i upravo je tu dragocjena lokalna kritika koja najpreciznije može odrediti problematiku lokalne prirode. Ostaje, naravno, pitanje može li teorijska produkcija imati snažne društvene efekte? Bez obzira na odgovore, mi se na ovim savjetovanjima književnika prilikom razmatranja tema moramo suočavati i s kategorijama društvene i povijesne zbilje, jer nas trebaju interesirati i vanjski uvjeti mogućnosti teksta, a onda nam ostaje odgovoriti i na pitanje o odnosima moći, dakle, o prostoru moći u kojemu se ustanovljavaju formacijska pravila za diskurse.

JEZIČNO KONSTITUIRANJE POVIJESNIH DOGAĐAJA: Mislim kako je sada važno odrediti i zbog čega naša ovogodišnja tema ima u podnaslovu odrednice: »Beograd – Nandorfehervar – 1956., - tranzicija«. Smatram to težnjom za povijesnim interpretacijama. Naravno, tako stižemo do imenice političnost, kao težnje

za promjenama u književnim povijesnim interpretacijama. Mislim pri tome kako su povijesni događaji i njihovo jezično konstituiranje međusobno povezani, što nam ponovo ukazuje na odgovornost književnika. U djelu »Povijest seksualnosti« *Michel Foucault* piše i kako je moć »ime koje se daje svakoj kompleksnoj strategijskoj situaciji u određenom društvu«. Slijedilo bi pitanje, a glede propitivanja naše teme, je li književnost oslobađajuća i je li se željelo odrednicama u podnaslovu naše teme definirati književnost kao oslobađajuću, a što je u kontekstu ovoga pitanja čini političnom u smislu promišljanja moći iz pozicije oporbene prakse prema »kompleksnim strategijskim situacijama u određenom društvu« i u određenim povijesnim okolnostima. Dakle, je li književnost politična? Moje je stajalište da jest, čemu u prilog govori i ova naša tema. Naravno, u neprestalnom tijeku tranzicije mijenjaju se sustavi moći, dakle, mijenjaju se regulatorne prakse upravljanja prema kojima se nastoji ostvariti sloboda pisaca putem kritičkog diskursa, koji opet neminovno potiče iz jedne druge regulatorne prakse, ali za koju književnici smatraju da ne ojačava represivnu strukturu moći.

Glede mogućnosti književnih povijesnih interpretacija, a na što me upućuju odrednice iz podnaslova naše teme, počev od nekadašnjeg ugarskog naziva Nandorfehervar za grad koji danas zovemo Beograd, dakle naziva za koji se vezuju činjenice poznate bitke protiv Turaka 1456. godine, nakon što je sultan *Murat II.* prekršio mir i ponovno s turskom vojskom nadirao u Europu, a iz koje je tursku vojsku ranije istjerao vitez *Janos Hunyadi*, ban južne Rumunjske tj. Podunavlja, koji je čuvao granice s mađarskom vojskom koju je pomagao i Vatikan, a kao pomoć vojnike su davali Poljaci, Nijemci i druge kršćanske države. Nakon poraza mađarske vojske kod Varne 1444. godine *Muhamed II.* 1453. godine osvaja Konstantinopolj, ali biva poražen 1456. godine, kada je htio osvojiti Nandorfehervar koji je branila vojska na čelu s Janosom Hunyadijem, kojeg su Turci zvali Ratna Munja.

U pitanju su odrednice iz podnaslova naše teme, koje označavaju veoma velik vremenski razmak, ali veoma interesantan u markiranju dva različita događaja, jer od odrednice Nandorfehervar stižemo čak u 1956. godinu, dakle, od vremena kada veliko mađarsko kraljevstvo brani kršćansku Europu od Turaka, pa do vremena kada je na mađarsku državu izvršena zločinačka sovjetska intervencija, nakon što je premijer *Imre Nagy* 1. studenoga 1956. godine objavio izlazak Mađarske iz članstva ze-

malja Varšavskog ugovora i njegovog inzistiranja da UN priznaju Mađarsku kao neutralnu zemlju. Tada su sovjetske trupe okupirale Mađarsku i ugušile antikomunističku i antisovjetsku pobunu. To je književna tema par excellence, koja ukazuje na proces uspona i padova u raslojavanju

Pri promišljanju procesa tranzicije i književnih povijesnih interpretacija ne smije se zaboraviti, kako se današnji pojam povijesti oblikovao tek krajem 18. stoljeća, a trebamo uzeti u obzir i kako je tek 1848. postalo više-manje jasno da narodi počinju osjećati svoj značaj, i tek tada, kada su na-

Prema tome, sloboda književnika se ogledala i u njihovim djelima kojim književnici doprinose »da vidimo«, izražavajući tako i svoj način bitka. I ne zaboravimo, također prema Hegelu, sloboda postaje konkretnom na taj način da »osobna pojedinačnost i njezini posebni interesi prelaze u opći interes i u njemu dobivaju kako svoj puni razvitak, tako i priznanje svoga prava«. Upravo tako i sloboda književnika, koja se iskazuje u njihovim djelima, tek će u interakciji s pojedincima i zajednicom ostvariti svoj puni razvitak i eventualno dobiti priznanje. Promišljajući o slobodi i odgovornosti književnika u našem vremenu, trebamo konstatirati kako se umjetnost i književnost razvijala u okviru postignuća određenih društva u raznim epohama.

Primjerice, tijekom razvoja antičkog perioda izrađivana je keramika, oslikavana su pehari i pečena glina, izrađivane su statue, stvarani su mramorni reljefi, izrađivani stupovi s povijesnim zapisima, pravljene su mozaici, izrađivane su nadgrobne skulpture, građena su svetišta, novčići su se ukrašavali, oslikavale su se vaze, organiziran je arhitektonski prostor, što je sve neodvojivo od tadašnjeg društvenog konteksta, sve do promjene u ranom srednjem vijeku kada se dolazi do stvaranja kršćanskog Zapada i razvoja kršćanske umjetnosti u jednom drugačijem društvenom kontekstu. Činjenica je kako su umjetnost, a kasnije i književnost, u različitim društvenim kontekstima doprinosile uljudbi života i kulture življenja, a pitanje je kakva je sloboda i odgovornost književnika u naše vrijeme koje karakterizira i komodifikacija kulture i kada dominira strast prema iluziji, a novac gradi ukus. Pitanje je koje su to vrednote na kojima danas gradimo književnost? Književnici su suočeni s povećanjem mimetičkih iluzija medijske tehnologije koje se proizvode radi simulacije »svijeta« i to u situaciji »nove nepreglednosti« (prema *Jurgenu Habermasu*).

Uvjeren sam da će književnici uz postizanje ravnoteže između estetske autonomije i života samog kao i uvijek do sada znati stvarati nova djela koja će »činiti da vidimo«. Sloboda i odgovornost književnika i umjetnika postoji i danas, kao i u prohujalim vremenima i pred njima je mogućnost slobode odlučivanja hoće li propitivati i predočavati u svojim djelima one istine koje se žele potisnuti i prikriti, a to znači da je pred njima mogućnost slobode odlučivanja o tome hoće li stvarati djela koja će »činiti da vidimo«.

Tekst pročitao 9. rujna na Savjetovanju 54. Kolonije književnika u Kanjiži

U naše vrijeme: povećanje mimetičkih iluzija medijske tehnologije

moći, koja nas vodi do sljedeće odrednice iz podnaslova naše teme, a to je tranzicija, koja neprestalno traje.

PROCES TRANZICIJE: Tranzicija je proces, a to pokazuju primjerice i razni nazivi grada kojeg danas zovemo Beograd. Kelti su ga zvali Singidun, Rimljani Singidunum, Bizantinci Alba Graeca, Ugari Nandorfehervar, Talijani i Dubrovčani Cestelbincho, Nijemci Weissenburg, Turci Dar-UI-džihad, a Slaveni Beograd. Ima, naravno, i nama bližih primjera glede promjene naziva gradova ili promjene nacionalne strukture stanovništva u gradovima i naseljima, a što opet ukazuje na proces tranzicije, koji primjerice potvrđuju i hrvatski toponimi negdašnje bačko-bodroške županije, koja je presječena trianonskom granicom 1920. godine. Veliki broj naselja u toj nekadašnjoj županiji većinski je bio naseljen Hrvatima, primjerice Baja, Kačmar, Gara, Aljmaš, Bikić, što danas nije slučaj, a o ovoj temi čitatelji se podrobno mogu informirati putem knjige *dr. Ante Sekulića* »Hrvatski bački mjestopisi«.

rodi počeli osjećati svoj značaj, počela je narastati smisao za povijest, što znači tek kada se javila svijest, da tu povijest narodi mogu stvarati sami, što nas dovodi do *Schelingovih* riječi: »Čovjek ima povijest, jer svoju povijest ne donosi sa sobom, nego je sam tek proizvodi«. Mogu li ove *Shelingove* riječi biti naša argumentacijska struktura? *Sheling* ne spominje jednu bitnost, a to su zatečene društvene okolnosti koje uvjetuju stvaranje vlastite povijesti. Znamo, kako na povijesne tijekove utječe političko djelovanje, a možda trebamo imati u vidu i *Engelsovu* tvrdnju da će se u budućnosti predviđanje, plan i povedba podudarati i ostvarivati bez lomova, što se pokazalo kao isprazna *Engelsova* tlapnja. Imajući u vidu proces tranzicije, zaključimo kako su povijesni događaji i njihovo književno jezično konstituiranje međusobno povezani i tu je na djelu odgovornost književnika.

DRUŠTVENI KONTEKSTI: Na koncu promišljanja naše teme spomenimo kako je prema *Hegelu* sloboda način bitka subjekta.

Odgovor na »demanti« Predsjedništva DSHV-a

Dokaz ispunjene novinarske zadaće

Zajedništvo nije da svi idu krivim putem zato jer je netko na čelu zalutao

U prošlom broju Hrvatske riječi objavljen je stav Predsjedništva DSHV-a u povodu dva teksta objavljena u prethodnom broju ovoga tjednika. Premda je uobičajeno da stranke rade, a novine to prate i komentiraju, DSHV već dulje vrijeme radi suprotno, on se zadovoljava i ne zadovoljava radom medija.

No, bitnije je uočiti kako je Predsjedništvo DSHV-a sazvano radi dva teksta u kojima se ni ova stranka niti njeni čelnici ne spominju izravno, već se uopćeno komentiraju moguće posljedice jednog događaja. Dakle, ako se najviše stranačko tijelo između dvije skupštine sastalo zbog ta dva teksta kao jedinom točkom dnevnog reda, a da ih nije bilo u stanju demantirati (demantirati znači osporiti neku činjenicu, pružiti suprotnu, naći pogrešku – čega nije bilo) onda je uloga novina u potpunosti zadovoljena. Ukazali smo na dani problem, najviše stranačko tijelo se okupilo kako bi

o tome raspravljalo – dakle potakli smo pripadnike naše zajednice na zrelije sagledavanje određenih stvari i ispunili svoju zadaću.

Što se tiče toga da smo se po mišljenju Predsjedništva DSHV-a ogriješili o poziv na zajedništvo upućen na svetoj misi, taj poziv se može shvatiti i kao poziv na zajedništvo s recimo Bunjevcima od kojih su također neki vjernici i koji su bili na istoj misi. Pa, ukoliko se vodimo time, neće biti izjava o njihovom nestanku, niti eventualnih zakašnjelih demantija. Štoviše, onda će biti i zajedništva u samoj stranci, pa se neće desiti da se na sjednicu Predsjedništva ne pozivaju neki članovi Predsjedništva jer nisu na istoj »valnoj duljini« s jastrebovima, kao što je to ovoga puta bio slučaj. Vjerojatno se ne bi napadale niti druge hrvatske institucije, da se želi zajedništvo.

Možda nekima koji su bili aktivni u rani-

jem sustavu treba naglasiti da zajedništvo nije jednoulje. Zajedništvo je kada skupa ostvarujemo svoje ciljeve, kada se branimo, kada se udruženi odupiremo prijetnjama i pritiscima. Zajedništvo nije da svi idu krivim putem zato jer je netko na čelu zalutao. Nije zajedništvo da netko traži pokornu poslušnost od svojih sunarodnjaka. O tome se radi.

U svojim tekstovima Hrvatska riječ će se i nadalje pokraj profesionalnih i etičkih normi voditi i kvalitetom, da našu zajednicu ne opisujemo samo hvalospjevima ili prepucavanjima već da se zadobiju i vrijednosti samokritike te suradnje. Bilo bi lijepo kada bi to mogle pratiti i druge institucije Hrvata u Vojvodini, posebice dvije hrvatske političke stranke.

I na koncu, za eventualni nastavak ove polemike predlažemo otvoreni razgovor u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«.

Nikola Perušić

Drukčija pravila

Da u većini zakona ima tzv. »rupa« manje-više poznato je svima. Ali, da čovjek danas radi kao službenik na šalteru, a da ne zna »čitati«, sramota je. Potaknuta osobnim iskustvom, htjela bih skrenuti pozornost na sve možebitne putnike Subotica-transa odnosno korisnike Autobusnog kolodvora u Subotici, osobito studente koji više puta godišnje putuju na relaciji Subotica-Zagreb. U pojašnjenju, da ne kažem upozorenju, koji putnici i pod kojim uvjetima imaju pravo na kupnju karte s popustom ističe se da je, kad su studenti u pitanju, na uvid potrebno priložiti »studentsku legitimaciju«. Pošteno! No, je li pošteno istim studentima uskratiti pravo na popust samo zato što umjesto indeksa iz objektivnih razloga predoče studentsku identifikacijsku karticu, tzv. »x-icu«, koja uz ime, prezime i fotografiju studenta sadrži podatak da je student Sveučilišta u Zagrebu (uz točni navod fakulteta), sve uz vlastoručni potpis? Na istoj također piše: »studentska iskaznica ('x-ica') je identifikacijska kartica studenta RH«, što Subotica-trans i zahtijeva. Pitam se je li odluka o uskraćivanju popusta bila samo u dobroj volji odnosno »ne ljubaznosti«

službenice *Slavice Jurković*, ili stvarna odluka Subotica-transa? Čak i da je tako, opet postavljam pitanje zašto je samo tjedan prije toga (a i više puta prije), dolje potpisana studentica kupila kartu s popustom kod druge službenice, s istom »x-icom«? Vlada li to u Subotica-transu i na Autobusnom kolodvoru iz tjedna u tjedan, da ne kažem iz dana u dan, drukčija pravila, ili smo i dalje stavljeni na milost i nemilost službenica? Da ne napominjem da sam kako bih saznala ime dotične službenice Jurković, sama morala tražiti identifikacijsku karticu koju je ista obvezna istaknuti na vidnom mjestu, a ne držati u kutiji na radnom stolu među hrpom papira. Da smo kojim slučajem u Europi, za takav bi propust dotična bila sankcionirana. Sreća, pa smo od nje daleko te će nam ovakvi propusti još dugo biti »normalni«. I sreća da za put u Zagreb postoje i druge, pa čak i povoljnije opcije, što će sigurna sam ubuduće biti i moj izbor, kao i većini studenata koji su već davno izgubili povjerenje u Subotica-trans, zbog sličnih ili istih problema sa službenicima. Subotica-transu sugeriram da prilikom donošenja pravila za putnike donese i pravila za svoje službe-

nike, koji usput rečeno ne žele čitati, slušati i razumjeti. Osobito onda kad student iz objektivnih razloga (prijava ispita, testiranje indeksa za upis u apsolventsku godinu ili prijava diplomatske radnje i sl.) isti mora ostaviti po tjedan ili više dana na studentskoj referadi. Uostalom, pogledom na prvu stranicu indeksa, službenica bi kao i obično vidjela samo osnovne podatke (bez provjere ostatka indeksa). U tom slučaju ne bi recimo vidjela da je student već diplomirao i sl. i da realno nema pravo na popust. No, jel', ima indeks. I imat će ga do kraja života, a »x-icu« će imati dok ne diplomira, jer je onda uredno mora vratiti studentskoj službi. I tu završava priča o nedopuštenom popustu uz predočenje »x-ice«. Ovo može biti dobra škola bivšim studentima RH, jer očito na našem Autobusnom kolodvoru sve prolazi. Za Subotica-trans, ovo bi mogla biti dobra škola da pri donošenju pravilnika ispitaju pravila studiranja u Zagrebu i drugim hrvatskim gradovima, kao i postojanje drugih dokumenata na kojima za one koji znaju čitati sve jasno piše! A do tada ćemo biti podvrgnuti onima koji vladaju »iz fotelje«.

Željka Zelić, Subotica

HKPD »Tomislav« iz Golubinaca na 39. Iločkoj berbi grožđa

Dvostruki nastup gostiju iz Golubinaca

Folklorci HKPD »Tomislav« publici su se predstavili u revijalnom, ali i u službenom dijelu programa

U Iloku se od 1. do 17. rujna održava tradicionalna kulturno-zabavna i gospodarsveno-turistička manifestacija 39. Iločka berba grožđa. Manifestacija je proizašla iz starog srijemskog – slavonskog običaja okupljanja ljudi u vrijeme početka berbe grožđa sa svrhom čuvanja vinograda i slavljenja dobre godine i dobrog roda. Uz organizatora i generalnog pokrovitelja – grad Ilok, pokrovitelji manifestacije su Ministarstvo poljoprivrede Republike Hrvatske, Vukovarsko-srijemska županija i generalni sponzor »Iločki podrumi«.

U sklopu manifestacije, prošle subote 9. rujna, priređeni su nastupi folklornih skupina i mažoretkinja, kojima je prethodio mimohod sudionika ulicama Iloka. Sudjelovali su: Mažoretkinje Grada Iloka i Grada Vukovara, KUD »Šokica« – Bapska, KUD »Sloga« – Bapska, KUD »Hvjezdoslav« – Radoš, KUD »Lisinski« – Vinkovci, KUD »Šokica« – Slobodnica,

KUD »Križevci« – Križevci, KUD »Seljačka sloga« – Bogdanovci, HKPD »Tomislav« – Golubinci te KUD »J. Benešić« i SKPD »Ljudevit Štur« iz Iloka. Defile je završen nastupom svake skupine na ljetnjoj pozornici, a članovi HKPD »Tomislav« iz Golubinaca tom prigodom izveli su prikaz Golubinačke hrvatske svadbe.

Svečani program otvorenja 39. Iločke berbe grožđa počeo je u 20 sati, a pratilo ga je nekoliko tisuća nazočnih. U svečanom programu sudjelovali su Vera Svoboda, Sanja Ljutić-Uroić, Vlaho Ljutić, Zbor KUD-a »Kristal« – Županja, Pjevačka skupina Iločani, KUD »J. Benešić« – Ilok, SKPD »Ljudevit Štur« – Ilok, KUD »Šumari« – Vinkovci, kao i HKPD »Tomislav« – Golubinci koji je se ovoga puta predstavio bunjevačkim plesovima.

Zvanični dio programa završen je velikim vatrometom, nakon čega su nazočne nastavili zabavljati Tamburaški orkestar »Patria« i pop pjevačica Ivana Banfić.

Na svečanom otvorenju, između ostalih, nazočili su potpredsjednik hrvatske vlade Damir Polančec, ministar poljoprivrede Petar Čobanković i vukovarsko-srijemski župan Božo Galić.

I. Radoš

Prva likovna kolonija »Šokadije«

SONTA – U subotu, 16. rujna, Kulturno prosvjetna zajednica Hrvata »Šokadija« organizirat će jednodnevnu likovnu koloniju »Sonta 2006.«. U radu kolonije sudjelovat će slikari Likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice i nekoliko članova likovnog odjela »Šokadije«. Ovo je prva kolonija u organizaciji KPZH »Šokadija«, a održat će se na lokalitetu popularnog sončanskog izletišta »Staklara« na Dunavu. Ovom prigodom urađene slike ostat će domaćinu, a bit će izložene već u petak 22. rujna, na postavci u prostorijama OŠ »Ivan Goran Kovačić«, skupa sa drugim slikama članova likovnog odjela »Šokadije«. Ovu izložbu članovi »Šokadije« upriličiti će u okviru aktivnosti mjesnih KUD-ova povodom održavanja jubilarne, 75. manifestacije »Grožđe bal 2006.«

Sredstva namijenjena organiziranju kolonije odobrena su od pokrajinskog Tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine.

I. A.

Dacima hrvatskih odjela podijeljeni udžbenici

SUBOTICA – Udžbenici za nastavu na hrvatskom jeziku koja se od ove godine izvodi i u petim razredima osnovne škole stigli su prošloga petka i od ponedjeljka 11. rujna koriste se u nastavi, kaže

član Izvršnog odbora HNV-a zadužen za obrazovanje Ivan Stipić. Podsjetimo, nastavu na hrvatskom jeziku pohađa 200 učenika u pet osnovnih škola u subotičkoj Općini.

D. B. P.

Susret Ivana održao se u Ljutovu

Mjesto s najviše Ivana

*Ove godine u nedjelju, 10. rujna, održana je deveta po redu Ivanijada * Najstariji sudionik ove manifestacije bio je Ivan Sarić rođen 1934. godine * U Ljutovu su 1989. godine živjele 52 osobe koje su nosile ime Ivan*

U malom selu pokraj Subotice, u Ljutovu, postoji zanimljiv podatak. Naime, spomenuto selo ima najviše stanovnika koji nose ime Ivan. Upravo radi toga organizatori su se prije devet godina odlučili okupiti sve koji nose ime Ivan, Ivo, Ivana ili Ivanka, bili djeca ili odrasli.

Ove godine u nedjelju, 10. rujna, održana je ovogodišnja, deveta po redu, Ivanijada. Ivani su se okupili u tamošnjem Domu kulture oko 15 sati. Očekivalo se oko 50 Ivana, no, odazvao se manji broj, dok je najstariji sudionik ove manifestacije bio Ivan Sarić rođen 1934. godine, koji je i otvorio ovogodišnju Ivanijadu.

SUSRET IVANA: Ova manifestacija se prethodnih godina održavala u mjesecu lipnju, no, ove godine radi spriječenosti i posla nisu se uspjeli prije okupiti. Zanimljiva je činjenica, da se svi Ivani iz Ljutova međusobno poznaju, te je to i jedan od povoda za organiziranje ove manifestacije, da se okupe, druže i porazgovaraju. Organizatori su im pripremili natjecanje u sportskim aktivnostima »Seljačku olimpijadu«. Da se tradicija ne bi mijenjala, i ove godine je održano natjecanje u nekoliko starih disciplina.

O nastanku prve Ivanijade jedan od organizatora – Ivan Orčić nam je ispričao, kako je sve započelo. »Sasvim slučaj-

no smo došli na ideju da organiziramo Ivanijadu. U razgovoru smo shvatili da u Ljutovu ima veliki broj ljudi koji nose ime Ivan, no, nismo imali točan podatak. Zatražili smo birački spisak u Mjesnoj zajednici i ispostavilo se da od muškaraca u ovome malom mjestu ima najviše Ivana. Tako da su u Ljutovu 1989. godine živjele 52 osobe koje su nosile ime Ivan«, kazao je Ivan Orčić. Odlučili su se okupiti i osmisliti zanimljiv program. Tako je već na prvoj Ivanijadi 1989. godine bilo natjecanja. Imali su problem kako se natjecati, točnije kako podijeliti sudionike kada su svi Ivani, ali različitih godišta. Odlučili su da se natječu Ivani s nadimkom protiv Ivana bez nadimka. Jedne godine je biran i najzanimljiviji nadimak. Dvije godine su se susreli i s Ivanima iz Male Bosne.

STARE DISCIPLINE: Sve discipline u kojima se natječu su stare i ne mogu se sada više nigdje vidjeti. Jedna od takvih disciplina je i takozvano »kobanje« - to je svinjarska igra s bricom (malim nožićem). Brica se na razne načine baca u zemlju i pobjednik je onaj koji prvi na sve načine zabode bricu u zemlju. Ima više načina, a to su – »trbu«, »leđa«, »šaka«, »vile«, »cincika«, »dobač« i na kraju se brica zubima baca u zemlju, pa se stoga ovaj način zove »zubi«. Tu su još i druge dis-

Seoska igra »kobanje«

cipline, kao što je natezanje s ogrmilom, dijelom konjske opreme, trkanje u paru, bacanje potkovice na zabijen željezni štap, kartanje starih igara i druge aktivnosti.

Poslije sportskih aktivnosti Ivani su imali zajedničku večeru na kojoj su im svirali Ivani. Za iduću godinu, kada će biti deseta, jubilara, Ivanijada, organizatori se nadaju još većem odazivu i još kojem Ivanu.

Ž. Vukov

Neobičan svadbeni dar

Ružine latice padale s neba

Mladenkini roditelji priredili nesvakidašnje iznenađenje svim uzvanicima svatova organizirajući bacanje ružinih latica iz zrakoplova

Svatovi Marjana i Jasne Vojnić, upriličeni u subotu 9. rujna u Subotici, ostat će zauvijek upamćeni po romantičnom događaju koji se dogodio

negdje oko 19 sati iste večeri. Prilikom povratka s »Gabrić ćuprije«, preko koje se po tradiciji mlada prenosi, svatovi su se zaputili prema restoranu »Zorica« u kojemu se održavao svatovski pir. Ulaskom u ulicu iznenada ih je počeo nadlijetati zrakoplov koji je počeo izbacivati neobičan cvjetni aranžman satkan od raznobojnih ružinih latica. Na opće iznenađenje svih nazočnih, a ponajviše mladenke i mladoženje, kojima je i ovaj lijepi svadbeni dar bio, u prvom redu, namijenjen od strane njezinih roditelja, istog trena ih je zasula romantična »kiša«. Nešto kasnije, tijekom plesanja svadbenih kola u dvorištu restorana, zrakoplov se ponovno pojavio i ponovio bacanje ružinih latica, a sve na zadovoljstvo

i brojne uzdahe ushićenja svih svatova. Pir je potrajao dugo u noć, a jedna od glavnih tema bila je ova nesvakidašnja atrakcija priređena u čast novog bračnog para. Mladi bračni par Vojnić planira posjet Svetoj zemlji i Izraelu na svom predstojećem bračnom putovanju.

D. P.

Dvodnevna manifestacija Dani europske baštine u Baču, Plavni i Selenči

Europa na bačkoj utvrđi

*Tema ovogodišnjih Dana bila je drvo *
Veliki broj posjetitelja u dva dana nazočio
brojnim sadržajima **

*U folklornom dijelu manifestacije
sudjelovala i KPZH »Šokadija« iz Sonte*

Proteklog vikenda u nizu europskih gradova održani su Dani europske baštine, manifestacija ustanovljena 1991. godine, na inicijativu Vijeća Europe i uz potporu Europske unije. Tema ovogodišnje manifestacije je bila »Drvo«, a glavni slogan od 1999. godine je »Europa – zajedničko naslijeđe«. Ova manifestacija se u Općini Bač održava od 2003. godine, kad je tema bila »Mladi i naslijeđe«, zatim 2004. »Voda – smisao trajanja«, te prošle godine »Zemlja – naša baština«.

Osnovna ideja ove manifestacije je da Europljane pripremi za budućnost punu razumijevanja i uvažavanja kulturne baštine svake nacije ponaosob, kako bi puno kamenčića različitosti stvorilo jedan veličanstveni mozaik zajedništva.

OTVORENJE: Program ovogodišnjih Dana započeo je u subotu 9. rujna, svečanim mimohodom ulicama Bača, u kojem su sudjelovale limene glazbe DVD-a iz Bača i Selenče. Manifestaciju je službeno otvorio dopredsjednik DS-a i šef zastupničkog kluba demokrata u Skupštini Srbije *Dušan Petrović*, u nazočnosti predsjednika Općine Bač *Tomislava Bogunovića* sa suradnicima. »Veseli me uspjeh ove manifestacije i zahvalan sam svim organizatorima i sudiionicima na njihovom doprinosu. Bilo je lijepo vidjeti zborove iz Apatina i Bečeja, grupu Darkwood dub, glumce iz Novog Sada i Beograda, vitezove iz 'Svibora', folklorne skupine iz Sonte i Mladenova, goste iz svih dijelova Vojvodine, te iz Hrvatske i Slovačke, sve institucije kulture

iz naše općine u isto vrijeme i na istom mjestu. Osobito me je oduševilo sudjelovanje velikog broja djece i mladih, koji su se, neopterećeni predrasudama naših generacija, međusobno lijepo družili, što mi daje veliku nadu u bolje zajedničko sutra, nadu da smo mi, ipak, na najboljem putu da uistinu postanemo dio Europe«, izjavio je za »Hrvatsku riječ« Tomislav Bogunović. Svi sadržaji manifestacije održani su u prelijepim, povijesnim ambijentima, poput utvrde, među čijim zidinama je bila smještena ljetna pozornica, te franjevačkog samostana, u kojem su organizirani koncerti duhovne glazbe.

IZLOŽBA U PLAVNI: Dio manifestacije je održan i u selima Plavna i Selenča. U Selenči je održan koncert zborova, a u Plavni je udruga »Ruka ruci« s *Ružicom Torubarov* i *Katom Pelajić* na čelu, priredila izložbu na osnovnu temu ovogodišnje manifestacije. Izloženo je puno tradicijskih predmeta od drveta, vidjeli smo etno postavku, a demonstriran je i rad na starinskom tkačkom razboju. Nakon otvaranja izložbe upriličen je i zajednički ručak s tradicijskim jelima i tamburašima.

Folklorni dio manifestacije, »Etno sabor 06«, održan je u nedjelju 10. rujna, na ljetnoj pozornici postavljenoj među zidinama stare utvrde Bač. U programu su sudjelovali KUD-ovi iz Vojvodine i inozemstva, među njima i KPZH »Šokadija«. Nadahnuti prekrasnim ambijentom, folklorasi iz Sonte, uz pratnju iznimno dobrih glazbenika tamburaškog orkestra »Tandora«, svojim su plesom i pjesmom osvojili publiku, koja ih je znala nagraditi dugotrajnim pljeskom. »Ovo što su nam pokazali Sončani povezali smo s već urađenim u Plavni i nadam se da ćemo uspjeti sa »Šokadijom« uspostaviti suradnju, koja će nam donijeti obostrano zadovoljstvo. Jako sam zadovoljna i ocjenama koje je moja udruga dobila za jučerašnju etno postavku u Plavni. S puno ljubavi uredili smo jednu starinsku kuću tako, što smo pokušvom iz 1924. godine opremili 'pridnju, sridnju i stražnju sobu' i 'kujnu', imali smo čak i jednu baku, koja je tkala na starinskom razboju, a u dvorište smo postavili stara drvena radila, kako bismo posjetiteljima što vjernije prikazali tradiciju naših starih«, rekla je za HR predsjednica udruge žena »Ruka ruci« iz Plavne Ružica Torubarov.

I. Andrašić

Nastup KPZH »Šokadija«

Iz kuta mladih: Maja Buza

Buduća profesorica hrvatskog jezika

*Prije tri godine upisala sam Filozofski fakultet - hrvatski jezik i pedagogiju, kao drugi smjer *
Pokraj studija bavim se folklorom, još od šestog razreda odlazila sam u HKPD »Matija Gubec«
u Tavankutu, a sada plešem u folklornom ansamblu »Ante Markuc« u Zagrebu*

Razgovor vodila: Olga Perušić

Maja Buza rođena je 1984. godine, a od kada zna za sebe željela je raditi u školi. U taj poziv zaljubila se još u prvom razredu. Osnovnu školu završila je u Tavankutu, nakon čega je pohađala subotičku Gimnaziju »Svetozar Marković« na društveno-jezičnom smjeru. Zahvaljujući profesoru srpskog jezika *Mladenu Krstiću* Maja je zavoljela književnost, ali joj je gramatika malo slabije išla. Na odluku o odabiru studija najviše je utjecala jednokratna pomoć od Hrvatskog društva za

pomoć učenicima »Bela Gabrić«, koju je Maja primila pohađajući četvrtu godinu srednje škole.

»U jednom od razgovara s *Katarinom Čeliković* čula sam kako su našoj zajednici potrebni kadrovi obučeni za predavanje hrvatskoga jezika. Malo sam razmišljala i odlučila sam otići na studij u Zagreb. Prije tri godine upisala sam Filozofski fakultet – hrvatski jezik i pedagogiju, kao drugi smjer«, kaže Maja Buza.

UPIS NA STUDIJ: Pri upisu na studij

u Hrvatskoj pripadnici iz dijaspor su na zasebnoj listi i trebaju položiti samo prag, koji je iznosio 30 posto iz svake oblasti koja se polaže.

»Pri upisu sam bila jedina iz dijaspor koja se prijavila za studij hrvatskoga jezika i tako sam bez problema primljena. Nisam pomišljala na studiranje drugog jezika, jer sam ranije kao drugi strani jezik učila ruski, a on me baš nije privlačio. Na Filozofski fakultet se prijavljuju jako puno mladih, jer je na raspolaganju najveći izbor smjerova i to od kineskog pa do japanskog jezika, sve do informatologije. Za prijamni sam se sama pripremala, kao i većina studenata, iz financijskih razloga nisam išla na pripreme. Nabavila sam neke skripte iz gramatike i iz toga sam učila. Za prijamni ispit pripremala sam gramatiku hrvatskog jezika, pravopis, opću kulturu i opću informiranost. Danas mogu pohvaliti kvalitetu Gimnazije »Svetozar Marković«, jer sam, zahvaljujući tom znanju iz opće kulture, prošla prijamni ispit«, priča naša mlada sugovornica Maja Buza.

Opća informiranost je sada ukinuta, po riječima Maje, na sreću onih koji će se upisivati ubuduće, jer je za taj predmet trebalo znati, primjerice, tko je selektor talijanske reprezentacije, nadalje koja manekenka reklamira određeni parfem ili u kojoj reklami mačka ima glavnu ulogu, te odgovore na slična pitanja. Mnogi su na tome izgubili mnogo bodova. Sada je prag potreban pri upisu povećan na 50 posto i pripadnici dijaspor su na istoj listi, skupa s djecom hrvatskih branitelja. Maja smatra kako se po ovome novom sustavu manji broj naših studenata upisao, no, ne smijemo zaboraviti kako se danas mladi u Zagrebu organizirano pripremaju desetak dana, i tad se prelazi gradivo iz svih predmeta.

Za osiguranje doma Maja se tad nije brinula, jer joj se za studij hrvatskoga jezika, kao jednog od tri nacionalna predmeta, pokraj povijesti i etnologije, kao pripadnici dijaspor garantira dom i stipendija.

UCENJE: Maja Buza je tek na studiju shvatila kako joj gramatika puno bolje leži od književnosti, a velika joj je prepreka bilo to što u srednjoj školi nije učila ništa od hrvatske gramatike i književnosti. Na studij je krenula bez predznanja i morala se truditi više nego njene kolege i kolegi-

ce iz Hrvatske. Sa studijem je malo bila razočarana, jer je očekivala zanimljivija predavanja.

»Misli sam kako ćemo puno čitati i analizirati, a kada je došla starija hrvatska književnost iz petnaestog stoljeća, nastao je problem razumjeti je. Najgore će biti kad se budu polagali predmeti koje slušamo tri godine. Stara hrvatska književnost je predavana dvije godine, a nova isto toliko, što je ukupno oko 500 knjiga s kojima se treba upoznati. Na prvoj sam godini za predmet opća povijest pedagogije mnogo čitala opsežna djela, a na jednom sam predmetu svakog utorka imala kontrolni zadatak i morala sam po jednu knjigu pročitati iz stručne literature od 200-500 stranica, dok sam za hrvatski jezik čitala knjige radi pisanja seminara«, kaže Maja, dodajući kako studenti nacionalnih predmeta, naročito hrvatskoga jezika, imaju veliku prednost jer osim stipendije, koju dobivaju od Ministarstva prosvjete i sporta, financijski ih podržava i Hrvatsko nacionalno vijeće.

DRUŽENJE: Život u najvećem student-skom domu »Stjepan Radić«, gdje ima devet paviljona s ukupno sedam tisuća studenata, sigurno nije lak. Spremati ispite u domu nije baš ugodno, velika je galama i stalno se čuje lupanje vratima. Ove godine Majina soba je bila preko puta dva, tri kafića i nije mogla spavati do tri sata izjutra, sve dok se mladi ne bi razišli iz tih kafića.

Za to vrijeme nije se moglo ni učiti, pa je tako Maja s cimericom sjedila i gledala televiziju. S vremenom se čovjek navikne, jer druženja ima pregršt.

»Na svakom koraku nekoga poznaješ. Družim se s cimericama, pa s djevojkama s kata, zatim s društvom s fakulteta, nekolicinu znam iz studentske menze, a upoznam studente i u kafiću. Studenti iz Subotice se uvijek okupljaju, ponekad se organiziraju i neki zasebni tulum, uglavnom, uvijek se nešto dešava. Prošle je godine *Tomislav Brejar*, student iz Subotice, osnovao klub Vojvodana i u okviru toga svoj časopis koji izlazi jednom mjesečno. Kada sam bila u klubu Vojvodana prvi put ove godine, što baš i nije za pohvalu, nisam poznavala ni 10 posto tih ljudi. Shvatila sam kako nas tamo dosta ima, samo smo raspoređeni u više domova. Moja cimerica studira engleski i etnologiju, i došla je iz Srijemskih Karlovaca i s njom se odlično slažem. Tako, kad sam u Zagrebu, onda mi sve jako fali, a kada sam kod kuće, tada mi sve zna dosaditi. Ipak, često dolazim kući vidjeti brata *Nikolu* i sestricu *Luciju*, a znam kako me čekaju roditelji, koji su uvijek tu kad ,zaškripi«,« priča Maja Buza.

Osim studija Maja se već dugo bavi folklorom, još od šestog razreda odlazila je u HKPD »Matija Gubec« u Tavankutu. Sada igra u folklornom ansamblu »Ante Markuc« u Zagrebu, pa je s njima bila na

turneji dva tjedna u Španjolskoj i tjedan dana u Francuskoj. Prije nekoliko godina na gostovanju sa subotičkim tamburašima u Buševcu, kraj Zagreba, upoznala je voditelja tamburaša »Martičani« iz Martinske Vesi kraj Siska, pa sada i s njima nastupa u Mađarskoj i Hrvatskoj.

POSAD: Pokraj studija postoji mogućnost raditi i to je jako dobro organizirano. U studentskom centru stoji oglasna ploča i tu se oglašavaju firme koje traže studente, a neke poslove Maja je dobila preko prijateljica. Ti se poslovi obično plaćaju malo manje nego što je uobičajeno, a studentu ne oduzimaju mnogo vremena, što je bitno.

»Radila sam jedanput i dnevnicu mi je bila tri stotine kuna, a taj je posao trajao tri dana. Naime, čovjek je gradio kuću i unajmio je pet studentica da mu za dva do tri dana ise le stvari i sprema cijelu kuću. To je bilo ribanje od vapna, a poslije toga nisam se mogla dignuti iz kreveta, kako me je sve boljelo, no, za dva dana zaradila sam sto eura. Istodobno nisam puno izgubila od učenja«, prisjeća se Maja.

BUDUĆNOST: U Hrvatskoj, pogotovo u Zagrebu, po Majinim saznanjima, kao profesor hrvatskoga jezika jako je teško zaposliti se. Osim toga, ona nije oćarana Zagrebom i puno joj je draža Subotica. Planira dati uvjet za upis četvrte godine i za tri godine završiti studij, potom doći kući, zaposliti se i udati. ■

DESET NAJBOGATIJIH GRADONAČELNIKA U HRVATSKOJ (prema Večernjem listu)

1. Anto Đapić, gradonačelnik Osijeka

»Supruga i ja imamo pet nekretnina. Nešto sam stekao podižući kredite, a nešto nasljedstvom.«
Sa suprugom vlasnik je stanova u Zagrebu od 105 kvadrata vrijedan milijun kuna, u Osijeku od 60 kvadrata od 520 tisuća kuna, kuće na Viru od 107 kvadrata vrijedne 400 tisuća kuna, dijela kuće u Kaštel Gomilici od 200 kvadrata u vrijednosti 1,5 milijuna kuna. Plaća mu je 16 tisuća kuna.

3. Živko Kolega, gradonačelnik Zadra

»Kuću dijelim s bratom, a sve što je na kući i oko nje potječe od novca koji sam zaradio u Njemačkoj.«

Zadarski gradonačelnik s bratom je suvlasnik polovice obiteljske kuće u Zadru, u kojoj koristi 210 kvadrata. Kuća je vrijedna 280.000 eura. Suvlasnik je i polovice stare kuće u Kalima, što je majčino nasljedstvo, te je suvlasnik dviju parcela, od 706 i 430 metara koje su također naslijeđene.

5. Vojko Obersnel, gradonačelnik Rijeke

»Prodao sam stan naslijeđen od roditelja i kupio stan. Kredit vraćam sa suprugom od plaće.«
Riječki gradonačelnik, esdepeovac Vojko Obersnel vlasnik je stana u Rijeci od 146,62 četvorna metra na predjelu Pećine. Stan je, piše u imovinskoj kartici, kupljen za 120.153 eura, dijelom u gotovini, a dijelom na kredit. Opterećen je hipotekom.

7. Mirko Duspara, gradonačelnik Slavonskog Broda

»Kuća je procijenjena na 120.000 eura jer sam lani u PBZ-u podignuo kredit od 44.000 franaka.«
Slavonskobrodski gradonačelnik u vlasništvu ima kuću od 325 kvadrata vrijednost koje je 120 tisuća eura ili 900 tisuća kuna te zemljište od 534 kvadrata na kojem je kuća. U Slavonskom Brodu nema drugih nekretnina. Plaća koju prima kao liječnik iznosi 17 tisuća kuna.

9. Dubravka Šuica, gradonačelnica Dubrovnika

»Kuću u kojoj živimo suprug, kapetan duge plovidbe, i ja sagradili smo nasljedstvom i radom.«

Dubrovačka gradonačelnica, hadezeovka Dubravka Šuica suvlasnica je obiteljske kuće od 340 kvadrata u rezidencijalnoj četvrti Dubrovnika vrijedne više od 10 milijuna kuna te vlasnica kuće u izgradnji veličine 54 četvornih metara u Cavtatu, vrijedne 31.000 eura.

2. Milan Bandić, gradonačelnik Zagreba

»Zar gradonačelnik Zagreba nema pravo kupiti 45 kvadrata veći stan, i to u istoj ulici?!«

Vlasnik je sa suprugom polovice stana u Zagrebu od 125 četvornih metara u vrijednosti oko 350 tisuća eura. Posjeduje i vikendicu u blizini Samobora veličine 70 kvadrata. Supruga je naslijedila stan od 37 kvadrata u Zagrebu. Plaća mu je 14.680 kuna.

4. Ivan Čehok, gradonačelnik Varaždina

»Osim objave imovine, bilo bi dobro da se plaća imovinski porez i da mjerila budu jednaka za sve.«

Varaždinski gradonačelnik u vlasništvu ima kuću od 250 kvadrata u Varaždinu vrijednu 1.500.000 kuna, apartman od 60 kvadrata vrijedan 370 tisuća kuna u Kukuljici. Plaća mu je 17.799 kuna. Nema u vlasništvu drugih nekretnina.

6. Zvonimir Puljić, gradonačelnik Splita

»Većinu sam imovine naslijedio od oca, a dio dijelelim i sa sestrom. Za nadogradnju dižem kredite.«
Vlasnik stanova u Splitu, u Glagoljaškoj ulici, 90 kvadrata, a nadogradnja na njemu je 70 kvadrata. Vlasnik je stana od 60 kvadrata u Slavićevoj ulici, no u njemu su zaštićeni stanari, stana u Zagrebu od 32 kvadrata te jedne osmine poslovnog prostora u Zagrebu, od 144 kvadrata...

8. Miro Škrgatić, gradonačelnik Karlovca

»Stari stan kupio sam nasljedstvom, prodao ga te 1994. dodao još novca i kupio stan u kojem sad živim.«

Sa suprugom je suvlasnik stana u Karlovcu od 83 četvorna metra, vrijednog 600.000 kuna. S bratom je suvlasnik stare kamene kuće u Murteru od oko 50 četvornih metara, koja se procjenjuje na 450.000 kuna. Vlasnik je garaže od 14 kvadrata te zemljišta u Karlovcu vrijednog 120.000 kuna.

10. Tonino Picula, gradonačelnik Velike Gorice

»Političar sam koji ima čiste ruke. Imovinu koju sam stekao uredno sam prijavio.«

Velikogorički gradonačelnik vlasnik je stana u Velikoj Gorici od 37 kvadrata, vrijedna 25 tisuća eura ili 190 tisuća kuna. Naslijedio je u Šibeniku stan od 70 kvadrata, koji je međutim neuseljiv jer u njemu žive zaštićeni najmoćniji. Nema drugih nekretnina u vlasništvu.

MISSICA RAZBJESNILA MUSLIMANE

Pakistanka koja je na natjecanju Miss bikinija odnijela nagradu »Best in Media« kao najfotografiranija i intervjuiranija natjecateljica razbjesnula je muslimansku zajednicu Pakistana koji tvrde da ona nije imala dozvolu nastupa na takvom natjecanju.

Prema strogim muslimanskim pravilima, žena uvijek mora biti odjevena u burku, čime je 22-godišnja Pakistanka Mariyah Moten prekršila pravilo natječući se na međunarodnom natjecanju za Miss bikinija kao predstavnica Pakistana, koji se održao u kineskom odmaralištu Beihaiju.

Bijesni pakistanski službenici tvrde da djevojka nije imala dozvolu nastupa da predstavlja svoju zemlju na tom natjecanju te joj prijete zabranom ulaska u zemlju, koju je Moten napustila prije

8 godina, kad se preselila u SAD.

Mariyah Moten studira hotelski menadžment u Houstonu.

STID ŽENE IZ SNOVA

»Stidim se što živim među takvim ljudima koji se tuđom nesrećom naslađuju«, izjavila je slovenska »žena iz snova« Nina Osenar (23) nakon prometne nesreće u Kamniku kad joj nitko od prolaznika nije htio pomoći.

»Umjesto da mi pomognu, prolaznici su me fotografirali svojim mobilnim telefonima, zvali novinare i fotografe, a te slike pokušavali prodati«, požalila se Nina koju Slovenci pamte i kao Playboyevu zečicu i Miss Hawaiian Tropic. Kazala je da joj se zbog takvog ponašanja sugrađana povraćalo te da se stidi što živi u Sloveniji.

NOVA LJUBAV ILI PODMETANJA

Poput groma iz vedra neba odjeknula je ovih dana vijest o navodnoj romansi novog izbornika nacionalne nogometne vrste Slavena Bilića i televizijske voditeljice Mile Horvat. Je li riječ o nagađanjima ili između atraktivne brinete i nekadašnjeg nogometaša Hajduka, Karlsruhea, West Hama i Evertona doista postoji ono nešto, teško je reći.

»Ograđujem se od svega i doista nemam komentar. To je apsurdno. Za to sam doznala nakon što su me kolege počeli nazivati i raspitivati se. O tome doista nemam što reći«, kazala je 25-godišnja novinarka i voditeljica HTV-ove emisije »Dobro jutro, Hrvatska«.

No, dobro upućeni izvori govore drukčije. Tvrde, naime, da se 38-godišnji Slaven zainteresirao za Milu kada ju je prije nekoliko mjeseci ugledao na ekranu. Upravo u to vrijeme ona je počela raditi kao voditeljica Golea, emisije Sportskog programa koja je pratila Svjetsko nogometno prvenstvo. Slaven se navodno potrudio pribaviti njezin telefonski broj. Što je bilo poslije, poznato je samo njima, no njihovi bliski prijatelji tvrde da nije sve ostalo samo na telefonskom razgovoru, dodavši da su nekoliko romantičnih dana u kolovozu proveli zajedno u Sloveniji.

Nakon što jedno vrijeme nije htio reagirati, Slaven Bilić je ipak progovorio. Bijes i razočaranje izjedali su ga dva dana, a emocijama je dopustio da isplivaju nakon što je u Rusiji Hrvatskoj donio prvi bod u kvalifikacijama za Euro 2008. »U posljednje vrijeme počelo se svašta pisati što s nogometom nema veze. Povezuje me se s curom s kojom nikad ni kavu nisam popio, vidio sam je samo na Goleu (emisija koju je Mila Horvat vodila za vrijeme SP-a u Njemačkoj). Ti su napisi povrijedili

moju obitelj, otišlo se predaleko, ispod svake normalne razine, i zbog toga, a to sam već rekao svojim suradnicima, razmišljam o tome da napustim mjesto izbornika reprezentacije«, ispalio je gnjevni Slaven Bilić. Bio je to pravi šok. Medijski presing sve je jači, Bilić ga razumije i tolerira, ali, kako kaže, sve ima granicu.

»Znam da sam kao izbornik sada u posebnom fokusu, no kome je stalo do toga da u javnost pusti takvu priču na sam dan važne kvalifikacijske utakmice?! To ne mogu shvatiti ni prihvatiti. E, j... ga!« Glavni tajnik HNS-a odmah je reagirao: »To nije primjerena riječ.« Bilić mu nije dopustio da nastavi: »Ne, tajniče, to je najbolja riječ da oslika ovo što se događa.« Bilića je strašno pogodila priča, bio je očajan ponajprije zbog djece, zbog sina koji je to pročitao. Otišao je iz Rusanove potpuno shrvan.

Jesenski seminari u organizaciji udruga

15. rujna 2006.

ar YEN-a
a KroV i VIFO

Multimedijalna etno-večer posvećena tkanju i vezovima

Rukotvorine stvarane ljubavlju i maštom

*Program večeri obuhvaćao je izložbu starih radova tkanja i veza, kao i prikaz tkanja, predenja i veza, predstavljanje kataloga i projekciju filma * Grgo Piuković i Rajko Ljubič, uočivši potrebu vremena, odlučili su napraviti film »Tkanje i vezovi« **
»Mili rode, čuvaj blago svoje, vez svoj, tkanje svoje«, naziv je kataloga izložbe

U Velikoj dvorani HKC »Bunjevačko kolo« u Subotici u petak, 8. rujna, održana je multimedijalna etno-večer posvećena tkanju i vezovima Hrvata Bunjevaca u subotičkom kraju. Program večeri obuhvaćao je izložbu starih radova tkanja i veza, kao i prikaz tkanja, predenja i veza, predstavljanje kataloga »Mili rode, čuvaj blago svoje, vez svoj, tkanje svoje« i prikaz filma »Tkanje i vezovi«.

Organizatori ove doista predivne večeri su bili *Grgo Piuković* i *Rajko Ljubič*. Uočivši potrebu vremena odlučili su napraviti film, koji će ostati trajni videozapis za buduća vremena i potomstva. Podršku su dobili od Etnografskog odjela »Blaško Rajić«, koji djeluje pri Katoličkom institutu za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«.

IZLOŽBA I PRIKAZ RADA: U spomenutoj dvorani bila je postavljena izložba, koju je priredio Grgo Piuković, a na njoj su se našli unikati rađeni u tehnici tkanja i veza. Nazočni su mogli vidjeti

Grgo Piuković sa starim alatom za motanje vune

odjevne predmete bunjevačke nošnje (svilene rupce, bijeli vez, zlatovez, pregače i drugo) kao i razne tkanine i materijale koji su se nekada nalazili u domaćinstvu (šlingane jastučnice, krevetnine, ponjave,

krpare i slično). Pokraj spomenutih eksponata na izložbi je bilo postavljeno i nekoliko alata s kojima se sve navedeno radilo. Tijekom cijele večeri vrijedne žene su prikazivale kako se to doista radi, te su

Mili Rode čuvaj blago svoje, vez svoj, tkanje svoje.

posjetitelji mogli vidjeti i način rada.

Na početku programa nazočne je pozdravio *Grgo Kujundžić*, pročelnik Etnografskog odjela »Blaško Rajić« pri Katoličkom institutu za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«, koji je nazočne upoznao s radom spomenutog odjela, te najavio program koji se održao te večeri.

**TRAJNI DOKUMENTI ZA
BUDUĆNOST:** O povijesno-etnološkom
osvrtnu na tkanje i vez govorio je *Alojzije*

Stantić. U svom obraćanju pričao je o nastanku i razvoju vune, kudjelje, lana, konoplje, o tkanju i vezovima, te je u svom izlaganju nazočne pobliže upoznao s temom večeri i onim što neće moći vidjeti u filmu, a predsjedajući Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost *dr. Andrija Kopilović* govorio je o vrijednosti i značaju narodnih rukotvorina. Istu večer predstavljen je i katalog »Mili rode, čuvaj blago svoje, vez svoj, tkanje svoje«, o kojem je govorila povjesničarka umjetnosti *Olga Šram*. Pokraj izgovorenih riječi, koje su ostale zapamćene, ostaje nešto što traje - to je pisana riječ, odnosno, ovoga puta spomenuti katalog, koji zaslužuje sve pohvale. Nakon predstavljanja kataloga, organizator *Grgo Piuković* je nazočne upoznao s alatima s kojim se rade ovi poslovi, ali i sa ženama koje su cijelu večer vrijedno radile. U svom obraćanju je spomenuo kako je ideja za ovaj film nastala na prošlogodišnjem Velikom prelu, te da se film radio oko godinu dana. Pokraj kataloga za buduće naraštaje ostaje i zanimljiv

dokumentarni film koji nosi naziv »Tkanje i vezovi« u režiji *Rajka Ljubića*.

Jela Matković prikazuje rad na stanu

Predenje vune i konoplje

PREDENJE I TKANJE: U vremenu u kojem živimo zaboravljeni su svi neka-
dašnji alati, ruke vještih žena zamije-
njene su novim suvremenim strojevima.
Tradicionalni način života je sada za nas
povijest, ali povijest koje bi se trebali rado

prisjećati i čuvati je. Tekstilnih predmeta
iz staroga vremena sačuvano je vrlo malo.
Svi ti predmeti potječu zapravo samo iz
svadbenih oprema bunjevačkih mladenki,
iz takozvanih štafira. Prisjetimo se nekih
materijala i kako se do njih dolazilo.

O vuni: Nekoliko dana nakon što su
muškarci ošišali ovce, žene bi prale vunu.
Nakon toga, najprije su je nekoliko dana
sušile na suncu i s vremena na vrijeme je
prevrtale, kako bi se osušila sa svih strana.
Osušenu vunu spremale su na tavan do
zime, kada su žene počele na njoj i s njom
raditi.

Predenje: Ručno predenje je najjedno-
stavniji način predenja vune. Prelja izvlači
i upreda niti, kako se okreću kazaljke na
satu, upreda ih i namotava na družicu.
Koliko će biti debelo predivo ovisi o tomu
koliko vlakana izvuče sama prelja, ali i o
tome na koji način će upresti vunu. Prelja
je pod prstima na rukama osjetila deblji-
nu i finoću izvučenoga vlakna. Ručnim
predenjem nit vune ne može se upresti
tako da bude jednake debljine, čvrstoće
i finoće, kao što se isto može učiniti na
strojevima za predenje. No, vuna i danas
na ručno napravljenim komadima odijela
daje posebnu ljepotu i draž.

Tkanje: Stan za tkanje u prijašnja je vre-
mena bio važan predmet svakoga doma-
ćinstva. Na njemu su žene i djevojke tkale
različite tkanine za odijela i kuću izrađene
od lana, kudjelje i vune, a kasnije i od
kupljenoga pamuka.

Tkalački stan preko cijele godine nisu
rasklapali, budući da je žena na njemu
radila samo onda, kad je za taj posao
imala vremena. U većini slučajeva, kao
što je to već napisano, prelje su svoj posao
obavljale zimi, budući da u periodu kad
su počele raditi u polju, za tkanje nije bilo
vremena. Za posao tkanja najvažnije je da
se dvije vrste niti sijeku pod pravim kutom.
Namotane uzdužne niti osnova su koja je
napeta, a potka, niti poprijeko, vežu se s
nitima osnove na stanu, kojega se pokreće
rukom i nogom.

Marame ukrašene
vezom:
u boji i zlatovezom

Scena iz filma
»Tkanje i vezovi«

VEZOVI: Potrebno je razlikovati bunjevački bijeli, zlatni i svileni vez, te vezivanje resa. Ove četiri vrste veza uključuju, čini se, sve viđeno na bunjevačkoj narodnoj nošnji. U bijeli vez ubrajamo sve ono što se pravi na postavu i veze bijelim koncem ili pamukom. U ovu vrst veza spadaju sljedeće podvrste radova: šling, toledo, probijanice, rišelj, puni vez, ažuri, prutci, raspjet, običan opšling i šupljački vez. U ženskoj bunjevačkoj nošnji »zlatni vez« bio je posebno vrijedan i značajan, a napose zlatni vez na košuljama. Vezilje su zlatom vezle i kapice na kondu, zlatne grane po suknji i pregači na čistoj atlaskoj ili ripskoj svili kao i velike rupce koji su se nosili na vratu, te rupce koji su se nosili na glavi. Svileni vez vezilje su radile svilenim koncem u više boja. Njime su okitile »rupce na vrat«, pa je cijeli dio rupca koji se stavlja na leđa bio okičen radom koji je ličio kitici cvijeća. Svilenim vezom vezle su one i suknje paje. Poslaganim koncem u više boja vezom su mogle izvesti lijepo cvijeće, lišće i slično. Rese na bunjevačkim rupcima bile su isto tako poseban vez, budući da su samo spretno ruke vezle fine »čvoriće« od konca u više boja. Bilo je jednostrukih i dvostrukih čvorića, koji su pomogli da rese raskošno i skladno padaju uz stas žene.

Ova večer bila je jedinstvena prilika da se vidi kako su naše mame, majke i pramajke radile i pripremale odjeću za svoje ukućane. Uvijek su radile ručno i to danju i noću, kada bi za taj posao našle vremena.

Svi ti radovi su unikatni i u njih je utkano mnogo ljubavi i strpljenja. Film nam je približio i dočarao ovaj način rada i života, ali istodobno je i ostao trajno zabilježen za buduće naraštaje. Dakle, ostaje nam »Mili rode, čuvaj blago svoje, vez svoj, tkanje svoje«.

Željka Vukov

Bijeli vez i zlatovez:
detalj sa ženske košulje raden u tehnici
zlatoveza i ženska šlingovana suknja

Film »Duh u močvari« redatelja Branka Ištvančića premijerno prikazan u Zagrebu i Osijeku

Ištvančić zadovoljan reakcijama publike

Dugometražni film za djecu »Duh u močvari« filmskoga i televizijskog redatelja Branka Ištvančića, snimljen u produkciji Interfilma i HRT-a, premijerno je prikazan 10. rujna u zagrebačkom kinu Cinestaru, te potom u srijedu 13. rujna i u osječkom kinu Europa. Scenarij filma rađen je prema istoimenoj knjizi dječjeg pisca Ante Gardaša, koja je uvrštena u lektiru četvrtog razreda osnovne škole u Hrvatskoj.

Prema redateljevim riječima to je uzbudljiva priča koja ima izraženi edukativni karakter i kao takva odabrana je da obilježi veliki povratak cjelovečernjega dječjeg filma koji u hrvatskoj kinematografiji nije snimljen u proteklih dvadeset godina. »Film smo napravili u rekordnom roku i s mnogo manjim budžetom u odnosu na druge hrvatske filmove. Mogu reći da sam veoma zadovoljan i da nisam očekivao ovakav uspjeh, posebice kod publike, i to one najmlađe, što je svakako najvažnije«, rekao je Branko Ištvančić u izjavi za HR nakon zagrebačke premijere.

U filmu glume Ena Ikica, Robert Vass, Marko Pavlov, Luka Buljan, Buga Marija Šimić, Ivo Gregurević, Dejan Aćimović i dr. Inače, film je prikazan i ranije ove godine – na šibenskom Međunarodnom dječjem festivalu i na Festivalu igranog filma u Puli (gdje je osvojio drugu nagradu publike), a od 14. rujna ušao je u kinodistribuciju po Hrvatskoj.

D. B. P.

Iz knjige »Lira naiva 2006.«
Josip Dumendžić Meštar

U sebi nosim ravnicu

U sebi nosim ravnicu
od Boga danu žitnicu
i čuvam je ko svježju ranu
u koju sve patnje stanu.

Ljepota njena zaboli
kada se iskreno voli,
pitoma duša seljaka,
salaš u sjeni čardaka.

U njoj se suncokret žuti
krase ju prašnjavi puti
a cvijeće miris nudi
stare uspomene budi.

Jeka mi zvona govori
da žive moji šorovi
toplinom grudi obliva
i u mom srcu počiva.

Pa ako i suze kanu
tebe ću nosit na dlanu
zahvalan predobrom Bogu
što s tobom živjeti mogu.

Josip Dumendžić – Meštar rođen je 1951. godine u Bođanima. Osnovnu školu pohađa u Bođanima i Vajskoj, a klasičnu gimnaziju »Paulinum« u Subotici. Manji dio radnog staža ostvaruje u Ljubljani, a veći dio u kombinatu »Borovo« (do 1991.). Od tada živi u Bođanima gdje se bavi poljodjelstvom.

Pjesme piše od 1966., a objavljuje ih svojevremeno u listu »Borovo« čiji je do 1991. honorarni dopisnik. Koautor je dviju zbirki pjesama grada Vukovara »Četvrta smjena« (1980.) i »Krijesnice« (1982.). Pjesme su mu objavljivane u katoličkom mjesečniku »Zvonik«, u kalendaru »Subotička Danica«, »Hrvatskoj riječi« i somborskom listu »Miroljub«.

U nakladi Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« 2001. godine izlazi mu prva samostalna zbirka pjesama »Šokačke radosti i tuge«. Uz ime koristi pseudonim Meštar. Sudjelovao je na svim susretima pjesnika »Lira naiva«.

HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta gostovalo u Tenji

Na trećoj Smotri folkloru pod nazivom »Slavonijo u jesen si zlatna« koja je prošle subote 9. rujna održana u Tenji pokraj Osijeka, pokraj KUD-ova iz Mađarske, Bosne i Hercegovine, Hrvatske sudjelovao je i HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta.

U dvosatnom programu Tavankučani su s oduševljenjem pozdravljeni od strane publike, a na kraju programa posjetitelji i sudionici zajednički su otplesali Veliko šokačko kolo.

Na povratku u Tavankut, mladi članovi HKPD »Matija Gubec« hodočastili su Aljmašku Gospu. Nakon zajedničke molitve i pjesme, krenuli su u Tavankut u nadi i iščekivanju ponovnog susreta iduće godine.

S. Gagić

Zagrebački kvartet »GAP« nastupa večeras u Kanjiži

U okviru druge večeri Dvanaestog međunarodnog glazbenog festivala »Jazz, improvizirana muzika« u Kanjiži, večeras, u petak 15. rujna, nastupa zagrebački kvartet »GAP« koji svira suvremeni jazz na bazi hrvatskog folkloru. Gosti iz Zagreba predstaviti će u sastavu: *Jerko Valdevit, Luka Perišić, Antonio Hajdin i Bruno Vidović*.

Također, u okviru večerašnjeg programa koji počinje u 20 sati nastupit će i trio Senćanina *Szilarda Mezeija*, te internacionalni septet vibrafoniste *Eldada Tarmua*.

Festival »Jazz, improvizirana muzika« počeo je jučer 14. rujna, a završava se u subotu 16. rujna kada će nastupiti kvintet *Mihály Borbély* iz Mađarske, te pijanista *Dave Burrell* iz SAD-a. Program festivala, među ostalim, prate i jam-sessioni koji se održavaju u holu Doma umjetnosti u Kanjiži.

Javni sat »Blues za početnike« u Subotici

U organizaciji Fondacije »Fokus«, u subotu 16. rujna, u knjižari »Plato« održat će se javni sat na temu »Blues za početnike«. Sat će voditi multimedijalni umjetnik iz Subotice *Robert G. Tilly*, koji će govoriti o nastanku, kao i o mjestu bluesa u suvremenoj glazbi, a predavanje će biti popraćeno i glazbenih točkama u izvedbi spomenutog predavača. Početak je u 19 i 30 sati, a ulaz je slobodan.

Objavljen roman »Svršetak vražjeg stoljeća« Vladimira Bošnjaka

Nakladom NIU »Hrvatska riječ« jučer je okončano tiskanje romana *Vladimira Bošnjaka* »Svršetak vražjeg stoljeća«. Ovo nije njegovo prvo prozno djelo. Pod naslovom »E, moj bačo« objavljena mu je (2004.) knjiga petnaestak pripovijesti. »U oba djela vremenski plan rasprostrt je do osamdesetih, na početak onoga razdoblja kada Milošević i njegovi zločinački pomagači, nakon unutarpartijskih i inih obračuna, izlaze na javnu scenu. Otuda su zaokupljenost problemima proisteklim iz ratne drame, uz pitanja osobnog i kolektivnog preživljavanja, slobode, pravde i očuvanja nacionalnog identiteta, a ona, i inače, spadaju u temeljna pitanja čovjekove opstojnosti, nužno utjecala na narativnu strategiju pisca. O ratnim strahotama, gotovo izravno svjedoče preživjeli povratnici s fronta, dok tekstopisac dokumentarno-kroničarski pristupa zbivanjima u pozadini, gdje su na djelu, isprve ratni, a potom tranzicijski kriminal, socijalno raslojavanje i moralni rasap, koji prate preraspodjelu moći, korupciju ...«, bilježi, među ostalim, urednik knjige *Milovan Miković*.

Večer folkloru »Mladost pleše« u Maloj Bosni

U organizaciji Hrvatske udruge kulture »Lajčo Budanović«, u subotu 16. rujna, u Domu kulture u Maloj Bosni održat će se večer folkloru pod nazivom »Mladost pleše«, na kojoj će nastupiti više kulturno-umjetničkih društava iz Vojvodine, te iz Republike Hrvatske. Početak je u 19 i 30 sati.

Film »Karaula« nominiran za Europsku filmsku nagradu

Među 49 nominiranih filmova za ovogodišnju Europsku filmsku nagradu je i hrvatski film »Karaula« redatelja *Rajka Grlića*, snimljen u produkciji »Propeler filma« iz Zagreba te producenstskih kuća iz osam europskih zemalja, prenosi Hina.

Ulazak filma u širi izbor Europske filmske akademije jedan je od najvećih uspjeha hrvatskog filma u borbi za nagradu »Felix«, izvijestio je »Propeler film«.

Nominirani filmovi koji uđu u drugi krug glasovanja sudjelovat će na dodjeli nagrada koja će se održati 2. prosinca u Varšavi.

Među nominiranim su i veliki hitovi poput *Almodovarova* filma »Volver«, »Doručak na Plutonu« *Neila Jordana*, *Kaurismakijevo* »Svjetlo u suton«, *Winterbottomov* »Put u Guantanamo«, »Vjetar koji povija ječam« *Kena Loacha*.

Završena Međunarodna likovna kolonija „Breške 2006.“ u Breškama kraj Tuzle

Likovne kolonije kao most suradnje dvaju udruga

*Na koloniji je sudjelovalo 17 umjetnika iz Bosne i Hercegovine, Austrije, Slovenije, Mađarske, Hrvatske te Srbije, među kojima i dva člana Likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice – Kristijan Sekulić i Geza Verebeš * Gosti zatvaranja kolonije bili su i drugi članovi Likovnog odjela, s kojima je put Tuzle krenulo i nekoliko članova tamburaškog orkestra Centra*

U trajanju od 3. do 9. rujna, u Breškama kod Tuzle održana je sedma po redu Međunarodna likovna kolonija »Breške 2006«, na

kojoj je sudjelovalo 17 umjetnika iz Bosne i Hercegovine, Austrije, Slovenije, Mađarske, Hrvatske te Srbije, među kojima i dva člana Likovnog odje-

la HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice – Kristijan Sekulić i Geza Verebeš.

Ideja vodilja ovogodišnje kolonije glasila je »Čuvari plemenitog duha«, što je ujedno bila i tema okruglog stola održanog u okviru kolonije, a s ciljem valoriziranja uloge i značaja trojice tuzlanskih likovnih umjetnika, stipendista HKD »Napredak« - Ismeta Mujezinovića, Kristijana Krekovića i Franje Ledera.

SVEČANOST ZATVARANJA: Prigodom zatvaranja kolonije, koje je održano u subotu 9. rujna, ispred crkve Uznesenja Blažene Marije Djevice na

Breškama priređena je izložba radova nastalih na koloniji. Tom prigodom okupljenima su se obratili predsjednik tuzlanskog ogranka HKD »Napredak« prof. dr. Miroslav Petrović, ministar pravde Tuzlanskog kantona Rado Peić, predsjednik Likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice Josip Horvat i jedan od sudionika kolonije Izidor Jalovec iz Slovenije.

Kao gosti na zatvaranju kolonije, između ostalih, nazočni su bili i drugi članovi Likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice, s kojima je

Nastup tamburaša HKC »Bunjevačko kolo« prigodom zatvaranja kolonije

Geza Verebeš

put Tuzle na ovu svečanost krenulo i nekoliko članova tamburaškog orkestra Centra koji su ovom prigodom dio svog umijeća predstavili tamošnjoj publici.

»Ovo je treća godina kako slikari dvaju udruga iz Subotice i Tuzle uzajamno gostuju na likovnim kolonijama 'Bunarić' i 'Breške', a prvi puta da smo skupno, kao Likovni odjel, bili nazočni na zatvaranju kolonije na Breškama«, rekao je za HR predsjednik Likovnog odjela Josip Horvat po povratku s kolonije.

Inače, članovi Likovnog odjela su tijekom jednodnevnog boravka u Tuzli posjetili i Međunarodnu galeriju portreta, Katolički školski centar »Sveti Franjo« u Tuzli, Kuću plamena mira, Spomen groblje na Slanoj banji, Panonsko jezersko – Panonika i Arheološki park – neolitsko sojениčko naselje.

NASTALO OKO 60 RADOVA: »Mislim da je ovogodišnja kolonija bila uspješna jer su došli umjetnici iz šest zemalja, a nastalo je oko 60 slika koje će biti čuvane u arhivi »Napretka«, izjavio je za HR tajnik HKD »Napredak« *Juraj Novosel*, dodajući kako Društvo i Franjevački samostan planiraju osnutak galerije u kojoj će biti izložena djela nastala na dosadašnjim kolonijama, a koja će, kako je naglasio, nositi ime likovnog umjetnika Kristijana Krekovića.

Jedan od dvojice sudionika kolonije iz »redova« Likovnog odjela Kristijan Sekulić je govoreći o »mostu suradnje između dvaju udruga«, istaknuo kako je ovom prigodom dogovoren njegov angažman za izradu freske svete Katarine, bosanske kraljice u crkvi sv. Jurja u Morančanima,

Kristijan Sekulić

te ukoliko se za to steknu uvjeti, i za oslikavanje oltarskog dijela u istoj crkvi. »S obzirom da su im se svidjele slike koje sam naslikao na koloniji, od strane ministra Rada Peića ponuđena mi je i potpora za samostalnu izložbu u Tuzli«, naglasio je Sekulić.

Međunarodnu likovnu koloniju »Breške« organizira Hrvatsko kulturno društvo »Napredak« - Tuzla, a ona se održava pod pokroviteljstvom predsjednika Federacije BiH *Nike Lozančića*, kao i Općine Tuzla, Tuzlanskog kantona i Franjevačkog samostana u Tuzli.

D. B. P.

Gosti iz Subotice s domaćinima ispred Međunarodne galerije portreta

Veliki ekumenski susret Crkava

Sigurniji svijet budućnosti

*Prvi, pripravnici susret održan je u Rimu, siječnja 2006. godine * Drugi susret će biti održan u jednoj od zemalja Reformacije, u Njemačkoj, veljeće 2007. * Zajednički susret u Rumunjskoj, predviđen je za rujna 2007. godine.*

Pripremajući se za veliki ekumenski susret Crkava, koji će biti održan sljedeće, 2007. godine u rujnu, u Sibiju u Rumunjskoj, naše Crkve »hodočaste« na putu prema tom susretu u molitvi i razmišljanju nad temeljnom porukom, koja glasi: »Isus Krist - Svjetlo svijeta, temelj i nada Europe«. Prvi, pripravnici susret održan je u Rimu, siječnja 2006. godine, dok će drugi biti održan u jednoj od zemalja Reformacije, u Njemačkoj, veljeće 2007., a konačni, zajednički, u većinski pravoslavnoj zemlji, Rumunjskoj, predviđen je za rujna 2007. godine.

SUSRETU DUHU MOLITVE I ZAJEDNIŠTVA: Mjesne Crkve pozvane su da na svom području organiziraju ekumenski susret Crkava, kako bi ta misao i Božje djelo bilo jedinstveni »hod« svih kršćana, a ne samo »delegata«. Ovaj susret je održan ovoga tjedna u Srbiji, od 10. do 13. rujna ove godine. Prvi dan je održan u Novom Sadu u manastiru Kovilj, gdje je održano bdijenje sa svetom Liturgijom. U ponedjeljak 11. rujna su održana tri izlaganja, a nakon svakoga od njih bila je mogućnost za razgovor i razmjenu iskustava.

Prema najavljenom programu, izlaganja su bila ne temu: »Život u manastiru, smisao i duhovnost« o kojoj je govorio episkop jegarski Porfirije,

»Redovničke zajednice drugih Crkava« o kojoj su govorili ispred Katoličke Crkve *pater Petar Galauner*, delegat Crkve Reformacije *g. Arpad Dolinsky* superintendent. Na sljedeću temu »Doprinos redovništva civilizaciji suvremenog svijeta« govorio je episkop bački *Irinej Bulović*.

PREDAVANJA: Drugi dan u utorak 12. rujna 2006. prije podne, u Vladičanskom dvoru u Novom Sadu, održan je susret pravoslavnih i katoličkih biskupa u vidu skorašnjeg Teološkog dijaloga u Beogradu. Službeni dio programa započeo je u 14,30 sati molitvom u Evangeličkoj crkvi u Novom Sadu, dok je u 15 sati u maloj dvorani Srpskog narodnog pozorišta održano predavanje na temu »Charta oecumenica«. Predavači su bili: iz Srpske Pravoslavne Crkve *prof. dr. Radovan Bigović*, iz Katoličke crkve *dr. Andrija Kopilović*, iz Evangeličke Crkve *biskup Samuel*, iz Reformatske crkve *biskup István Csete Szemesi*. Nakon izlaganja i pauze je sli-

Episkop bački Irinej Bulović i nadbiskup beogradski mons. Stanislav Hočevar

jedio razgovor. Istoga dana u 18 sati je održana svečana Euharistija u katoličkoj crkvi Imena Marijina u Novom Sadu, dok je u 20 sati bio prijem u Izvršnom vijeću Vojvodine.

Trećega dana, u srijedu, u 9 sati je održana molitva (*Akathistos*) u Sabornoj crkvi u Novom Sadu. U svečanoj dvorani Matice srpske, s početkom u 10 sati održano je predavanje na temu »Krist-Svjetlo svijeta,

temelj i nada Evrope« na kojem su govorili preosvećeni vladika Irinej Bulović, episkop bački i mons. Stanislav Hočevar, nadbiskup beogradski. U 11 i 30 sati održana je konferencija za tisak. Istoga dana oko 12 sati je bio polazak za Feketić. Iza molitve u reformatskoj crkvi, je bio bratski agape i razgovor u prostorijama Pastoralnog centra.

H.R.

Ekumenski susret u Subotici 2005. godine

O ekumenizmu i dijalogu

Oni koji gledaju naprijed i koji gledaju nazad

Piše: vlč. dr. Andrija Kopilović

Ekumenizam
traži više vjere,
ekumenizam
traži vjeru.
Ekumenizam
treba istodobno
gledati unatrag
i prema naprijed:
gledati unatrag
prema najdubljij
kršćanskoj
tradiciji, prema
»tom temeljnom
jedinstvu vjere u
kojoj smo
kršteni«, koje vodi
ponovnom
uspostavljanju,
kroz povijest
često
potiskivane,
hijerarhije istina

Ovih dana se u našoj zajednici vjernika događa nešto neobično. Naime, tri dana su zajedno u molitvi, razgovoru i Bogoštovlju kršćanske Crkve našega područja u projektu „Hodočašće Crkava“. Cilj je pripremiti se za Europski ekumenski susret, koji će biti u rujnu sljedeće godine u Rumunjskoj. Tema koja nas objedinjuje je: „Krist, Svjetlo svijeta – temelj i nada Europe“. Po prvi puta smo se našli zajedno u šestosatnom noćnom bdijenju. Zajedno u predavanjima i dijalogu Katolici, Pravoslavci i vjernici Reformacije. Čini se da je i u našim zajednicama jasno da je došao čas kada treba gledati unaprijed i odreći se onoga jednostranog gledanja samo unazad. Povijest se ne poriče, ona je prošlost, ali se ne smije tako opteretiti sadašnjost da se od tereta ne može ići naprijed. Čeka nas umorna Europa i čeka »svježu« vjeru onih koji su sposobni gledati unaprijed. U prilog tog događanja sam negdje davno čitao ove misli koje sada želim s Vama podijeliti onako kako sam ja doživio.

Što je pravi dijalog? Samo po sebi je jasno da svaki razgovor nije dijalog, jer često se govori o razgovoru gluhih i nijemih. Polemika također nije dijalog jer se u njoj brane vlastite pozicije bez prihvaćanja različitog stava. Drugi se shvaća kao protivnik kojeg treba dotući ili privesti na svoju stranu, potpuno zapostavljajući istinu. U dijalogu je bitna vrednota istine, kao čista vrednota koju i drugi bez poteškoće priznaju i u kojoj se mora odvijati dijalog. Drugi, koji su različiti, jesu osobe i zato reagiraju kao i mi. Nailazimo na njihov otpor i iznenađenja. Jedinu izlaz je da se obratimo i prihvatimo druge kao osobe za izgradnju svijeta i projekata, ideja, radosti i muke, originalne i opravdane kao i mi. To pretpostavlja barem privremeno

prihvaćanje ideje da drugi imaju razloga, ili da bi bar mogli imati razloga, u nekim pogledima promatrati stvari drugačije od nas. To znači sasvim jednostavno priznati drugome pravo da bude drugačiji, tj. da bude ono što jest.

OTVORENOST PREMA DIJALOGU: Istinski dijalog mora dopustiti Drugome da nam kao drugačiji od nas može donijeti nešto novoga. Otvorenost prema dijalogu pretpostavlja svijest o mogućnosti i nužnosti produbljivanja vlastitih stavova, pročišćavanju i boljoj formulaciji pojedinih pitanja te boljem uviđanju i izricanju istine. Otvorenost prema dijalogu nužno zahtijeva svijest da se vlastiti postojeći stavovi ne smiju poistovjetiti s apsolutnom Istinom. Zadaća je svakog dijaloga da nas probudi i uzdrma, da nam pomogne uvidjeti zahtjeve vlastitog stava, prisiljavajući nas na bolje razumijevanje sebe samih i na jasnije izražavanje vlastitih stavova. Ekumenizam poziva kršćane i teologe na obraćenje. »Obraćenje je preispitivanje samoga sebe, preispitivanje svojih načina življenja. Ponekad je čak i više: preispitivanje i promjena svojih načela postojanja. Ekumenizam želi takav oblik obraćenja, koji se sastoji u preispitivanju, poboljšanju svojih stavova u susretu s drugima«.

Ekumenizam traži više vjere, ekumenizam traži vjeru. Ekumenizam treba istodobno gledati unatrag i prema naprijed: gledati unatrag prema najdubljij kršćanskoj tradiciji, prema »tom temeljnom jedinstvu vjere u kojoj smo kršteni«, koje vodi ponovnom uspostavljanju, kroz povijest često potiskivane, hijerarhije istina. Pogled naprijed prema eshatološkom iščekivanju daje povijesti njezin smisao i njezine zadaće. Treba slušati druge, proučavati prošlost, susretati druge, otkriti i priznati da se istina nalazi i kod njih.

POTHVAT STRPLJIVOSTI: Iz polemike treba prijeći na dijalog. Jer dijalog uzima u obzir ono kršćansko pozitivno kod drugih, svjestan svoje nepotpunosti (kako osobne tako i institucionalne), traženje je punine, uvijek nastoji stvari promatrati u povijesnom kontekstu. U dijalogu se priznaju vlastite pogreške. Nužna komponenta dijaloga jest prava intelektualna poniznost, tj. biti svjestan da nas istina nadilazi. Dijalog odbacuje bilo kakvo kalkuliranje. Svi smo pozvani obratiti se Kristu, jer on želi i stvara jedinstvo. Važna dimenzija u traženju jedinstva jest i molitva, koja nas može promijeniti iznutra. Kao rezultat svega, treba zajednički djelovati u svijetu, pokazati vidljivo da je Crkva u svijetu. Jasno je da je put dijaloga naporan. Ekumenizam nije lagan put. To je pothvat strpljivosti. Trebat će proći generacije da bi se malo pomalo otvorili zatvoreni putovi... da bi se prihvatio dio istine koji se nalazi kod drugih. Danas se traži ono što je zajedničko, bez gubljenja vlastitog identiteta. Jedinstvo ne znači uniformiranost; jedna skupina ne može i ne smije apsorbirati drugu. Jedinstvo je u službi svih skupina pomažući svakome bolje živjeti darove kojim je obdaruje Duh Božji. Strpljivost i međusobno poštovanje u iščekivanju ostvarenja dva su uvjeta bez kojih nema ni dijaloga, dvije su osobine koje nam svima nedostaju.

Crkva koja je okrenuta prema budućnosti samo tako izgrađuje sadašnjost. Ona ide u susret Kristu koji dolazi i koji je došao. Dobro je načela dijaloga primijeniti ne samo na područje ekumenizma nego na područje svakodnevnog života, pa ćemo biti autentičnije kršćani, a onda i ljudi. Danas čovječanstvo vapi za ljudima dijaloga, jer je otrov polemike uništio čitave narode. Što nas čeka? Čeka nas budućnost kojoj treba poći u susret gledajući naprijed! ■

Krajičak života kakog odavno nema

Ručni rad

Ručni rad Bunjevaka do sad je samo dilomice opisan, a osim rada slamarki do sad ništa drugo nije zabilježeno na filmu. Tu veliku prazninu popunjavaju autori Rajko Ljubić i Grgo Piuković filmom »Tkanje i vezovi«

Piše: Alojzije Stantić

Kad sam dobrim prija javnog pokazivanja vidio dokumentarni film *Rajka Ljubića i Grga Piukovića* »Tkanje i vezovi« Hrvata Bunjevaca u subotičkom kraju, pripovido sam kako su u »minut do dvanejst« tako štogod snimili. Tog su se mogla uradit još tu i tamo po nika starija čeljad, al ne brez znanja i pomoći Grga Piukovića. Ručni rad Bunjevaka do sad je samo dilomice opisan, a osim rada slamarki do sad ništa drugo nije zabilježeno na filmu. Fale je vridno da su se nakanila starija čeljad da nam uvirljivo pokažedu dio onog šta su naše majke znale radit. Pokazivanje filma ulipčali su izložbom ruva (vrstama) vezova, a med njima i nikoliko ritko vridni i dični vezom rađeni rojtoški »na vrat marama« (marame s kojima se pokriva leđa.)

Autori filma su pokazali kako je izgledo salaški život, onda brez struje i drugi današnji blagodati. Starovinski trskom pokriven salaš, šacujem da mu je barem dva vika, s dvi je čeljadске (dnevne) sobe, s jednom pendžericom, posli dožidan ambetuš s bankom itd. Take salaše u subatičkim pustarama mož izbrojit s manje prstivi neg koliko ji ima ruka. Misto je ko stvoreno da u njemu startovinski obučena čeljad, sa starovinskim stvarima pokažedu krajičak života kakog odavno nema.

SVE FELE RUČNOG VEZA: Striganje ovaca makazama, pranje vune u kortu na ciganskim koraćama, grijanje vode i farbanje vune prirodnom farbom u kotlu na u zemlji iskopanoj katlanki više ne rade. Pokazali su kako su osušenu vunu čijali, preli na vretenu i prešlicama i naposlitku štrikali. Na stanu (ručnom razboju) pokazali su tkanje, a obaško sve fele ručnog veza kojeg su radile naše majke, Bunjevke. U filmu spominju rašak, čekrk, vitlić, čunjak, nitu, potku, kalem, vreteno, prešlicu, maveske, šotoške i suknene pregače, vez bili, zlatni, svilen i rojte itd. Ove riči i rad izazivaje znatiželjnike, a tribalo bi najviše one koje uče dicu, da pogledaje film.

Filmom su makar za malo ispravili ocinu naduti (oholi) varošćana koji su zgledali (prezreli) salašare ko neuku, zaostalu čeljad. Da su naduti uistinu bili taki uvirili bi ste

se da ste vidili makar jednu na vrat rađenu rojtošku maramu, na njoj probali izbrojat jednake rojte, u svakoj kružice, kockica, i u njima čvoriće, zavrtilo bi vam se u glavi od pomisli koliko je vrimena i znanja tribalo da se okiti taka marama. Oduvik su se divojke i žene dičile koja će imat lipču, vezom i rojtama bogatije okićenu rojtošku na vrat maramu, koja nikad neće izać iz mode, pa još kad se zna da nema dvi jednake take marame. Tako je to i sa šlingovanim ruvom i drugim šlingerajom koji će zauvik bit lip. Od ovog nepoznatog što sam nadvoje-

Rad s vunom

natroje (površno) naređo tog je dobrim više u filmu. Neupućeni triba da ga vide već i rad tog da čovik današnjice ne misli da je š njim počo svit, el kako je kazo šeret »nek se čovik današnjice ne šepuri (oholi) ko da je on izmislio rupu u civi.«

(Kad sam ko dite gleda majku kako je didi rukom sašila košulju, a posli kad sam odrasto divio sam se, pa i čudio, kako je rukom sašila s ko zna koliko hiljada jednaki uboda iglom, ko da je šila mašinom.)

Još više triba da se divimo kad imamo u vidu da su naše majke bile supruge, mame, reduše, stanarice, radile u bašči i ravni, odranile dicu, često radile od mraka do mraka, katkad i malko duže. Da to izduraje otpočivale su, same el u društvu nuz divan, sa ručnim radom pokazanim u filmu.

POKAZAT DICI I BUNJEVAČKI SALAŠ: Iako je lipa dvorana HKC

»Bunjevačkog kola« bila puna zapazili smo da je bilo malo naši pridnjaka, a i oni koji se staraje o obrazovanju. Da su bili štogod bi i naučili i na to dici upačili prstom. Čuo sam da su škulsku dicu vodili koeđi na izlet, na Jadran, Kopački rit, na salaš u Malom Idošu i sl. (Bavim se salašima, al ne znam da u tom kraju ima bunjevački salaš. Ako su tamo vodili dicu da njim pokažedu farmu u Bačkoj, onda farmu toj nalik imamo i ode nadovat, jeptinije i bolje protumačenu.) U »nastavnom programu« sam prošio (pročitio) da dicu triba uputit u »osobnosti krajolika«.

Ako dobro svaćam onda su osobnosti našeg krajolika bunjevački salaši, ne salaš-farma, salaš-vikendica, »majkin salaš«, »Róka tanya« i sl. Triba i to vidit, al bi (mislim) tribalo našoj dici i pokazat i bunjevački salaš, možda baš ovaj na kojem je snimljen film, el salaš na kojem još mož vidit starovinski domazluk (gazdašag) izmišan s današnjim blagodatima.

Osobnost našeg krajolika je i do. To je i at u našem ataru, dika pustare, jedini je u Bačkoj osto ostaknut od kad su posli I. svickog rata počeli, a posli II. svickog rata dokrajčili sve atove.

Razumim da oni koji se staraje o obrazovanju ne mogu bit u sve upućeni, al pomoć mogu dobit od HKC »Bunjevačko kolo« el

od Instituta »Ivan Antunović«, koji ima je etnološke odjele di mogu dobit pomoć (nauk).

Kako se zdušno paštrimo (trudimo) friško ćemo imat i u nas čeljad, s kakim sam nedavno divanio.

Triba mi važan datum iz života jednog od naši pridnjaka, saradnika biskupa Ivana Antunovića. Pridnjakov sin je izučio visoku škulu i posto i viđen čovik. Iz naše varoši poslom je očo u velik grad i tamo posto još viđeniji. Kojekako sam ušo u trag pridnjakovom prauunku pa sam od njeg tio doznat imal možda sačuvanu koju sliku el kaka pismena o pradiđi, el o didi. Zaprepastio sam kad taj danas učen i zdravo viđen čovik nije znao po čemu mu je bio poznat pradiđa. ■

Priča o Hrvatima – Hrvati u XX. stoljeću (124.)

Nesvrstani i samoupravljanje

*Samoupravljanje je imalo posljedice i na odnose u jugoslavenskoj federaciji. Moć i središta odlučivanja prelazili su u republike jugoslavenske federacije * U Jugoslaviji je popustio centralizam i jednostranačka diktatura KPJ, ali je to izazvalo sukob u partijskom vrhu oko daljnjeg smjera razvoja Jugoslavije te republičke i nacionalne nesuglasice koje će obilježiti Jugoslaviju sve dio njezina raspada*

Piše: Zdenko Samaržija

U vrijeme sukoba s Informbiroom oblikovana je i vanjska politika Jugoslavije. Jugoslavija više nije mogla imati bliske veze s SSSR-om i ostalim komunističkim državama, ali zbog odanosti komunizmu ni odnosi sa zapadnim zemljama nisu mogli biti prisni.

Zato je Jugoslavija krenula tzv. trećim putem.

ODNOS PREMA BLOKOVIMA: U odnosima prema blokovima zauzimati će politiku jednakog razmaka, ne priklanjajući se nijednom od njih. Potporu za svoju politiku Jugoslavija je dobila u zemljama koje su se oslobodile kolonijalne vlasti. U pregovorima Tita s Gamalom Abdelom Nasserom, predsjednikom Egipta i Jawaharlalom

Nehruom, premijerom Indije, utemeljen je Pokret nesvrstanih zemalja koji će u svijetu promicati mir i razumijevanje i voditi vanjsku politiku različitu od politike blokovskih sila.

SAMOUPRAVLJANJE: Vodstvo KPJ uvidjelo je da dotadašnji način izgradnje društva i gospodarstva nije dao zadovoljavajuće rezultate. Sve se više govorilo o lošim potezima u industriji i poljoprivredi. Partijsko je vodstvo shvatilo

sustavom upravljanja. Tražio se novi model razvoja socijalizma u Jugoslaviji.

Sve je to rezultiralo Zakonom o predaji tvornica na upravljanje radnicima, kojim je započelo uvođenje samoupravljanja. Ideja o društvenom vlasništvu nad sredstvima za proizvodnju zahtijevala je i promjenu Ustava iz 1946. godine. Ustavnim zakonom iz 1953. promijenjen je veliki dio Ustava iz 1946. godine. Zakonom je priznato radničko upravljanje poduzećima.

DECENTRALIZACIJA: Samoupravljanje je imalo posljedice i na odnose u jugoslavenskoj federaciji. Moć i središta odlučivanja prelazili su u republike jugoslavenske federacije. U Jugoslaviji je popustio centralizam i jednostranačka diktatura KPJ, ali je to izazvalo sukob u partijskom vrhu oko daljnjeg smjera razvoja Jugoslavije te republičke i nacionalne nesuglasice koje će obilježiti Jugoslaviju sve do njezina raspada.

Utemeljitelji pokreta nesvrstanih:
Amal Abdel Nasser, Josip Broz i Jawaharlal Nehru

Raskošan život

Galeb, raskošan brod, pokazatelj je rastrošnoga života Josipa Broza. Broz je Galebom oplovio svijet, ugošćavao državnike i umjetnike, a Galeb je bio mjesto mnogih sastanaka s predstavnicima nesvrstanih zemalja.

da je plansko i centralizirano upravljanje gospodarstvom potrebno zamijeniti novim

NATJEČAJ ZA SUFINANCIRANJE PROJEKATA IZ SFERE ELEKTRONIČKE GLAZBE ZA 2006. GODINU

Fokus Fondacija za omladinsku kulturu i stvaralaštvo raspisuje Natječaj za sufinanciranje projekata iz sfere elektroničke glazbe za 2006. godinu koji su:

- od posebnog značaja za omladinsku društvenu skupinu s teritorija Subotice i od općeg značaja za gradsku zajednicu;
- koji pridonose afirmaciji stvaralaštva mladih i afirmaciji različitih kulturnih vrijednosti i tolerancije; - koji suvremenim pristupom u osmišljavanju i realizaciji projekata iz sfere elektroničke glazbe i suvremenog glazbenog izraza uopće pridonose unapređenju kulturnog i života omladine u gradu (organizacija koncerata, nastupa, performansa, izdavanje glazbenog albuma, glazbeni festivali i slično).

OPĆI UVJETI NATJEČAJA:

Natječaj je otvoren od 13. do 22. rujna 2006. godine.

Pravo sudjelovanja imaju pojedinci, udruge građana, nevladine udruge, društvene i ustanove kulture s teritorija Subotice čiji će projekti biti održani do konca 2006. godine.

Prijava na Natječaj podnosi se pismeno, uz popunjeni Upitnik, Izjavu i prilaganje neophodne dokumentacije.

Upitnik i list za popunjavanje Izjave se podiže u prostorijama Fondacije (Matka Vukovića 1, I. kat) svakim radnim danom od 10 do 12 sati. Popunjeni Upitnik i Izjava zajedno s dokumentacijom se podnosi u prostorijama Fondacije svakim radnim danom od 10 do 12 sati ili šalje poštom na adresu: FOKUS – Fondacija za omladinsku kulturu i stvaralaštvo, Matka Vukovića 1, 24000 Subotica.

Fondacija neće podržati projekte vezane s radom političkih partija, vjerskih i vojnih organizacija, te projekte koji se odnose na troškove infrastrukture organizacija.

Prijave koje budu dostavljene van navedenog roka i prijave s nepotpunom dokumentacijom neće biti uzete u razmatranje.

Prijedlozi projekata koji nemaju više izvora financiranja neće biti uzete u razmatranje, odnosno Fokus Fondacija ne može biti jedini donator sredstava za projekt.

Pravo sudjelovanja nemaju nositelji projekta koji su u prethodnom natječaju Fokus Fondacije dobili sredstva, a koji do momenta raspisivanja Natječaja nisu realizirali projekt, kao i nositelji projekta podržanog od strane Fokus Fondacije po prethodnom natječaju koji nisu podnijeli službeno izvješće o realiziranom projektu.

Odluka Upravnog odbora je konačna.

Fondacija može utjecati na realizaciju odobrenih projekata.

Natječaj se raspisuje na srpskom, mađarskom i hrvatskom jeziku.

Natječaj se raspisuje u sredstvima javnog informiranja, i na internetskoj stranici Fokus Fondacije: www.fokus-su.org.yu.

POSEBNI UVJETI NATJEČAJA:

Za sudjelovanje na Natječaju potrebno je dostaviti:

1. Popunjen Upitnik
2. Potpisanu Izjavu u kojoj autor projekta (pojedinaac ili ispred organizacije) garantira da će nakon realizacije prikazati dokaz o realiziranom projektu (izvješće o realiziranom projektu, priznanice o plaćenju roba, autorskom honoraru i slično)
3. Detaljan opis projekta
4. Kratak životopis i presliku važećeg dokumenta autora projekta, odnosno kratak životopis i presliku važećih dokumenata sudionika projekta ispred organizacije koja realizira projekt
5. Organizacije dostavljaju presliku službene registracije
6. Detaljan financijski plan (priloženi predračuni pozitivno utječu na odluku Upravnog odbora).

Piše: Milivoj Prčić

T(V)JEDNIK

Predsjednik Vlade ili Prvi ministar Ujedinjenog kraljevstva (oficijelni naziv Velike Britanije), *Tony Blair*, najavio je da će se povući s dužnosti do konca kolovoza 2007. zbog nezadovoljstva dijela zastupnika Laburističke stranke (njegove) njegovim radom: čitaj – ratom u Iraku. Ovaj otac četvero djece, političar u najboljim godinama za kojim se ne vuku »repovi« nikakvih afera, napustit će svojevolumno Downing street 10, tradicionalno stan britanskog premijera, bez ikakve pompe, jer to je PRAVA DEMOKRACIJA! Lik i djelo dosadi svijetu (a svatko dosadi!) i lijepo se povuče! Ali zato treba vježbati stotinama godina, u državi koja je nominalno ustavna monarhija, gdje kralj ili kraljica nemaju nikakvu vlast, a izabrani parlament (Donji dom, onaj što odlučuje, čine 529 Engleza, 72 Škota, 40 Velšana i 18 »sretnika« iz Sjeverne Irske) Oni biraju Vladu kao zastupnici stranke koja je pojedila na izborima, svake četvrte godine, na strogo većinskim izborima u svakom od 659 izbornih mjesta, što je moguće u vrlo jakim demokratskim zemljama gdje dvije ili tri stranke rješavaju probleme rukovođenja državom između sebe (u SAD samo dvije!) A narod bira onoga koji mu nije dosadio ničim, niti se zamjerio ikom (posebno medijima!) tj. glasuje za svojeg potencijalnog zastupnika u svojoj izornoj jedinici. Tako je uvijek nasmijani i većini simpatični Blair izabran prvo 1997. godine kao jedan od najmlađih u dugoj povijesti britanske demokracije, pa nanovo izabran 2001., i još i 2005. godine i vrlo uspješno je vodio politiku ove velike sile iz grupe G8 plus 1 (Rusija), sve do eto Iračkog rata, koji po mnijenju naroda predugo traje, sa slabim rezultatima, zaglubljen u pijesak i muslimanske frakcije!

I stoga je njegovo lice dosadilo glasačima i mora otići, ma kakav kvalitet bio! *Churchill*, dobitnik II. svjetskog rata, je izgubio na izborima 1945 od laburista *Clementa Attleya*, za kojeg su Britanci vjerovali da će se bolje sporazumijevati Rusima, kao »velikim dobitnikom« rata! No u osamdesetoj godini, 1951., Winston Churchill se nanovo vratio na vlast. To bi bila eto PRAVA DEMOKRACIJA!

E sad kad smo već kod Rusa, dogodila se demokratska »velika stvar« da je unatoč lobiju iz Kremlja (na tisuće administrativaca bliskih vlasti) stanoviti predsjednik federalne izborne komisije rekao da se u izornoj godini ne može provoditi referendum o izmjeni Ustava i odobriti Putinu i treći mandat za predsjednika Ruske Federacije (oficijelni naziv države!), jer mu drugi mandat »silazi« 2009. godine! Mada je sve rečeno vrlo unaprijed, znakovito je je da se pojavljuju naznake MLADE DEMOKRACIJE! A i to je nešto veliko u zemlji koja je imala uvijek cara ili *Staljina* i Sibir (kojim redom hoćete!) Nije dvojbeno da je *Vladimir Putin* učinio mnogo za nagli ekonomski rast Rusije od 2000. godine kada mu je dekretom *Jeljcin* predao vlast u Novogodišnjoj noći između dva milenija tj. kutiju ili kovčez s atomskim šiframa

za slučaj općeg rata ili propasti svijeta! Ovaj negdanji oba-vještajac iz Istočne Njemačke, oženjen, otac dvoje djece, vozi vojni zrakoplov (po potrebi fantastično) zna džudo vještinu što je dokazao u Japanu pred svijetom iz tamošnje Vlade! Istina, Putin je već rekao unaprijed da se neće kandidirati više za predsjednika (po Ustavu i ne može!) i da će po isteku mandata otići za direktora državne naftne tvrtke! Ali kraj mandata je daleko, za tri godine se puno toga može dogoditi, premda je i Rusija uz G8 plus 1, ta jedinica, i nastoji svim silama dokazati da gradi MLADU DEMOKRACIJU i za to je potrebno dugo vrijeme, nažalost, ali povijest je takva! Vjerujemo, optimisti, da će

Vladimir Putin (1952.) održati riječ i povesti Rusiju u PRAVU DEMOKRACIJU iz MLADE, ma koliko bi to bio veliki korak, jer ima dovoljno muke sa Dumom, ruskim parlamentom, koji faktički osim savjetodavne nema nikakve ovlasti, gdje komunisti i danas igraju veliku ulogu i bore se s demokratskim strankama, ali sve je to »dumanje«, jer Rusija tj. Ruska Federacija ima strogo predsjednički sustav vlasti tako što narod svih članica federacije i Rusija zajednički biraju Predsjednika na pet godina većinom glasova i točka! Kada se Duma jednom pobunila, *Jeljcin*, tada još na vlasti, je »dovukao« tenkovsku brigadu i raspalio po Parlamentu!

Ali Rusija je Rusija, a nešto slično pok. *Milošević* nije mogao provesti u SR Jugoslaviji (pokojnoj!) sada zemlji sa 6-7 milijuna ljudi sa slabom vojskom i jakim oporobom koja je tada vježbala put do PRAVE DEMOKRACIJE koji je, vidimo dug, i budimo sretni da se nalazimo negdje između PRAVE DEMOKRACIJE i ruske MLADE DEMOKRACIJE, s tim da ćemo valjda namjesto »Žabljačkog« imati pravi novi Ustav i izbore dogodne to nije malo u ovakvom svijetu!

Katarina Skenderović, II h,
OŠ »Matko Vuković« Subotica

PRIČA O ŽUTOJ ZEMLJI

Bila jednom jedna žuta zemlja. U njoj je živjela žuta ptica koja je svojom pjesmom radovala djecu. U žutoj zemlji se događa svašta. Žuta djeca prave med, a pčele jedu sladoled. Ribe plivaju u žutoj rijeci koja je slana kao žuti pereci. Sve je žuto kao sunčev zrak, pa nikoga nije strah.

Izabela Prčić, II. h,
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Luka Nimčević, IV h,
OŠ »Matko Vuković« Subotica

CVIJET U PJESNIKOVU VRTU

Kad sam vidio cvijet, on mi je rekao ako me hoćeš ubrati, uberime s korijenom, pa me presadi.

Ubrao sam ga s korijenom i presadio u svoj vrt.

Cvijet mi je rekao da je njemu dobro.

Onda su došli insekti pričati s cvijetom.

Cvijet je bio sretan zato što ima prijatelje.

S prijateljom se s osatalim cvijećem u vrtu.

Oni su na početku bili ljubomorni na njega, ali su ga posle prihvatili.

Davor Francišković, II. razred, OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Nikola Mukić, II. h
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Pavle Horvacki, II. h
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

ŽUTA LIVADA

Na žutoj travici dok je padala iz žutog neba, žuta kiša na travici je bio žuti jež. On je gledao žutu jabuku na žutom drvetu.

Na drvetu je bila žuta vjeverica.

Žuti jež je pitao žutu vjevericu da li može skinuti žutu jabuku.

Žuta je vjeverica rado pomogla žutom ježu i skinula žutu jabuku, a sa druge strane drveta bio je žuti puž.

On je jeo žuto zelje.

Miran Kujundžić, II. h
OŠ »Matko Vuković« Subotica

Cvijanov Marina, II., OŠ »Sveti Sava«, Bikovo

Kako prirediti rođendanski party sa što više smijeha i uspjeha (2. dio)

DOLAZAK GOSTIJU: Kad gosti dolaze, pripazi da svakog dočekaš srdačno i da pogledaš dar koji su ti donijeli. Tvoji prijatelji su se sigurno jako trudili kada su birali dar za tebe, pa se lijepo zahvali svakom. Neki će ti se darovi više svidjeti, a neki manje, ali svatko od njih donio ti je najbolje što je mogao i zato to treba cijiniti!

PARTY: Kada se društvo skupi, spremni su i klop a i igre. Igrajte se, plešite i veselite se 3 - 4 sata. Vodi računa o tome da se svi tvoji gosti dobro zabavljaju i da nikom nije dosadno. Ne zaboravite svaki čas dodati 2 - 3 kg. osmijeha i dobrog raspoloženja! Na kraju »zasladite« party tortom!

Ako gostima pripremiš neke male darove koje će moći odnijeti kući, sigurno će biti sretni.

Na rođendanu nemoj zanemariti svoje ukućane - ipak su oni tvoji jedini na svijetu, oni na koje možeš uvijek računati. To su oni koji i poslije ostaju s tobom u vašem zajedničkom domu. Ovaj party su ti oni priuštili, a možda će ti pomoći i pospremiti nered nakon partyja.

SUTRA: Sutradan nakon proslave, zahvali se svojim prijateljima na zajedničkom »kuhanju« i veselom druženju i reci im da je party imao super okus baš zato, jer su se znali zajedno veseliti i igrati. Zahvali i svojim ukućanima što su ti pomogli!

Posebna napomena: Za vrijeme partyja i ti se veseli i uživaj, jer ipak je to **TVOJ ROĐENDAN I SAMO JE JEDNOM GODIŠNJE!**

Sretan rođendan i super party želi ti Hrcko!

Priredio: Zoltan Sič

Bolest suvremenog doba

Depresija

Približavanjem jesenskog sivila te kraja ljetne bezbrižnosti većina ljudi počinje osjećati prve simptome gubitka raspoloženja

Piše: Dražen Prčić

Mjesec rujan, posljednji u skupini koja pojmovno pripada ljetu, gotovo uvijek je uzročnik pojave prvih simptoma depresije kod većine ljudi sklonih ovom obliku bolesti raspoloženja. U ovom mjesecu, već njegovim samim početkom, nestaje sva »čarolija« ljetne bezbrižnosti i započinje radno-školska kolotečina ustaljenih obveza, dodatno praćena sve češćim pojavama lošijeg (kišnog) vremena. A upravo vrijeme, kod određenih oblika ovog oboljenja kod osoba koje pate zbog određenih vremenskih prilika (meteo-pate), predstavlja glavni pojačavajući faktor u dinamici razvoja depresivnog stanja. **SIMPTOMI:** Glavni upozoravajući faktor pojave depresivnog raspoloženja ogleda se, ponajprije, u nedostatku osjećaja životne radosti i prevladavajućem osjećaju melankolije prema svemu što se događa. Oboljela osoba, jer depresija je ozbiljan oblik oboljenja, sve više se povlači u sebe, osjećajući se praznom, i sve češće tužnom u razmišljanju o vlastitom egzistencijalnom mjestu u prostorima u kojima živi. Pritom ispoljava sve veću asocijalnost u ponašanju, uz gubitak interesa za brojne aktivnosti, kojima se normalno bavila prije nastupanja ovog oboljenja. Zatvaranjem u »dobrovoljnu

izolaciju« neumitno dolazi do prekidanja socijalnih veza s okolinom, te često i s najbližim članovima obitelji, što je pogotovo izraženo kod najtežih oblika depresija. Ulaskom u »mračni svijet beznađa« općim raspoloženjem sve više počinje dominirati strah i osjećaj nelagode glede budućnosti, uz učestalu bojazan prema potencijalno lošim događajima i okolnostima. Također, u uznapredovaloj fazi oboljenja pojavljuje se još mnoštvo simptoma, koji nedvosmisleno ukazuju na progres ovog stanja: pojavljivanje nesanice i nemogućnost normalnog noćnog odmora uslijed čestih prekidanja sna, shodno tome osobe su sve više razdražljive i znaju lako »planuti« za najmanju sitnicu, uslijed neredovitih životnih navika energija organizma je na niskom nivou i dolazi do brzog umiranja, ovisno o

reakciji neke osobe gube, dok neke dobivaju prekomjernu težinu. Nerijetko, oboljele osobe imaju česte suicidalne i destruktivne porive, posebice kada im negativno raspoloženje kulminira, zaposjedajući cijeli mentalni sklop.

Dr. Franjo Petreš, neurolog

Kronične bolesti su često puta praćene simptomima depresije, bez obzira na njihovo podrijetlo sve te bolesti izazivaju neizvjesnost u ishod liječenja, te sve to dovodi u stanje potištenosti i bezvoljnosti. Definitivno je dokazano u praksi, kako svi pacijenti oboljeli od malignih oboljenja boluju od depresije ili imaju jednu od epizoda depresivnosti. Neurotska depresija predstavlja jedno prolazno psihosomatsko stanje za čije liječenje je potreban adekvatan lijek, uz kontinuiranu liječničku pasku.

Nikako samostalno prekidanje terapije nije preporučljivo, niti samostalno određivanje kure liječenja. U svrhu poboljšanja općeg stanja najviše se koriste lijekovi iz grupe antidepresiva i ansiolitica, tzv. obična sredstva za smirenje. Način života i rada u mnogome utječe na poboljšanje stanja kod oboljelih osoba, i stoga se preporuča pojačana socijalizacija, uz što više kontakata s drugim ljudima. ■

Depresija kod mladih osoba

Jedan od negativnijih produkata suvremenog doba je i drastično snižena dobna granica osoba koje ispoljavaju prve simptome depresivnog oboljenja, te se ona sve više manifestira i kod maloljetnih osoba.

Saša Bukvić, diplomirani turizmolog i restaurator starog namještaja

Vješte ruke pretvorile su hobi u zanimanje

Dok iščekuje zaposlenje u struci, diplomirani turizmolog bavi se obnavljanjem starih komada pokućstva
Razgovor vodio: Dražen Prčić

Usurovom svijetu današnjice brojni su primjeri, kada temeljita naobrazba, često puta akademskog naslova, nije dovoljna za uposlenje u struci, već se, stjecajem životnih okolnosti, ljudi moraju snalaziti nekom drugom djelatnošću kao dodatnim zanimanjem. Primjer *Saše Bukvića* (1973.), diplomiranog turizmologa-geografa, koji se trenutačno umjesto svojim profesionalnim pozivom bavi restauriranjem starog namještaja, djelatnošću koja je proistekla iz njegova hobija, upravo najbolje potvrđuje aktualnu situaciju na »životnom tržištu«.

► **Otkuda se diplomirani turizmolog-geograf namjesto planovima za promicanje i razvoj turističke ponude našeg grada bavi umješnošću svojih ruku, kojima restaurira stare komade namještaja?**

Turizam sam diplomirao u Novom Sadu na katedri za turizam i geografiju i neko vrijeme sam radio u struci, no, već zadnjih šest godina ne mogu se zaposliti na poslovima u svezi sa svojom profesionalnom naobrazbom, te se bavim svojim davnim hobiem, koji je prerastao u svojevršno dodatno zanimanje.

► **U čemu se sastoji restauriranje namještaja i na koji način se ono vrši?**

Restauriranje podrazumijeva obnavljanje i popravak starih dijelova namještaja, bilo da je u pitanju antikni ili, na našim prostorima vrlo rašireni, tzv. paorski namještaj. Pojednostavljeno rečeno, barem glede komada s kojima ja najčešće imam posla, radi se o dijelovima namještaja koji su u vrlo lošem stanju, poluraspadajućem, i onda je na meni da »oživim« spomenutu starudiju i »udahnem« joj novi život. U tom složenom procesu, kada se radi o veoma oštećenim komadima, potrebno je bukvalno sve rastaviti, ojačati novim

dijelovima i, na koncu, sve sastaviti u prvobitno stanje.

► **Po svojoj bogatoj povijesti Vojvodina i njeni prostori, jamačno, moraju biti bogati i vrijednim komadima namještaja, koji se mogu naći u sačuvanom ili manje očuvanom obliku.**

Na vojvođanskim prostorima postoje od

se usavršavali, primjerice, u Njemačkoj ili Mađarskoj, dolazi do znatno sofisticiranije izrade i komada koji se danas generaliziraju pod nazivom stilski namještaj.

► **Od kojih se materijala najčešće izrađivao tadašnji namještaj?**

U najvećoj mjeri namještaj se izrađivao poglavito od jelovine (čamovina), nešto malo i od bukovine, a sve korišteno drvo kupovano je i donošeno sa strane, jer naši krajevi nisu dovoljno bogati ovim prirodnim materijalima. Ipak ima komada i od hrastovine, ali to je najčešće u okolini Sombora i pograničnim dijelovima sa susjednom Hrvatskom u kojoj je i najviše ima.

► **Po svim navedenim pokazateljima čini se, kako je namještaj u starijim vremenima predstavljao svojevrstan luksuz i nije bio dostupan baš svakoj ondašnjoj obitelji.**

Ukoliko razdvojimo pojam najobičnijeg »parasničkog« namještaja, koji je služio isključivo čistoj uporabnoj namjeni (garderoba, odlaganje stvari), vredniji komadi kvalitetnije i umjetničke izradbe predstavljali su svojevrstan luksuz i nisu bili dostupni baš svakom u tom vremenu. Pogotovu komadi koji su svojom umjetničkom odrednicom pratili i određene kulturne epohe. Glede financija treba imati u vidu kako se namještaj kupovao, ponajprije od majstora iz Budimpešte,

Sombora, Osijeka, za što je trebalo izdvojiti pozamašnije novčane iznose.

► **Na koncu, hoće li restauriranje posve zamijeniti temeljitu naobrazbu i profesionalni poziv turističnog djelatnika?**

Obje djelatnosti će ostati na prvom mjestu u mom sreću, ali ovisno od praktične životne situacije one će se naizmjenično smjenjivati jedna s drugom. ■

interesanijih dvije vrste namještaja, grupirane prema korijenima naroda i narodnosti koje su naseljavale regiju, a to su - kvalitetniji komadi iz šokačkog naslijeđa, te namještajne starine, koje su prevladavale kod njemačkog stanovništva. U prvo vrijeme to su bili jednostavniji komadi nešto grublje izrade, dok pojavom školo- vanih majstora iz srednje Europe, koji su

V I J E S T I

HNL

6. kolo, 9. rujna

Slaven B. – Hajduk 0:1

Dinamo – Kamen I. 2:0

Šibenik – Cibalia 1:0

Osijek – Zagreb 1:1

Varteks – Rijeka 2:1

Pula – Međimurje 3:0

Tablica: Dinamo 18, Hajduk 18, Zagreb 13, Varteks 13, Osijek 9, Šibenik 9, Pula 8, Rijeka 6, Međimurje 6, Slaven B. 3, Kamen I. 1, Cibalia 0

Pride

Cro cop prvak svijeta

Pobjedom u finalnoj borbi Pride Grand Prix protiv Amerikanca *Barnetta* najbolji hrvatski borac *Mirko »Cro Cop« Filipović* postao je i službeno najboljim na svijetu, a ovaj impresivan rezultat predstavlja krunu njegove sportske kari-

jere u ovom zahtjevnom boričkom sportu. Plasman u finale Filipović je izborio pobjedom u polufinalu protiv *Wanderleia* i potvrdio svoju superiornost na svjetskoj sceni, svladavši dva vrhunska borca u jednom danu završnih natjecanja u japanskoj Saitami pred 25.000 gledatelja.

Vaterpolo

Srbija prva, Hrvatska sedma

Vaterpolisti Srbije opravdali su status prvog favorita na Europskom prvenstvu u Beogradu i poslije velike borbe u dramatičnom finalu protiv Mađarske slavili su pobjedu (9-8) i naslov najbolje reprezentacije starog kontinenta. Poslije slabijih

igara u kvalifikacijskoj skupini Hrvatska je u razigravanju od 7-10. mjesta konačno zaigrala na nivou svoje reputacije i, na koncu, osvojila sedmo mjesto pobjedom protiv Njemačke (11-7), momčadi s kojom je u skupini remizirala (9-9) i praktično izgubila plasman u četvrtfinale.

Tenis

Sanja Ančić pobjednica Mestrea

Mlađa sestra drugog najboljeg hrvatskog tenisača *Marija Ančića*, *Sanja*, osvojila je prošle sedmice vrijedan naslov na 50.000\$ vrijednom Challengeru u talijanskom Mestreu i nastavila niz odličnih rezultata u posljednje vrijeme. Pobjedom u finalu nanizala je 13. uzastopni trijumf i treći uzastopni osvojeni turnir (Grado 25.000\$, Rimini 50.000\$)

US Open za Federera i Šarapovu

Švicarac *Roger Federer* i Ruskinja *Marija Šarapova* pobjednici su posljednjeg Grand Slam turnira sezone - US Opena. Do naslova su stigli pobjedama protiv Amerikanca *Roddicka* (6-2, 4-6 7-5, 6-1), odnosno Belgijanke *Henin-Hardenne* (6-4, 6-4). U juniorskoj konkurenciji Umažanin *Luka Belić* izborio je plasman u polufinale i navijestio svoju perspektivu u svijetu profesionalnog tenisa.

Košarka

Osiguran nastup na EP

Pobjedom protiv Latvije (78-70) u kvalifikacijama za EP u Španjolskoj 2007. godine hrvatska košarkaška reprezentacija definitivno je osigurala nastup na smotri najboljih europskih

momčadi. Četvrtom uzastopnom pobjedom Hrvatska je osvojila prvo mjesto u D kvalifikacijskoj skupini.

GENIUS MAXFIRE BLAZE2

Genius je u posljednjem desetljeću krupnim korakom stupio na igračko tržište i vrlo brzo se namjetnuo kao lider sa svojom MaxFire serijom gamepadova. Svi dobro pamtim ove legendarne igračke sprave koje podsjećaju na bumerang, a pored izgleda krasila ih je i više nego primamljiva cijena pa je Genius i u nas stekao veliki broj poklonika. Nakon pet verzija MaxFire G serije i ogromnog uspjeha koji je ta serija doživjela, Genius kao da se uspavao. To su iskoristili Logitech, Saitek i mnogo drugih tvrtki pa je »genij« vrlo brzo od lidera postao samo jedan u moru proizvođača igračke opreme. Ipak, sudeći po modelu Blaze2 i podacima koje smo nabavili, za Genius dolaze bolji dani.

Genius Blaze2 dolazi u prilično loše dizajniranoj i jeftinoj ambalaži, ali to nećemo uzeti za zlo jer je glavni zadatak ovakvog proizvođača biti što jeftiniji kako bi privukao kupce. Genius se, kao i Speed-Link i Logitech, odlučio za referentni PlayStation 2 dizajn na koji su mnogi ljubitelji igara, prije svega sportskih simulacija, navikli pa je razuman potez da se pobjednički tim ne mijenja. Ono što je osvježavajuće i što odskake od drugih modela jest izbor boja. Ovaj gamepad je bijele boje, a tipke, D-Pad i analogne palice obojeni su u narandžasto pa slobodno možemo reći da je ovaj model dosta ljepši od onih iz suparničkih skupina. Pored standardnih osam tipki, tu su još i dvije dodatne. »Turbo« može poslužiti kod arkanidnih igara gdje je potrebno više puta brzo stiskati jednu istu tipku, pa on obavlja ovu funkciju kako ne bi došlo do zamora u prstima, dok drugi taster služi za kontrolu analognog kretanja. Veza sa PC računalom se uspostavlja preko USB porta, a ovaj model je moguće povezati i na Sony PS2, što nismo vidali kod jeftinijih, žičanih modela. Još jedna prednost jest postojanje vibracije, što će najviše obradovati sve ljubitelje simulacije vožnji. Jedina mana ovog modela jest to što su analogne palice izrađene od plastike, a ne od gume pa je moguća pojava boli u palčevima poslije višesatnog igranja, ali to nije tako veliki problem, jer se toliko i ne treba igrati. Blaze2 odlično leži u rukama, idealne je težine i ostavlja dojam dugovječnosti. Kao i kod prošlih modela iz porodice MaxFire, najveći adut Blaze2 gamepada jeste cijena koja je dosta niža od konkurentskih tvrtki poput Logitech-a, Speed-Link-a i Saitek-a. Ako se u ove skore dane sa društvom zimate uz PES serijal ili neku drugu igru, razmislite o ovom proizvodu jer Genius MaxFire Blaze2 može ponuditi beskraju zabavu za jako malo novca.

PLAYER TRIOTEC DXM-1000

TrioTec DXM-1000 (High end digital DVD/DVX palyer), uz cijenu od 6000 dinara, pravi je jesenjski hit na domaćem tržištu. Podržava DivX 3.11 - 6.XX, Xvid 11.1x+, Mpeg 2/4, NERO, WMV 7.0+ formate, učitava titlove na hrvatskom (TXT, .SRT, SUB...), a također čita Mp3, WMA, AC-3, karaoke i jpeg formate. Ugrađeni su mu svi video i audio ulazi i izlazi, isto tako i integrirani DTS i DolbyProLogic dekoderi. Uz meni na hrvatskom jeziku, svaki zainteresirani pojedinac ga može posjedovati.

NAJTANJA FLASH MEMORIJA NA SVIJETU

Taiwan-ski PQI predstavio je najtanju flash memoriju na svijetu. U510 je tanka svega 3 milimetra, a površina kartice je 85 x5 4 milimetra. Kapacitet je čak 16 GB, a možete ga povezati s Vašim računalom uz pomoć USB 2.0 interface-a koji je integriran sa jedne od strana poput neke vrste klizača.

SUPARNIK IPOD-A - IRIVER E10

Ovaj suparnik iPod-u opremljen je sa 6 GB memorije, nekoliko sasvim zanimljivih tipki, a po deklaraciji može raditi 32 sata bez punjenja baterije. Ima mogućnost gledanja video materijala FlashLite, mogućnost daljinske kontrole TV prijemnika uz pomoć IR porta i podršku za MPEG4 format (nažalost, to je jedini podržani format). Za sada nije poznato kada će biti na tržištu i kolika bi mu mogla biti cijena.

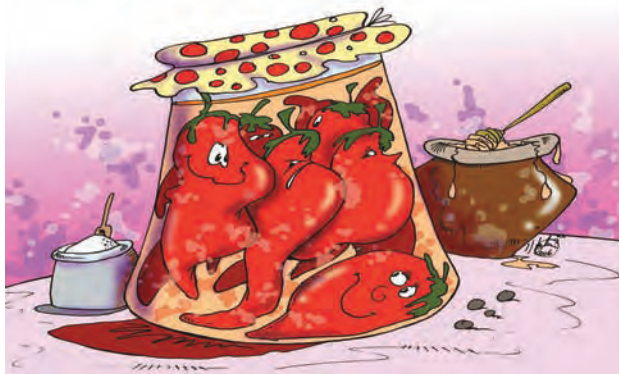
Priređuje: Siniša Jurić

GASTRONOMSKI KUTAK

Paprike u medu

Potrebno za 5 kg paprika
3 litra vode
1 litar sirčeta
200 g šećera
150 g soli
2 dcl meda
lovorov list, biber u zrnu
1 konzervans

Odabrati lijepe tzv paradajz paprike, mogu biti malo ljute, dobro oprati i saseći peteljke. Prokuhati vodu u koju smo dodali sirće, šećer, so,

med, nekoliko lovorovih listova, kesicu bibera u zrnu i jedan konzervans. Kuhati (bariti) paprike u ovako pripremljenom soku, vrlo pažljivo da nam se paprika ne bi oljuštala. Skuhane paprike redati u tegle, zatim tegle napuniti preostalom sokom. Tegle ne treba odmah zatvoriti već po potrebi dolijevati još soka i tek potom stavljati zatvarače ili celofan. Ovako pripremljene paprike ne mijenjaju boju i ostaju sjajne tijekom cijele zime. ■

Tradicionalni nogometni turnir mlađih uzrasta

U spomen na »Čika Vargu«

Na terenima NK »Bačka« proteklog vikenda održan je memorijalni turnir »Čika Varga Ladislav« nogometaša rođenih 1996. i 1997. godine

Piše: Dražen Prčić

U subotu i nedjelju (9. do 10. rujna) najstariji nogometni klub u zemlji, NK »Bačka« iz Subotice bii je domaćin trećeg po redu memorijalnog međunarodnog nogometnog turnira za mlađe uzraste, »Čika Varga Ladislav«. Uz odaziv velikog broja momčadi i više od 250 sudionika, zahvaljujući velikom zalaganju organizatora i pomoći sponzora, ovo lijepo sportsko natjecanje i druženje dobilo je zasluženi epitet najbolje organiziranog na našim prostorima.

SUBOTA, 9. RUJNA – TURNIR ZA 1997. GODIŠTE

Na turniru je sudjelovalo 16 momčadi, između ostalih »Bačka«, »Spartak«, »Osijek« (Hrvatska), »Bekescsaba« (Mađarska), Privatne nogometne škole »Petar Puača«,

»Siniša Mihajlović«, »Vrbas«, »Spektar – Sombor«, »Crvenka«...

Poslije velike borbe plasman u finale su izborile momčadi »Osijeka« i »Vrbasa«, a gosti iz Hrvatske suvereno su trijumfirali s 5-0 i zasluženno odnijeli pokal namijenjen najboljim. Treće mjesto osvojila je momčad »Spartaka«, dok je domaćin »Bačka« završila na četvrtom mjestu. Za najboljeg igrača proglašen je Josip Špoljarić (Osijek), dok je najbolji strijelac Luka Sili (Bačka)

NEDJELJA, 10. RUJNA – TURNIR ZA 1996. GODIŠTE

Na turniru je sudjelovalo 12 momčadi: »Bačka«, »Osijek«, »Palić«, »Rad«, »Spartak«, »Subotica«, Privatne nogometne škole »Petar Puača«, »Siniša

Mihajlović«, »Vrbas«, »Spektar-Sombor«, »Radnički Sombor«, »Zrenjanin«.

Baš kao i u godinu dana mlađoj starosnoj konkurenciji, slavili su Osječani, svladavši u finalnom duelu vršnjake iz škole »Siniša Mihajlović« poslije boljeg izvođenja penala (2-1), nakon što je u regularnom dijelu susret završio 1-1. Treće mjesto osvojila je momčad »Radničkog«, a ponovno je četvrta bila »Bačka«

Odličnoj organizaciji turnira svojim sponzorskim udjelom pridonijeli su: »Sinalco«, »Pionir«, *Jakov Bedić i Ivan Gurinović*, dok je stanke između susreta atraktivnim nastupima obogatila plesna škola »Stars« iz Subotice.

Ivica Francišković, roditelj i član Organizacijskog odbora

Drago nam je što smo uspjeli, prema svim pohvalama, uspješno organizirati treći po redu memorijalni nogometni turnir »Čika Varga Ladislav« na kojemu je sudjelovalo 28 nogometnih momčadi s preko 250 malih nogometaša. Natjecanje je zahvaljujući odazivu momčadi iz Hrvatske i Mađarske, imalo međunarodni karakter, a uz kvalitetnu sportsku borbu postignut je i najvažniji cilj olicen u druženju i međusobnom upoznavanju djece iz različitih sredina. Ukoliko uspijemo, želja nam je organizirati i zimski turnir pod balonom u Dudovoj šumi.

Branislav Franić, trener ŽOK »Spartak« iz Subotice

U novu ligašku sezonu »golubice« iz ženskog odbojkaškog kluba »Spartak« ući će predvođene novim trenerom, iskusnim hrvatskim stručnjakom *Branislavom Franićem*, koji je neposredno pred početak pripremnog perioda stigao iz Osijeka. U svojoj dugogodišnjoj karijeri trenirao je mnoge muške i ženske sastave, radio u Zagrebu (Mladost) i Osijeku, a trenutačno je angažiran i na mjestu izbornika ženske kadetske reprezentacije Hrvatske.

► **Vaš dolazak na mjesto prvog stratega jednog od najuspješnijih sportskih kolektiva u gradu izazvao je svojevrsno iznenađenje u javnosti. Kako je došlo do Vašeg profesionalnog angažmana u Subotici?**

Najzaslužniji za moj dolazak je jamačno *Zoran Olajić* s kojim se poznajem više godina i na njegov poziv, s obzirom na to da sam trenutačno bio slobodan, odlučio sam prihvatiti

mjesto prvog trenera u ŽOK »Spartak«.

► **Kakvi su prvi dojmovi nakon nepunih mjeseca dana od preuzimanja ekipe?**

Dojmovi su odlični i rekao bih da nema tu velike razlike. Osijek ili Subotica, to su dvije vrlo slične sredine, a što se tiče prijašnje suradnje ona je uspostavljena još prije nekoliko godina u obliku odigravanja brojnih prijateljskih susreta. Mentalitet je sličan i nije bilo nikakvih problema glede adaptacije na novu sredinu.

► **Prošlogodišnja ekipa »Golubica« pretrpjela je velike promjenu u odnosu na postavu koju ste zatekli dolaskom u klub. Kako ocjenjujete igrački kadar koji imate na raspolaganju?**

Iz kluba je otišlo nekoliko kvalitetnih igračica, koje su karijere nastavile u inozemstvu i drugim sredinama, a s preostalim dijelom igračkog kadra ostaje nam da pokušamo

Prvi dojmovi su odlični

U odnosu na prošlu sezonu iz prve postave nedostaje nekoliko najboljih igračica, ali unatoč tome nastajat ćemo stvoriti novu ekipu spremnu da ponovi prošlogodišnji rezultat

Razgovor vodio: Dražen Prčić

ponoviti prošlogodišnji rezultat osvajanjem četvrte pozicije u ligaškom natjecanju. Trebat će puno rada i zalaganja, uz to su dovedene još dvije-tri djevojke sa strane i probat ćemo stvoriti jednu novu postavu.

► **U sklopu započetih priprema nedavno ste se vratili s turnira u Slovačkoj, gdje ste zauzeli treće mjesto. Što biste izdvojili glede ovog prvog inozemnog nastupa Vaše ekipe?**

U Slovačkoj smo ostvarili nastup izvan mojih očekivanja, djevojke su dale sve od sebe – najviše što u ovom času mogu. Koliko je to u relaciji s drugim ekipama ostaje nam da vidimo u bliskoj budućnosti, kada nas čekaju novi susreti u sklopu priprema za iduću ligašku sezonu. Na ovom solidno jakom natjecanju smo izborili dvije pobjede i tri poraza, što nam je u konačnici donijelo treće mjesto. Moram naglasiti kako su dva poraza bila s tijesnim rezultatom od 3-2 u setovima.

► **Ligaško natjecanje u Prvoj ligi počinje tek u mjesecu studenom i vjerojatno ostaje još dosta vremena za uigravanje svih pozicija u ekipi.**

Ima još dosta vremena, i vjerujem da ćemo se uspjeti dobro pripremiti za novo prvenstvo, ali se također nadam još nekim pojačanjima koja su najavljena.

► **S obzirom kako ste preuzeli sastav u stvaranju vrlo vjero-**

jatno će i neke mlađe igračice sustavno dobivati priliku zaigrati u prvoj momčadi. Koliko je potrebno vremena za formiranje jedne kvalitetne odbojkašice spremne za teret nastupanja u prvoligaškoj konkurenciji?

Za formiranje jedne solidne, kvalitetnije igračice potrebno je barem minimum pet godina kontinuiranog radnog procesa, uz jamačno adekvatnu količinu urođenog talenta. Opet, kod dječaka je to nešto brže i oni mogu u kraćem periodu izboriti svoje mjesto u prvoj momčadi.

► **Što je, po Vašem mišljenju, najvažnije u procesu stvaranja jednog budućeg igrača ili igračice?**

Mislim da je u prvom planu ipak voljni moment i spremnost na ozbiljan i mukotrpan sportski rad. Iako se smatra, kako je dominantan faktor visina, ipak nije sve samo u njoj, igrač ili igračica moraju biti okretni, brzi, dinamični...

► **Kao stručnjak koji dolazi iz svijeta hrvatske odbojke, a ove sezone ćete biti angažirani u radu s jednom ekipom iz Vojvodine, tj. Srbije, kako biste ocijenili trenutačni odnos stanja ovog sporta u ove dvije susjedne zemlje.**

Generalno bih rekao kako je, primjerice, muška odbojka daleko ispred u Srbiji, dok je hrvatska ženska odbojka, čini mi se, jedan korak ipak ispred.

Poraz Mletaka od Neretvana

Priredio: Zdenko Samaržija

14. rujna 1937. godine umro je *Tomaš Masaryk*, češki znanstvenik i političar te češkoslovački državnik. Djelujući na praškom sveučilištu znatno je utjecao na hrvatske političare, znanstvenike te kulturne, sportske i javne djelatnike.

14. rujna 1982. godine poginula je *Grace Kelly*, princeza Monaka i bivša glumica.

15. rujna 1830. godine puštena je u promet željeznica, koja je povezala Liverpool i Manchester.

15. rujna 1891. godine rođena je Agatha Christie, engleska spisateljica kriminalističkih romana.

15. rujna 1963. godine umro je u Zagrebu hrvatski pisac pripovjedaka i romana *Slavko Kolar*.

16. rujna 1905. godine rođen je u Zadru hrvatski književnik *Vladan Desnica*. Svojim je djelima stvorio osebujan literarni stil povezujući filozofiju nade i optimizma sa sudbinama dalmatinskih seljaka i građana u nesklonim vremenima ratova i totalitarnih režima. Najvažnija su mu djela novele *Spiriti* i *Sveti Sebastijan* te romani *Zimsko ljetovanje* i *Proljeća Ivana Galeba*. Umro je 4. ožujka 1967. u Zagrebu.

17. rujna 1745. godine rođen je *Mihail Ilarionovič Kutuzov*, ruski general i vojskovođa, koji se istaknuo u ratovima protiv *Napoleona*.

18. rujna 887. godine u podbiokovskom kanalu kod Makarske Neretvani su nanijeli Mlečanima katastrofalan poraz. Neretvanska Kneževina, mala i neovisna hrvatska kneževina, rasprostirala se u delti Neretve i po obližnjim dalmatinskim otocima. Njihova ekspanzija smetala je mletačkim namjerama te su Venecijanci sklopili i međunarodne ugovore s franačkim vladarima protiv Neretvana. Nakon diplomatske podrške, Mlečani su poduzeli nekoliko pohoda protiv Neretvana. U ljeto 887. godine, piše mletački ljetopisac *Ivan Đakon*, podigao je duž *Petar Kandijano* 12 brodova u rat protiv Neretvana. Međutim, ekspedicija je završila katastrofalnim porazom, a Kandijano je poginuo. Taj poraz te još neke odlučne akcije vladara drugih hrvatskih kneževine prisilile su Mlečane na potpisivanje nepovoljnoga mira te loših trgovačkih ugovora pa i plaćanje danka za plovidbu Jadranom.

18. rujna 1895. u Splitu je rođen *Ivo Tijardović*, hrvatski skladatelj, kazališni organizator i direktor, diplomirani glumac i scenograf, autor popularnih opereta *Mala Floramy* i *Splitski akvarel*. Umro je 19. ožujka 1976. godine u Zagrebu. Diplomirao je arhitekturu u Beču, no od 1922. godine sav se posvetio kazalištu, radeći u splitskom kazalištu sve što treba. Nakon svršet-

ka Drugoga svjetskog rata bio je intendant HNK u Zagrebu. Napisao je mnoga glazbena djela, većinom po svome libretu, koristeći motive dalmatinske tradicijske glazbe.

18. rujna 53. godine nakon Krista rodio se rimski vojskovođa i car Trajan.

18. rujna 1851. godine izašao je prvi broj *New York Timesa*.

19. rujna 1928. u Slimenu pokraj Omiša rođen je *Josip Pupačić*, hrvatski književnik i znanstvenik. Poginuo je 23. svibnja 1971. godine u zrakoplovnoj nesreći na Krku.

19. rujna 1922. godine rođen je *Emil Zatopek*, čehoslovački atletičar, dugoprugaš Emil Zatopek. Na Olimpijskim igrama u Helsinkiju 1952. godine osvojio je zlatne medalje na 5000 m, 10.000 m i u maratonu.

19. rujna 1928. godine prikazan je u nekom Broadwayskom kinu prvi crtani film s Miki Mausom.

20. rujna 1863. umro je *Jacob Grimm*, njemački književnik, lingvist, sakupljač narodnoga blaga i pisac bajki. S bratom Wilhelmom objavio je *Pepeljugu*, *Snjeguljicu*, *Trnoružicu*, *Ivicu* i *Maricu*, i mnoge druge bajke.

11. rujna 1859. godine rođen je u Senju *Vjenceslav Novak*, hrvatski romanopisac, dramatičar, feljtonist, glazbeni kritičar i pedagog. U hrvatsku književnost uveo je socijalne teme iz velegradskoga života te s mnogo simpatije opisivao život radničkih obitelji. Objavio je pripovijesti *U glib*, *Nezasitnost* i *bijeda*, *Iz velegradskog podzemlja* te roman *Posljednji Stipančići*. Umro je u Zagrebu 20. rujna 1905. godine skrhan problemima mnogobrojne obitelji i napornim radom.

20. rujna 375. godine prije Krista rođen je *Aleksandar Veliki*. Sin *Filipa*, kralja *Pele*, i Grkinje *Olimpije*, nije imao sretno djetinjstvo. Svađe između oca i majke bile su svakodnevne, a često je gledao očevo nasilničko ponašanje. Nekoliko godina odgajatelj mu je bio *Aristotel*, atenski filozof, no osim sklonosti ka znanju, nije u Aleksandra uspio usaditi pozitivne etičke vrednote. Otac mu je ostavio odlično organiziranu i motiviranu vojsku i Aleksandar je krenuo u osvajanja i širenje grčke kulture. Nakon osvajanja Perzije, tj. cijele Mezopotamije, Iranskog visočja i Bliskoga istoka, Aleksandar je osvojio Egipat te krenuo do granica Kine, a odatle prema Indiji. Tu mu je vojska otkazala poslušnost i on se vratio u Mezopotamiju, gdje je ubrzo i umro. Aleksandar je na čelo pokorenih država postavljao sebi odane ljude, većinom vojskovođe. U zemljama koje je osvojio, osnivao je gradove, kulturna, upravna i trgovačka središta u kojima su se isprepleтали različiti jezici i kulture. U gradovima su osnivane knjižnice (najpoznatija je bila u egipatskoj Aleksandriji) u kojima je prikupljano sve tadašnje znanje. Budući da je cijelim ovim razdobljem dominirala grčka kultura, nazivamo ga razdobljem helenizma (ime Heleni Greima su dali Rimljani). Nakon Aleksandrove smrti njegovo se carstvo raspalo, a nove države (diadohe), sada neovisne, postale su gospodarski i kulturno vrlo snažne.

20. rujna 1934. godine rođena je *Sophia Loren*.

HRVATSKI MAJSTOR BORILAČKIH VJEŠTINA, POBJEDNIK NAJVEĆEG PRIDE TURNIRA U TOKIJU (NA SLICI)	STARO PLEME U DACIJI, UZ RJEKU TISU	KRALJICA SPORTSKIH IGARA	ZRAKO- PLOVSTVO	"TOYOTIN" TERENAC	KLIP U CILINDRU STAPNIH STROJEVA	PLEMENITA ŽIVOTINJA	PALMA TROPSKE AZIJE							
LJETOVA- LISTE, PODNO BIOKOVA														
PRONA- LAZAC, IZUMITELJ														
RAZDVA- JANJE ONOG ŠTO JE ZASI- VENO														
SVRŠETAK, KONAC				BOJA U KARTANJU MANE- KENKA BUNDCHEN										
POZADI, IZA						SUPROTNI VEZNIK SOL OCTENE KISELINE								
LAŽNA PRETPOS- TAVKA, IZMISLIJO- TINA							POKRETAČ, POTICA- TELJ							
SASTAVNI VEZNIK		POVIŠENI TON "A" DOVEDE- NOST NA PROSJAČKI ŠTAP			"KALCIJ" GRAD MUDRACA TALESA									
LENA OLIN			ARAPSKA DRŽAVA TJELESNI STRAŽARI RIM, IMPE- RATORA											
IZBACITI ZRNO ILI SAČMU IZ VATRENOG DRUŽJA						 U DOBROJ FORMI, SPREMAN ZA DOBRE REZULTATE	PIRINEJ- SKA DIVOKOZA							
SVADBA			ANTIČKA DRŽAVA NA PODRUČJU IRANA SVEČANI PLES			SLUŽBENIK POREZNE UPRAVE LUKA NA JUGU ITALIJE								
HRVATSKI SLIKAR, IZVOR				DRŽAVNI SOCIJA- LIZAM NASRTAJI						"RADIJUS" GRADIĆ U GORSKOM KOTARU				
GLASAC NA IZBORIMA					GLASNIK NA BRZOM KONJU ORKESTAR OD 5 GLAZ- BENIKA					SEVERINA VUČKOVIĆ STARI PRO- KUŠANI RATNICI				
GRAD U ITALIJI (UTRKE FORMULE 1)					PJEVAČKI ZBOR OTILJA OD MILJA			MIŠOLIKI SUMSKI KUKCOJEDI POTKROV- LJE						
DOBITAK, KORIST (NA ORI- JENTU)			VRAĆANJE MONDENI PREDIO LOS ANGELES					AMERIČKA GLUMICA, LAURA ISPAŠTA- NJE ZBOG GRIJEHA						
SASTAVIO: IVICA ŠUBAT	TUČI ŠIBOM NAPLAVINA					PIĆE HRVATSKI RUKOMETNI TRENER, VATROSLAV								
RAZJEDI- NJENOST, NESLOGA									ŽENSKO IME ZLATKO KAUZLARIĆ ...					
LJETOPISI, GODIŠ- NJACI					DJEČJA VIOLINA DARUVAR- SKI SLIKAR ZDRAVKO						"FOSFOR" FILM AKIRE KUROSAWE			
BAKA U PRIMORJU				LOŠA SREĆA, "SMOLA" LAURENCE OLIVIER			PISARI, BILJEŽ- NICI "RUTENIJ"							
UREĐAJ KOJI STVARA ELEKTRO- MEHANIČKO TITRANJE								NAPRT- NJAČA, RUKSAK "DUŠIK"						
SIROVINA ZA IZRADU UMJETNOG KAČUČKA						VELIKI JUNAK								

RJEŠENJA:

PAU GASOL, ESTONIJA, TERCIJAR, RAŽE, AKI, ONA, KROS, V, KORIDA, AŠ, KUĆA, RAVAN, RM, ARAPOV, E, DENIS LATIN, PUMA, IND, LAZAR, GORAN, N, ATAKIRANJE, ARA, SLAVUJ, KAMP, IL, SPIS, SCI, K, OPNA, EL, TONIKA, ČELAV, MALAVI, ANTENAT, IVO TIJARDOVIĆ, T, N, KUTER, RAA, IDR, AMERIGO VESPUCCI, RORA, UNA, TICALO

PETAK 15. 9. 2006.

HRT 1

06.45 TV raspored
 06.50 TV kalendar
 07.00 Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 Čarolija 8., serija
 10.00 Vijesti
 10.15 Ed 3., serija
 11.00 Crveni dosjei: Sovjetski propagandni stroj, dokumentarna serija
 12.00 Dnevnik
 12.30 Protiv vjetra i oluje, serija
 13.20 Oprah Show
 14.05 Vijesti
 14.15 Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 14.25 Poslijepodnevna premijera: Billov dvostruki život, kanadski film
 15.50 Skica za portret
 16.00 Vijesti
 16.10 Vrijeme sutra
 16.15 Svijet prema Jimu 3., humoristična serija
 16.40 Villa Maria, serija
 17.30 Hrvatska danas
 17.50 Vrijeme sutra
 17.55 Luda kuća, serija
 18.35 Dramska serija
 19.20 Znanstvene vijesti
 19.30 Dnevnik
 20.05 Čarolija 8., serija
 21.05 Apollo 13, američki film
 23.25 Vijesti dana
 23.40 Vijesti iz kulture
 23.50 Gospodari pakla 4.: Na vratima pakla, britanski film
 01.20 Zapovijedi, američki film
 02.45 Terorist, britanski film
 04.25 Svijet prema Jimu 3., humoristična serija
 04.45 Joey, humoristična serija
 05.05 Direkt
 05.35 Oprah Show
 06.20 Moja žena i djeca, humoristična serija
 06.45 Protiv vjetra i oluje, serija

HRT 2

08.00 TV vodič, panorame turističkih središta Hrvatske
 08.25 TV raspored
 08.30 TV kalendar
 08.40 Teletubbies, lutkarska serija
 09.05 Dennis, crtana serija
 09.30 ŽUTOKLJUNAC
 10.25 Dečko ili cura?, serija za mlade
 10.50 Život pred nama, serija
 11.40 Daleke obale, serija
 12.25 Načelnica 2., miniserija

13.40 Mučke 6., humoristična serija
 14.30 M.A.S.H. 2., humoristična serija
 14.55 Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 15.10 Vijesti za gluhe
 15.25 Julia 2., serija
 16.20 Jack i Bobby, serija
 17.00 TV raspored
 17.05 Đuka i Maca: Volim jesen kad mrazevi padnu emisija pučke i predajne kulture
 17.35 Povijesne legende 5.: Smrt u ponoć posljednji ruski car
 18.30 Direkt
 19.05 Vijesti iz kulture
 19.10 Bitka planeta, crtana serija
 19.35 Moja žena i djeca, humoristična serija
 20.05 Allo, allo 5. humoristična serija

20.35 Joey, humoristična serija
 21.00 Inspektor Montalbano: Paukovo strpljenje, talijanski TV film
 22.50 Vijesti na drugom
 23.00 Zakon i red: Odjel za žrtve 6., serija
 23.40 Cirkus, serija
 00.35 8 jednostavnih pravila za dečke moje kćeri tinejdžerice 2., humoristična serija
 00.55 Vijesti na drugom
 01.00 Pregled programa za subotu

07.00 Hlapićeve nove zgode, crtana serija
 07.25 Power Rangers, serija
 07.50 Šaljivi kućni video
 08.20 Život na jezeru, serija
 09.00 Zemlja strasti, serija
 09.50 Vrtlarova kći, serija
 10.50 VIP DJ, glazbena emisija
 11.35 Svi vole Raymonda, serija
 12.35 Policajci s plaže, serija
 13.40 Sudnica Melani Vukmirice, court show
 14.35 Vrtlarova kći, serija
 15.35 Zemlja strasti, serija
 16.30 Rebeca, serija

17.20 Vijesti Nove TV
 17.30 Rebeca, serija
 18.20 Sudnica Melani Vukmirice, court show
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.05 Dvoboj, talk show
 21.05 Kobno izgaranje, igrani film
 22.45 Vijesti Nove TV
 22.55 Seinfeld, serija
 23.25 National Geographic report: Predatori - borba za život
 23.30 Dva metra pod zemljom, serija
 00.25 Slike zločina, igrani film
 01.55 Dvoboj, talk show
 02.50 Dream Team, serija
 03.40 Dnevnik Nove TV
 04.25 Kraj programa

06.05 Školske tajne, dramska serija (R)
 06.55 Beyblade G, crtana serija
 07.15 Fifi, crtana serija
 07.30 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija (R)
 07.55 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
 08.25 Sam svoj majstor, humoristična serija (R)
 08.50 Bračne vode, humoristična serija (R)
 09.15 Roseanne, humoristična serija (R)
 09.45 Sudnica, show (R)
 10.40 Ekkluziv, magazin (R)
 11.15 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 11.45 Vijesti, informativna emisija
 11.50 Big Brother, reality show (R)
 12.50 Macho muškarci, telenovela
 13.45 Začin života, telenovela
 14.40 Školske tajne, dramska serija
 15.30 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
 15.55 Pod istim krovom, humoristična serija
 16.25 Sam svoj majstor, humoristična serija
 16.50 Bračne vode, humoristična serija
 17.20 Roseanne, humoristična serija
 17.45 Sudnica, show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Eksploziv, magazin
 19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.05 Big Brother, reality show
 22.10 Idiot u uniformi, igrani film, komedija
 23.45 Vijesti, informativna emisija
 23.55 Big Brother, reality show
 00.05 Fatalni susret, igrani film, drama
 01.30 Narod protiv Larrya Flynta, igrani film, drama (R)
 03.40 Big Brother, reality show

SUBOTA

HRT 1

07.35 TV raspored
 07.40 TV kalendar
 07.50 Vijesti
 07.58 Vrijeme danas
 08.00 Slavni parovi: Billie Wilder i Marilyn Monroe
 08.25 Kinoteka komedije Prestona Sturgesa: Ledi Eve, američki film
 09.55 TV raspored
 10.00 Vijesti
 10.15 Ed 3., serija
 11.00 Supervulkan istina o Yellowstoneu
 12.00 Dnevnik
 12.15 TV kalendar
 12.30 Protiv vjetra i oluje, serija
 13.15 Prizma, multinacionalni magazin
 14.00 Vijesti
 14.12 TV raspored
 14.20 Apollo 13, američki film
 16.35 Vijesti
 16.50 Villa Maria, serija
 17.40 Dnevnik velikih mačaka 6.
 18.35 TV Bingo Show
 19.15 LOTO 7/39
 19.30 Dnevnik
 20.05 Lažljivac, američki film
 21.35 Vijesti dana
 21.50 Vijesti iz kulture
 22.00 Morrissey, snimka koncerta
 23.05 Besmrtnost, britanski film
 00.40 Paklena igra, kanadsko američko britanski film
 02.15 Zid tajna, kanadsko američki film
 03.45 Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 03.55 Nevjerojatne priče 2.: Najveća bundeva
 04.20 Slavni parovi: Billie Wilder i Marilyn Monroe
 04.50 Dadijljine pustolovine, američki film
 06.30 Protiv vjetra i oluje, serija

HRT 2

07.30 Panorame turističkih središta Hrvatske
 08.20 TV raspored
 08.25 ŽUTOKLJUNAC
 09.20 Parlaonica

16. 9. 2006.

10.15 Sportske igre mladih (11/12)
10.30 Život pred nama, serija
11.20 TV raspored
11.25 Kućni ljubimci
11.55 Duhovni izazovi međureligijski magazin
12.10 Načelnica 2., miniserija
13.25 Na rubu znanosti: William Engdahl
14.25 Automagazin
15.05 Julia 2., serija
15.55 Jack i Bobby, serija
16.40 Uspom Kine: Grad snova, dokumentarna serija
17.35 Vijesti iz kulture
17.45 Dadiljine pustolovine, američki film
19.30 Nevjerojatne priče 2.: Najveća bundeva
20.00 Hrvatska nogometna liga emisija
20.10 HNL: Hajduk Varteks, prijenos
22.05 Hrvatska nogometna liga emisija
23.10 Zakon i red: Odjel za žrtve 6., serija
23.50 Cirkus, serija
00.45 8 jednostavnih pravila za dečke moje kćeri tinejdžerice 2., humoristična serija
01.05 Pregled programa za nedjelju

06.10 Pokemon 7, crtani film
07.45 Ninja kornjače 2, crtana serija
08.35 Power Rangers, serija
09.25 Yu-Gi-Oh GX, crtana serija
10.25 Rodney, serija
11.25 Čarobnice, serija
12.20 Smallville, serija
13.15 Kuća na plaži, serija
14.10 Topli obrok Jamieja Olivera, kulinarski show
15.05 Navigator, nautički magazin
15.35 Automotiv, auto moto magazin
16.05 Policijska pravda 2, igrani film
17.40 Vijesti Nove TV
17.50 Istraga, kriminalistički magazin
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Zuhra light show, zabavna emisija

21.10 Shaft, igrani film
23.00 Lažna obećanja, igrani film
00.45 VIP DJ, glazbena emisija
01.20 Na rubu zakona, serija
02.10 Dnevnik Nove TV
02.55 Kraj programa

06.45 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija (3 epizode)
07.20 Battle B-Daman, crtana serija
07.45 Jagodica Bobica, crtana serija
08.05 Trollz, crtana serija
08.30 Nikola, humoristična serija (2 epizode)
09.25 Lud za tobom, humoristična serija
09.50 Pravi poziv, akcijsko-fantastična serija
10.35 Zabranjena ljubav, sapunica (5 epizoda) (R)
12.55 Everwood, dramska serija
14.15 Zapleši sa mnom, igrani film, glazbena drama
15.50 Big Brother, reality show (R)
17.40 Zvijezde Extra: Najluđui TV trenuci #1, zabavna emisija

18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Žuta minuta, zabavna emisija
20.05 Đavolje ždrijelo, igrani film, triler
22.05 Big Brother, reality show
22.55 Preživjeti igru, igrani film, akcijski
00.35 Big Brother, reality show
00.45 Playboy: Senzualna opsosija, igrani film, erotski
02.20 Idiot u uniformi, igrani film, komedija (R)
03.50 Fatalni susret, igrani film, drama (R)
05.15 Big Brother, reality show

NEDJELJA 17. 9. 2006.

07.10 TV raspored
07.15 TV kalendar
07.25 Vijesti
07.30 Legend of Johnny Lingo, novozelandski film za djecu
09.00 Nove pustolovine medvjedića Winnieja Pooha

09.25 Lilo i Stitch
09.45 Vijesti
10.00 41. vinkovačke jeseni prijenos svečanog mimohoda
11.30 Lud bi bio, ko bi zamjerio, emisija pučke i predajne kulture
12.00 Dnevnik
12.15 TV kalendar
12.30 Plodovi zemlje
13.25 Split: More
14.00 Škrinja: Klavir
14.55 Svirci moji (7/8)
15.45 Tajni život umjetničkih djela 3., dokumentarna serija
16.40 O.C. 2., serija
17.25 Vijesti
17.40 Nothing to Lose, američki film
19.15 LOTO 6/45
19.30 Dnevnik
20.05 Leti leti hrvatski film
21.10 Vijesti dana
21.25 Vijesti iz kulture
21.35 Evergreen: Pješčani planet, američki film
23.55 Mediteran, miniserija
01.25 Alias 4., serija
02.10 Siska 5., serija
03.10 Las Vegas, serija
03.55 Nevjerojatne priče 2.
04.20 Simpsoni 16., humoristična serija
04.45 Slobodna zona, kratki dokumentarni film
04.55 Plodovi zemlje
05.45 Opera Box
06.15 Split: More

08.00 TV vodič, panorame turističkih središta Hrvatske
09.05 TV raspored
09.10 Slovenska filharmonija, dirigent Kitayenko
10.45 TV raspored
10.50 Biblija
11.00 Novo Čiče: Misa, prijenos
12.00 Opera Box
12.35 Mir i dobro
13.10 Julia 2., serija
14.00 Jack i Bobby, serija
14.40 Mediteran, miniserija
16.15 Vijesti iz kulture
16.25 HNL: Zagreb Dinamo, prijenos
18.20 Dokumentarni program
19.30 Magazin nogometne Lige prvaka
20.05 Alias 4., serija
20.50 Simpsoni 16., humoristična serija
21.15 Siska 5., serija
22.20 Las Vegas, serija
23.05 Zakon i red: Odjel za žrtve 6., serija
23.45 Cirkus 2., serija
00.40 8 jednostavnih pravila za dečke moje kćeri tinejdžerice 2., humoristična serija
01.00 Pregled programa za ponedjeljak

06.25 Pokemon 7, crtani film
08.00 Ninja kornjače 2, crtana serija
08.45 Power Rangers, serija
09.35 Yu-Gi-Oh GX, crtana serija
10.35 National Geographic report: Predatori - borba za život
10.45 Partneri, igrani film
12.20 Pitanje pravde, igrani film
14.10 Shaft, igrani film
16.00 Žena iz snova, reality show
17.05 Vijesti Nove TV
17.15 Pevecov kutak
17.15 Naša mala klinika, serija
18.15 Red Carpet, zabavna emisija
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Danielle Steel: Promjene, igrani film
21.45 Epicentar, informativno zabavna emisija

NEDJELJA

22.45 U ime moje kćeri,
igrani film
00.25 Zuhra light show,
zabavna emisija
01.30 VIP DJ, glazbena emisija
02.05 Na rubu zakona, serija
02.55 Dnevnik Nove TV
03.40 Kraj programa

07.00 Dexterov laboratorij,
crtana serija
07.25 Fifi i cvjetno društvo,
crtana serija
07.50 Battle B-Daman,
crtana serija
08.10 Trollz, crtana serija
08.30 Nikola, humoristična serija
(2 epizode)
09.25 Pravi poziv, akcijsko-
fantastična serija
10.15 Cijena savjesti, dramska
serija (2 epizode)
11.45 Policajac s Petlovog brda,
dramska serija
12.30 Tulum koji jedva čekam,
igrani film, komedija
14.10 Đavolje ždrijelo, igrani film,
triler (R)
16.05 Salto, zabavna emisija

17.05 Vladarice Playbojevog
carstva, reality show
18.05 Ekkluziv, magazin
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Big Brother, reality show
20.05 CSI, kriminalistička serija
21.00 Zakon braće,
kriminalistička serija
21.50 FBI: Istraga, dokumentarno-
kriminalistička serija
22.45 Novi forenzičari,
dokumentarno-
kriminalistička serija
23.35 Autopsija, dokumentarno-
kriminalistička serija
00.05 Big Brother, reality show
00.15 Preživjeti igru, igrani film,
akcijski (R)
01.50 Playboy: Senzualna
opsesija, igrani film,
erotski (R)
03.30 Big Brother, reality show

PONEDJELJAK

18. 9. 2006.

06.45 TV raspored
06.50 TV kalendar
07.00 Dobro jutro, Hrvatska
09.10 Čarolija 8., serija
10.00 Vijesti
10.15 Ed 3., serija
11.00 Crveni dosjei: Tajna
sovjetska lunarna misija,
dokumentarna serija
12.00 Dnevnik
12.15 TV kalendar
12.30 Protiv vjetra i oluje, serija
13.20 Oprah Show
14.05 Vijesti
14.13 Vrijeme danas
14.15 Skica za portret
14.25 Obiteljske priče: Nevidljivo
dijete, američki film
15.55 Vijesti
16.05 Vrijeme sutra
16.10 Svijet prema Jimu 3.,
humoristična serija
16.30 Villa Maria, serija
17.20 Hrvatska danas
17.45 Luda kuća, serija
18.25 Novo doba, dramska serija
19.30 Dnevnik
20.05 Čarolija 8., serija
21.05 Magazin
22.00 Vijesti dana
22.15 Vijesti iz kulture
22.25 Ljetni hit: Angie,
američki film
00.15 Dobro ugođena večer:
Luzern festival G. Mahler:
2. simfonija u cmolu
01.40 Nevidljivo dijete,
američki film
03.10 Svijet prema Jimu 3.,
humoristična serija
03.30 CSI: Miami 3., serija
04.15 Slobodna zona, kratki
dokumentarni film
04.25 Oprah Show
05.10 Magazin
06.00 Protiv vjetra i oluje, serija

08.00 TV vodič, panorame
turističkih središta Hrvatske
08.25 TV raspored
08.30 TV kalendar
08.40 Teletubbies, lutkarska serija
09.05 Dennis, crtana serija
09.30 ŽUTOKLJUNAC
10.25 Dečko ili cura?,
serija za mlade
10.50 Život pred nama, serija
11.40 Nisam Rappaport,
američki film

13.50 Mučke 6.,
humoristična serija
14.40 M.A.S.H. 2.,
humoristična serija
15.05 Slobodna zona, kratki
dokumentarni film
15.15 Vijesti za gluhe
15.30 Julia 2., serija
16.20 Jack i Bobby, serija
17.00 TV raspored
17.05 Teta Liza, emisija pučke i
predajne kulture
17.35 Povijesne legende 5.:
Gusarsko zlato za Englesku
18.30 Direkt
19.05 Vijesti iz kulture
19.10 Bitka planeta, crtana serija
19.35 Moja žena i djeca,
humoristična serija
20.05 Allo, allo 5.
humoristična serija
20.35 Odmori se, zaslužio si
dramska serija
21.15 CSI: Miami 3., serija
22.00 Opatijske serenade
Ljubo Kuntarić
23.40 Vijesti na drugom
23.50 Zakon i red: Odjel za žrtve
6., serija
00.30 Cirkus 2., serija
01.25 8 jednostavnih pravila za
dečke moje kćeri
tinejdžerice 2.,
humoristična serija
01.45 Vijesti na drugom
01.50 Pregled programa za utorak

06.35 Hlapićeve nove zgode,
crtana serija
07.00 Power Rangers, serija
07.20 Šaljivi kućni video
07.50 Život na jezeru, serija
08.30 Zemlja strasti, serija
09.20 Vrtlarova kći, serija
10.20 Svi vole Raymonda, serija
11.30 VIP DJ, glazbena emisija
12.05 Slučajni partneri, serija
13.00 Dnevnik
13.25 Sudnica Melani Vukmirice,
court show
14.30 Vrtlarova kći, serija
15.30 Zemlja strasti, serija
16.25 Rebeca, serija
17.15 Vijesti Nove TV
17.30 Rebeca, serija
18.20 Sudnica Melani Vukmirice,
court show
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Žena iz snova, reality show
21.15 Kućanice, serija
22.10 Uvod u anatomiju, serija
23.00 Vijesti Nove TV
23.10 Seinfeld, serija

23.40 Will I Grace, serija
00.10 Sigurne stvari, igrani film
02.10 Red Carpet, zabavna emisija
03.00 Dream team, serija
03.50 Dnevnik Nove TV
04.35 Kraj programa

06.05 Školske tajne,
dramska serija (R)
06.55 Beyblade G, crtana serija
07.15 Fifi i cvjetno društvo,
crtana serija
07.30 Princ iz Bel- Aira,
humoristična serija (R)
07.55 Pod istim krovom,
humoristična serija (R)
08.25 Sam svoj majstor,
humoristična serija (R)
08.50 Bračne vode,
humoristična serija (R)
09.15 Roseanne,
humoristična serija (R)
09.45 Sudnica, show (R)
10.40 Ekkluziv, magazin (R)
11.15 Zabranjena ljubav,
sapunica (R)
11.45 Vijesti, informativna emisija
11.50 Big Brother, reality show (R)
12.50 Macho muškarci, telenovela
13.45 Začin života, telenovela
14.40 Školske tajne, dramska serija
15.30 Princ iz Bel- Aira,
humoristična serija
15.55 Pod istim krovom,
humoristična serija
16.25 Sam svoj majstor,
humoristična serija
16.50 Bračne vode,
humoristična serija
17.20 Roseanne,
humoristična serija
17.45 Sudnica, show
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Exploziv, magazin
19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
20.05 Big Brother, reality show
21.00 Zakon braće,
kriminalistička serija
21.55 Dum - dum metak, igrani
film, triler/akcijski/komedija
23.40 Vijesti, informativna emisija
23.55 Big Brother, reality show
00.05 CSI,
kriminalistička serija (R)
00.55 Zakon braće, kriminalistička
serija (R) (2 epizode)
02.40 FBI: Istraga, dokumentarno-
kriminalistička serija (R)
03.30 Novi forenzičari,
dokumentarno-
kriminalistička serija (R)
04.20 Big Brother, reality show

UTORAK 19. 9. 2006.

HRT 1

06.45 TV raspored
06.50 TV kalendar
07.00 Dobro jutro, Hrvatska
09.00 Čarolija 8., serija
09.50 Vijesti
09.58 Vrijeme danas
10.00 Jesenski zagrebački
velesajam, prijenos otvorenja
11.00 Crveni dosjei: Sovjetski
sportski ratovi,
dokumentarna serija
12.00 Dnevnik
12.16 TV kalendar
12.30 Protiv vjetra i oluje, serija
13.20 Oprah Show
14.05 Vijesti
14.15 Skica za portret
14.30 Obiteljske priče: Kad stvari
izmaknu kontroli,
američki film
15.55 Vijesti
16.10 Svijet prema Jimu 3.,
humoristična serija
16.30 Villa Maria, serija
17.20 Hrvatska danas
17.45 Luda kuća, serija
18.25 Novo doba, dramska serija
19.20 Znanstvene vijesti
19.30 Dnevnik
20.05 Čarolija 8., serija
21.05 Fokus
22.00 Vijesti dana
22.15 Vijesti iz kulture
22.25 Ljetni hit: Eight Head in
Duffel Bag,
američko britanski film
00.00 Gospodarstveni forum
00.50 Ponoćna antologija: Marie
iz Andeoskog zaljeva,
francuski film
02.20 Svijet prema Jimu 3.,
humoristična serija
02.40 Zakon i red: Suđenje pred
porotom, serija
03.25 Crveni dosjei: Sovjetski
sportski ratovi,
dokumentarna serija
04.20 Oprah Show
05.05 Fokus
05.55 Protiv vjetra i oluje, serija

HRT 2

08.00 TV vodič, panorame
turističkih središta Hrvatske
08.25 TV raspored
08.30 TV kalendar
08.40 Teletubbies, lutkarska serija
09.05 Dennis, crtana serija
09.30 ŽUTOKLJUNAC
10.25 Dečko ili cura?,
serija za mlade

10.50 Život pred nama, serija
11.40 Opasne misli, američki film
13.15 Mučke special 1989.: Izlet
14.40 M.A.S.H. 2.,
humoristična serija
15.05 Slobodna zona, kratki
dokumentarni film
15.15 Vijesti za gluhe
15.30 Julia 2., serija
16.20 Jack i Bobby, serija
17.00 TV raspored
17.05 Kuharice iz Martina,
emisija pučke i predajne
kulture
17.35 Povijesne legende 5.:
Mumije heretika Ehnaton i
Nefretiti
18.30 Direkt
19.05 Vijesti iz kulture
19.10 Bitka planeta, crtana serija
19.35 Moja žena i djeca,
humoristična serija
20.05 Allo, allo 5.
humoristična serija
20.35 Odmori se, zaslužio si
dramska serija
21.15 Moć pojedinca,
američki film
23.20 Zakon i red: Suđenje pred
porotom serija
00.05 Vijesti na drugom
00.15 Zakon i red: Odjel za žrtve
6., serija
00.55 Cirkus 2., serija
01.50 8 jednostavnih pravila za
dečke moje kćeri
tinejdžerice 2.,
humoristična serija
02.10 Vijesti na drugom
02.15 Pregled programa za srijedu

nova

06.35 Hlapićeve nove zgode,
crtana serija
07.00 Power Rangers, serija
07.20 Šaljivi kućni video
07.50 Život na jezeru, serija
08.30 Zemlja strasti, serija
09.20 Vrtlareva kći, serija
10.20 Svi vole Raymonda, serija
11.30 VIP DJ, glazbena emisija
12.05 Slučajni partneri, serija
13.00 Dnevnik
13.25 Sudnica Melani Vukmirice,
court show
14.30 Vrtlareva kći, serija
15.30 Zemlja strasti, serija
16.25 Rebeca, serija
17.15 Vijesti Nove TV
17.30 Rebeca, serija
18.20 Sudnica Melani Vukmirice,
court show
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Naša mala klinika, serija

21.00 Goli pištolj, igrani film
22.35 Vijesti Nove TV
22.45 Seinfeld, serija
23.15 JAG, serija
00.05 Tuži me, igrani film
01.40 Epicentar, informativno
zabavna emisija
02.35 Dream Team, serija
03.25 Dnevnik Nove TV
04.10 Kraj programa

RTL

06.15 Školske tajne,
dramska serija (R)
07.00 Beyblade G, crtana serija (R)
07.25 Fifi i cvjetno društvo,
crtana serija
07.35 Princ iz Bel- Aira,
humoristična serija (R)
08.05 Pod istim krovom,
humoristična serija (R)
08.30 Sam svoj majstor,
humoristična serija (R)
09.00 Bračne vode,
humoristična serija (R)
09.25 Roseanne,
humoristična serija (R)
09.50 Sudnica, show (R)
10.45 Eksploziv, magazin (R)
11.15 Zabranjena ljubav,
sapunica (R)
11.45 Vijesti, informativna emisija
11.50 Big Brother, reality show (R)
12.50 Macho muškarci, telenovela
13.45 Začin života, telenovela
14.40 Školske tajne, dramska serija
15.30 Princ iz Bel- Aira,
humoristična serija
15.55 Pod istim krovom,
humoristična serija
16.25 Sam svoj majstor,
humoristična serija
16.50 Bračne vode,
humoristična serija
17.20 Roseanne,
humoristična serija
17.45 Sudnica, show
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Eksploziv, magazin
19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
20.05 Big Brother, reality show
21.05 Životinja, igrani film,
komedija
22.25 U mreži terora,
kriminalistička serija
23.20 Vijesti, informativna emisija
23.35 Big Brother, reality show
23.45 Dum - dum metak,
igrani film (R)
01.25 U mreži terora,
kriminalistička serija (R)
02.15 Big Brother, reality show

SRIJEDA

HRT 1

06.45 TV raspored
06.50 TV kalendar
07.00 Dobro jutro, Hrvatska
09.10 Čarolija 8., serija
10.00 Vijesti
10.15 Ed 3., serija
11.00 TV raspored
11.05 Crveni dosjei: Secret
Victories of the KGB,
dokumentarna serija
12.00 Dnevnik
12.30 Protiv vjetra i oluje, serija
13.20 Oprah Show
14.05 Vijesti
14.13 Vrijeme danas
14.15 Skica za portret
14.25 Obiteljske priče: Pakleno
ljetovanje, američki film
15.55 Vijesti
16.10 Svijet prema Jimu 3.,
humoristična serija
16.30 Villa Maria, serija
17.20 Hrvatska danas
17.40 Vrijeme sutra
17.45 Luda kuća, serija
18.20 Novo doba, dramska serija
19.15 LOTO 7/39
19.30 Dnevnik
20.05 Čarolija 8., serija
21.05 Boje turizma
22.10 Vijesti dana
22.25 Vijesti iz kulture
22.35 Ljetni hit: Kill Me Again,
američki film
00.15 Pakleno ljetovanje,
američki film
01.45 Svijet prema Jimu 3.,
humoristična serija
02.05 Jackknife, američki film
03.35 Slobodna zona, kratki
dokumentarni film
03.50 Moja žena i djeca,
humoristična serija
04.15 Oprah Show
05.00 Boje turizma
06.00 Protiv vjetra i oluje, serija

HRT 2

08.00 TV vodič, panorame
turističkih središta Hrvatske
08.50 TV raspored
08.55 TV kalendar
09.05 Dennis, crtana serija
09.30 ŽUTOKLJUNAC
10.25 TV raspored
10.30 Sjednica Hrvatskog sabora,
prijenos
13.30 Mučke special 1990.:
Rodney, vrati se
14.45 M.A.S.H. 2.,
humoristična serija
15.10 Vijesti za gluhe

SRIJEDA 20. 9. 2006.

15.25 Julia 2., serija
 16.15 Jack i Bobby, serija
 17.00 TV raspored
 17.05 Antas i njegova sljedba, emisija pučke i predajne kulture
 17.35 Povijesne legende 5.: San o Tadž Mahalu
 18.30 Direkt
 19.05 Vijesti iz kulture
 19.10 Bitka planeta, crtana serija
 19.35 Moja žena i djeca, humoristična serija
 20.05 Allo, allo 5. humoristična serija
 20.35 Odmori se, zaslužio si dramska serija
 21.20 Jacknife, američki film
 22.50 Vijesti na drugom
 23.00 Zakon i red: Odjel za žrtve 6., serija
 23.40 Cirkus 2., serija
 00.35 8 jednostavnih pravila za dečke moje kćeri tinejdžerice 2., humoristična serija
 00.55 Vijesti na drugom
 01.00 Pregled programa za četvrtak

06.35 Hlapićeve nove zgode, crtana serija
 07.00 Power Rangers, serija
 07.20 Šaljivi kućni video
 07.50 Život na jezeru, serija
 08.30 Zemlja strasti, serija
 09.20 Vrtlareva kći, serija
 10.20 Svi vole Raymonda, serija
 11.30 VIP DJ, glazbena emisija
 12.05 Slučajni partneri, serija
 13.00 Dnevnik
 13.25 Sudnica Melani Vukmirice, court show
 14.30 Vrtlareva kći, serija
 15.30 Zemlja strasti, serija
 16.25 Rebeca, serija
 17.15 Vijesti Nove TV
 17.30 Rebeca, serija
 18.20 Sudnica Melani Vukmirice, court show
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.05 Konačni izazov, igrani film
 21.40 U sridu, društveno politički magazin
 22.50 Vijesti Nove TV
 23.00 Novac, business magazin
 23.30 Seinfeld, serija
 00.00 National Geographic report: Predatori - borba za život
 00.05 JAG, serija
 01.00 Žrtve ljubavi, igrani film

02.35 U sridu, društveno politički magazin
 03.40 Dream Team, serija
 04.30 Dnevnik Nove TV
 05.15 Kraj programa

06.15 Školske tajne, dramska serija (R)
 07.00 Beyblade G, crtana serija
 07.25 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
 07.35 Princ iz Bel- Aira, humoristična serija (R)
 08.05 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
 08.30 Sam svoj majstor, humoristična serija (R)
 09.00 Bračne vode, humoristična serija (R)
 09.25 Roseanne, humoristična serija (R)
 09.50 Sudnica, show (R)
 10.45 Eksploziv, magazin (R)
 11.15 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 11.45 Vijesti, informativna emisija
 11.50 Big Brother, reality show (R)
 12.50 Macho muškarci, telenovela
 13.45 Začin života, telenovela
 14.40 Školske tajne, dramska serija
 15.30 Princ iz Bel- Aira, humoristična serija
 15.55 Pod istim krovom, humoristična serija
 16.25 Sam svoj majstor, humoristična serija
 16.50 Bračne vode, humoristična serija
 17.20 Roseanne, humoristična serija
 17.45 Sudnica, show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Eksploziv, magazin
 19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.05 Big Brother, reality show
 21.05 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
 21.55 Dokaz krivnje, kriminalistička serija
 22.45 U mreži terora, kriminalistička serija
 23.45 Vijesti, informativna emisija
 00.00 Big Brother, reality show
 00.10 Životinja, igrani film, komedija (R)
 01.30 U mreži terora, kriminalistička serija (R)
 02.20 Big Brother, reality show

ČETVRTAK

06.40 TV raspored
 06.45 TV kalendar
 06.58 Zdravstveni savjetnik
 07.00 Zaklade Simbex, pp
 07.00 Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 Čarolija 8., serija
 10.00 Vijesti
 10.15 Ed 3., serija
 11.00 Crveni kvadrat: Džerba napad koji je okončao sigurnost, dokumentarna serija
 12.00 Dnevnik
 12.30 Protiv vjetrova i oluje, serija
 13.20 Oprah Show
 14.05 Vijesti
 14.13 Vrijeme danas
 14.15 Skica za portret
 14.25 Obiteljske priče: Riceova tajna, američki film
 15.55 Vijesti
 16.10 Svijet prema Jimu 3., humoristična serija
 16.35 Villa Maria, serija
 17.20 Hrvatska danas
 17.40 Vrijeme sutra
 17.45 Luda kuća, serija
 18.25 Dramska serija
 19.30 Dnevnik
 20.05 Čarolija 8., serija
 21.05 Uspon Kine: Hrana, dokumentarna serija
 22.05 Vijesti dana
 22.15 Kratki susreti
 23.00 Vijesti iz kulture
 23.10 Ljetni hit: U Turn, američki film
 00.55 Ciklus ruskih filmova: Svjetla je noć, rusko ukrajinski film
 02.30 Svijet prema Jimu 3., humoristična serija
 02.50 CSI: Las Vegas 6., serija
 03.35 Špijunki 2., serija
 04.20 Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 04.35 Oprah Show
 05.20 Kratki susreti
 06.00 Protiv vjetrova i oluje, serija

08.00 TV vodič, panorame turističkih središta Hrvatske
 08.50 TV raspored
 08.55 TV kalendar
 09.05 Dennis, crtana serija
 09.30 ŽUTOKLJUNAC
 10.25 TV raspored

10.30 Sjednica Hrvatskog sabora, prijenos
 13.30 Dokumentarna emisija
 14.00 Mučke 7., humoristična serija
 14.50 M.A.S.H. 2., humoristična serija
 15.15 Vijesti za gluhe
 15.30 Julia 2., serija
 16.20 Jack i Bobby, serija
 17.00 TV raspored
 17.05 Vu nedjelju pojdem za muža, emisija pučke i predajne kulture
 17.35 Povijesne legende 5.: Alkemičarovo zlato
 18.30 Direkt
 19.05 Vijesti iz kulture
 19.10 Bitka planeta, crtana serija
 19.35 Moja žena i djeca, humoristična serija
 20.05 Allo, allo 5. humoristična serija
 20.35 Odmori se, zaslužio si dramska serija
 21.15 CSI: Las Vegas 6., serija
 22.00 Prikračeni, humoristična serija
 22.25 Vrhunski prevaranti 2., serija
 23.20 Vijesti na drugom
 23.30 Cirkus 2., serija
 00.25 Cirkus 2., serija
 01.20 8 jednostavnih pravila za dečke moje kćeri tinejdžerice 2., humoristična serija
 01.40 Vijesti na drugom
 01.45 Pregled programa za petak

06.35 Hlapićeve nove zgode, crtana serija
 07.00 Power Rangers, serija
 07.20 Šaljivi kućni video
 07.50 Život na jezeru, serija
 08.30 Zemlja strasti, serija
 09.20 Vrtlareva kći, serija
 10.20 Svi vole Raymonda, serija
 11.30 VIP DJ, glazbena emisija
 12.05 Slučajni partneri, serija
 13.00 Dnevnik
 13.25 Sudnica Melani Vukmirice, court show
 14.30 Vrtlareva kći, serija
 15.30 Zemlja strasti, serija
 16.25 Rebeca, serija
 17.15 Vijesti Nove TV
 17.30 Rebeca, serija
 18.20 Sudnica Melani Vukmirice, court show
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.05 Istraga, kriminalistički magazin

21. 9. 2006.

21.35 Izgubljeni, serija
 22.30 Vijesti Nove TV
 22.40 Seinfeld, serija
 23.10 JAG, serija
 00.00 Nikad viđen, igrani film
 01.25 Novac, business magazin
 01.55 Dream team, serija
 02.45 Dnevnik Nove TV
 03.30 Kraj programa

06.15 Školske tajne, dramska serija (R)
 07.00 Beyblade G, crtana serija
 07.25 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
 07.35 Princ iz Bel- Aira, humoristična serija (R)
 08.05 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
 08.30 Sam svoj majstor, humoristična serija (R)
 09.00 Bračne vode, humoristična serija (R)
 09.25 Roseanne, humoristična serija (R)
 09.50 Sudnica, show (R)
 10.45 Exploziv, magazin (R)
 11.15 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 11.45 Vijesti, informativna emisija
 11.50 Big Brother, reality show (R)
 12.50 Macho muškarci, telenovela
 13.45 Začin života, telenovela
 14.40 Školske tajne, dramska serija
 15.30 Princ iz Bel- Aira, humoristična serija
 15.55 Pod istim krovom, humoristična serija
 16.25 Sam svoj majstor, humoristična serija
 16.50 Bračne vode, humoristična serija
 17.20 Roseanne, humoristična serija
 17.45 Sudnica, show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Exploziv, magazin
 19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.05 Big Brother, reality show
 21.05 Pod svaku cijenu, igrani film, triler
 22.55 U mreži terora, kriminalistička serija
 23.50 Vijesti, informativna emisija
 00.05 Big Brother, reality show
 00.15 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija (R)
 01.25 Dokaz krivnje, kriminalistička serija (R)
 02.10 U mreži terora, kriminalistička serija (R)
 03.00 Big Brother, reality show

TV TJEDNIK NA YU ECO

Emisija na hrvatskom jeziku TV tjednik emitirat će se u petak 15. rujna u ljetnom terminu od 21 sat na programu YU ECO televizije.

Repriza emisije je u subotu 16. rujna u 15 sati.

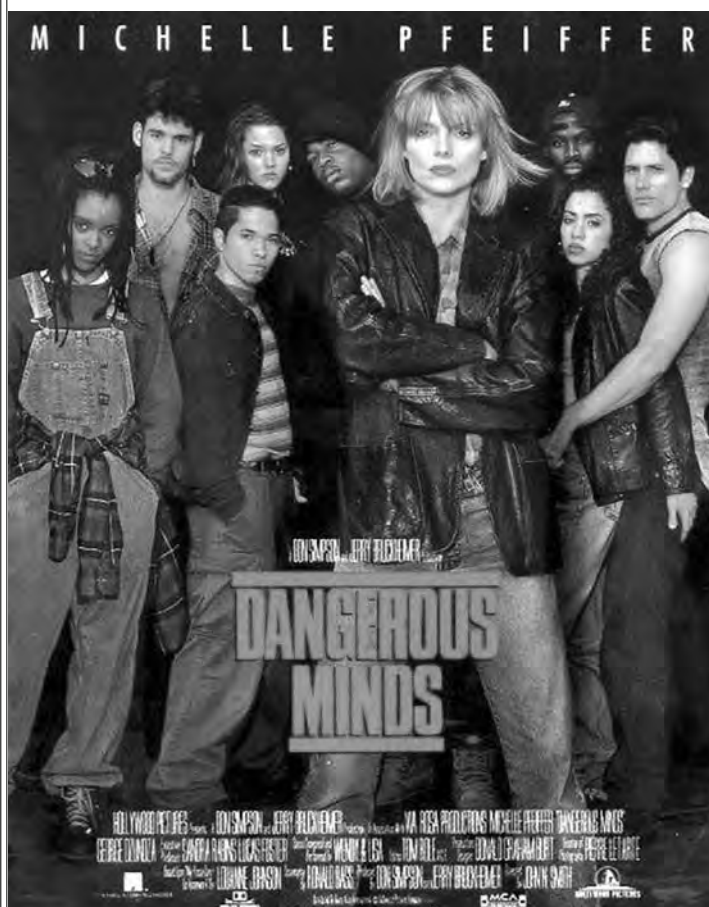
FILM TJEDNA

OPASNE MISLI

američki film

(DANGEROUS MINDS, 1995.)

HRT2, utorak 19.9.2006., 11.40

Drama. Louanne Johnson (M. Pfeiffer) pripadala je jedinicama američkih marina. Sad se uz posredovanje prijatelja Hala Griffitha (G. Dzundza), koji predaje u jednoj kalifornijskoj srednjoj školi, javila na natječaj za mjesto profesorice engleskog jezika i književnosti. Gospođa Carla Nichols (R. Bartlett), koja je pomoćnica ravnatelja te škole Georgea Grandeya (C. B. Vance), primi je na posao nakon kratkog razgovora. Već prvi dan u razredu za Louanne je šok. Učenici su raspušteni i opasni i uopće je ne shvaćaju ozbiljno. Odrasli su u lošim socijalnim prilikama. Svi su ili afro-američkog ili meksičkog podrijetla. Među njima se ističe buntovni i ljepušasti »voda« razreda Emilio (W. Dominguez) i Raul (R. Santiago) koji je vrlo inteligentan, ali kao da skriva svoju pamet. Tu je također vrlo int-

ligentna Callie (I. Harris) koja će ostati u drugom stanju. Louanne odmah shvati da takvim učenicima mora pristupiti na nekonvencionalan način, što se ne sviđa ravnatelju. Najprije ih pokuša učiti karate, a onda pokuša prijeći na poeziju koja ih, čini se, uopće ne zanima. U razgovoru s kolegom Halom padne joj na pamet da im poeziju počne predavati na primjeru pjesama Boba Dylana...

“Opasne misli” snimljene su po knjizi objavljenoj 1992. koju je o svojim iskustvima u školi napisala stvarna Louanne Johnson. Film je imao velik uspjeh, pa je njime nadahnuta i televizijska serija. Redatelj filma John N. Smith jedan je od najiskusnijih američkih televizijskih redatelja i producenata.

Uloge: Michelle Pfeiffer, George Dzundza, Courtney B. Vance, Robin Bartlett, Renoly Santiago, Wade Dominguez, Idina Harris

Scenarist: Ronald Bass

Redatelj: John N. Smith

Na temelju članka 11. Pravilnika o dodjeli sredstava proračuna Općine Subotica u oblasti kulture i nakladničke djelatnosti («Službeni list Općine Subotica», broj 5/2005), Povjerenstvo za kulturnu i nakladničku djelatnost raspisuje

NATJEČAJ

Za dodjelu sredstava za nakladničku djelatnost u iznosu od 600.000,00 dinara za tekuću 2006. godinu.

Pravo konkuriranja imaju ustanove, organizacije, udruge i pojedinci s teritorija Općine Subotica iz oblasti kulture i nakladničke djelatnosti i to za sljedeće grupe nakladništva:

- izdavanje knjiga i časopisa;
- prijevod knjiga;
- izdavanje CD i audio-vizualnih izdanja;
- otkup knjiga, CD i audio-vizualnih izdanja.

Osnovni kriteriji za dodjelu sredstava u oblasti nakladničke djelatnosti na temelju natječaja po grupama jesu:

- za objavljivanje knjige potrebno je priložiti dvije pozitivne recenzije kritičara;
- za prijevod knjiga potrebno je stručno mišljenje ovlaštenog prevoditelja;
- za izdavanje CD-a i audio-vizualnih izdanja prije svega će se dati onim autorima koji u svojim djelima oslikavaju kulturnu baštinu naše sredine i njeguju suvremene trendove u umjetnosti.

Sudionici natječaja prijave podnose na natječajnoj prijavi – formularu, koji mogu preuzeti na porti službenog ulaza u predsjedništvo Skupštine Općine Subotica (Gradska kuća-ulaz pokraj Apoteke) radnim danom od 7-14 sati.

Natječajni formular se nalazi i na Internetu, www.subotica.co.yu.

Natječajni formular na Internetu se može preslikati.

Popunjene prijave – formulare sudionici natječaja predaju u Uslužnom centru Općine Subotica, Trg slobode 1 - Gradska kuća.

Rok za podnošenje, odnosno predaju natječajnih prijavi - formulara s priložima je 15 dana od dana objavljivanja Natječaja u listovima: Subotičke novine, Dani, Hét Nap, Hrvatska Riječ, Službeni list Općine Subotica i na Internetu (www.subotica.co.yu).

Korisnici sredstava su dužni, u roku 30 dana od dana završetka realizacije programa ili projekta, dostaviti izvješće o realizaciji s financijskim pokazateljem utroška sredstava. Izvješća se dostavljaju Službi za društvene djelatnosti, Trg slobode 1/III.

Nepravovremene i nepotpune prijave neće se uzeti u obzir.

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađordev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,

telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na Internetu:

www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Mogućnost odloženog plaćanja

SUBOTICA-TRANS obavljaštava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica - Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.942 din.)
- studenti uz prikaz indeksa uživaju popust od 30% (povratna karta je 2.707 din., a u jednom pravcu 1.514 din.)
- osobe starije od 60 godina imaju popust od 30%

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA DIREKTNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA PRAVCA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
tel. i fax: 024-561-553
e-mail: agria@suonline.net

**Zlatna medalja
za kvalitetu 2005.**

Pravi izbor

www.tippnet.co.yu Tel.: 555-765 E-mail: support@tippnet.co.yu

ČLANOVI LIKOVNOG ODJELA HKC "BUNJEVAČKO KOLO" IZ SUBOTICE TIJEKOM POSJETA TUZLI

